

Polit. Sk.
Lott.

U T R E D N I N G
ANGÅENDE INRÄTTANDET AV
ETT SVENSKT STATSLOTTERI
AV
C. V. L. CHARLIER

Ur KB:s samlingar

Digitaliserad år 2016

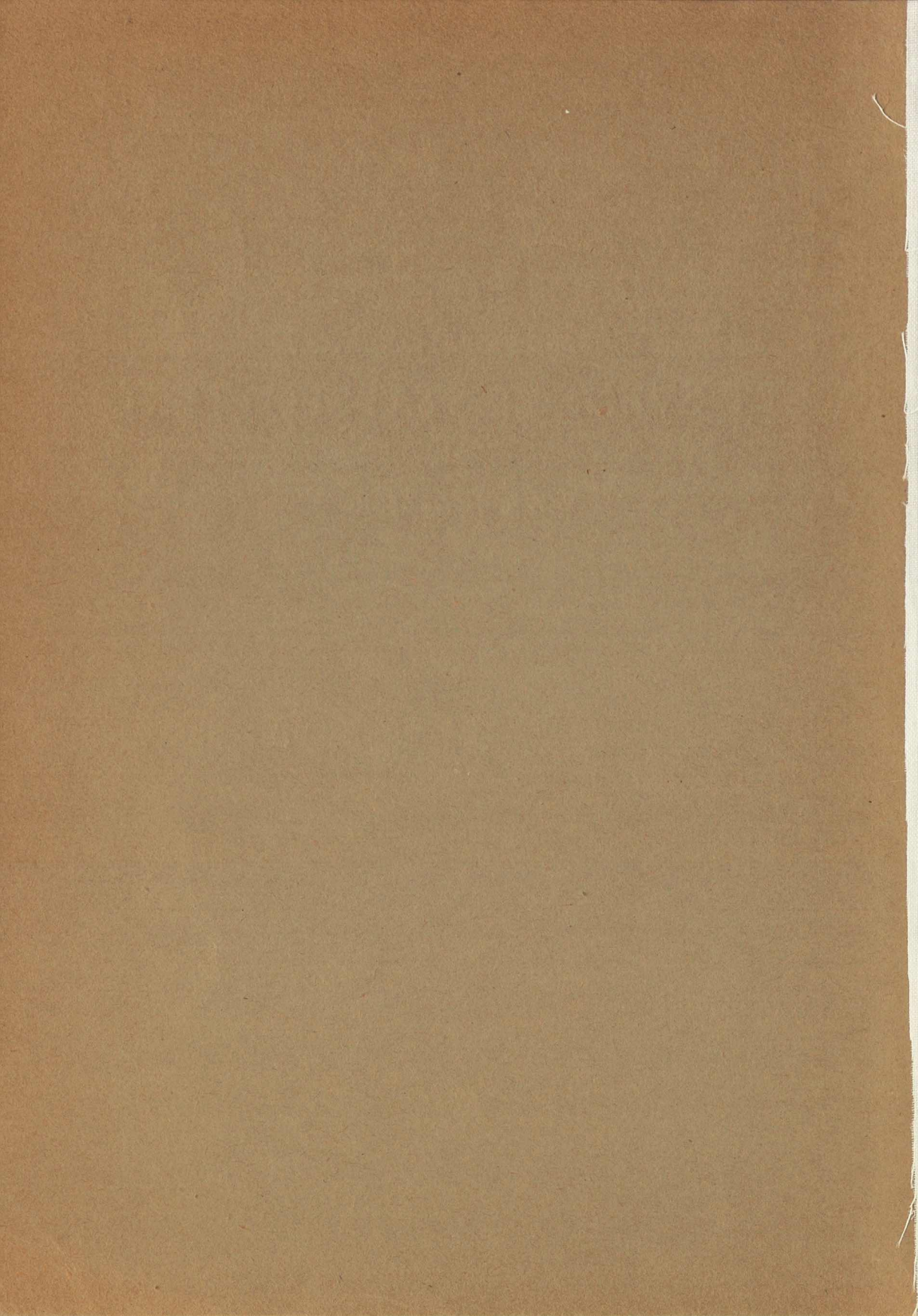
National Library
of Sweden

MALMÖ
RÖHR'S BOKTRYCKERI
1922

Polit. Sk.
Lott.
o

U T R E D N I N G
ANGÅENDE INRÄTTANDET AV
ETT SVENSKT STATSLOTTERI
AV
C. V. L. CHARLIER

MALMÖ
RÖHR'S BOKTRYCKERI
1922

U T R E D N I N G
ANGÅENDE INRÄTTANDET AV
ETT SVENSKT STATSLOTTERI

AV

C. V. L. CHARLIER

MALMÖ
RÖHR'S BOKTRYCKERI
1 9 2 2

TILL HERR STATSRADET OCH CHEFEN

FÖR KUNGL. HANDELSDEPARTEMENTET.

I skrivelse av den 25 september 1920 har Herr Statsrådet uppdragit åt mig att "såsom sakkunnig till en början verkställa undersökning angående förekomsten i främmande länder av statliga penninglotterier, dessas organisation och omfattning samt de erfarenheter, som vunnits beträffande desamma, ävensom utarbета plan för utredningsarbetets fortsatta bedrivande". Härjämte har Herr Statsrådet i skrivelse av den 3 december 1920 särskilt åt mig överlämnat handlingar och utlåtanden rörande införandet av totalisator vid kapplöpningar "för att tagas i övervägande vid fullgörandet av det den 25 september 1920 meddelade uppdraget att verkställa viss utredning i frågan om inrättandet av statslotteri".

På grund härav har jag genom personligt besök i Danmark, Norge, Tyskland, Schweiz, Frankrike och Holland, i vilka länder jag ansett ett närmare studium av lotteriförhållandena vara särskilt av intresse, tagit reda på penninglotteriernas inrättning i nämnda länder. Rörande övriga länder, där lotteriförhållandena kunna vara av intresse, har jag skriftligen vänt mig till de svenska beskickningarna och från de flesta erhållit mer eller mindre omfattande upplysningar, nämligen från Finland, Österrike, Ungern, Belgien, Spanien, Portugal, England, Nordamerikas Förenta Stater, Brasilien, Argentina, Uruguay, Chile, Mexiko och Japan.

På grund av dessa undersökningar och upplysningar samt genom studium av lotteriernas historiska utveckling har jag kommit till de resultat rörande det eventuella inrättandet av ett svenskt statslotteri, som framgår av efterföljande redogörelse.

För ett statslotteris införande fordras ytterligare utarbetande av lämpliga lagparagrafer, vilket torde ske genom juridiskt sakkunnig person. Här meddelade lotterilagarna från andra länder torde härvid kunna tjäna till ledning.

Lund den 10 Mars 1922.

C. V. L. CHARLIER.

I. OLIKA SLAG AV LOTTERIER.

De egentliga penninglotterierna kunna indelas i följande fyra huvudgrupper: *nummerlotterier*, *klasslotterier*, *premieobligationslotterier* och *totalisatorlotterier*. Ett par av dessa äro sammansatta av en annan och enklare lotteriform, som ej erhållit något speciellt namn, och som jag, i brist på bättre, vill kalla *ett enkelt lotteri*. Detta förekommer också, och mycket ofta, som självständigt lotteri. Innan jag går att i detalj diskutera dessa lotteriformer i olika länder, skall jag här giva en översiktlig framställning av dessa lotteriers allmänna inrättning.

Nummerlotteriet. Denna lotteriform plägar även kallas det italienska lotteriet (eller lottospelet) eller det genuesiska lotteriet. Det härstammar från medeltiden och uppkom sålunda att man i Genua varje år skulle utlotta 5 av stadens 90 senatorer. Så småningom uppkom nu den plägseden att man slog vad om huruvida den eller den bland senatorerna skulle vara bland de utlottade. Från att vara ett folknöje utvecklade sig detta så småningom till ett verkligt spel, som slutligen fick så stor utbredning att det av staten Genua själv år 1620 lades till grund för ett statslotteri. Såsom spelets uppfinnare plär man nämna Benedetto Gentile, en genuesisk rådsherre.

Man ersatte härvid senatorerna med 90 kulor betecknade med talen 1, 2, 3, etc. till 90. Fem stycken av dessa kulor uttogos på måfå. Och det gäller att gissa rätt på en eller flera av dessa. Vinstens storlek beror på huruvida spelaren gissar på *ett* nummer (på italienska *estratto*), eller på *två* (*ambo*), eller *tre* (*Terno*), eller *fyra* (*Quaterno*) eller på *fem* (*Quinterno*). Insatsernas storlek är (eller kan vara) godtycklig med ett visst minimum (t. ex. 12 centimes). Vinsterna bestå i en viss multipel av insatsen, exempelvis på *estratto* 14 gånger insatsen, på *ambo* 240 gånger insatsen, på *terno* 4800 gånger insatsen. Att gissa på *quaterno* eller *quinterno*, vilket om det lyckas skulle ge mycket höga vinster (på *quinterno* skulle man matematiskt taget ha rätt till 43,949268 gånger insatsen), är i allmänhet ej tillåtet.

Man kan också gissa på att ett bestämt nummer utkommer vid en viss dragning (*Estratto determinato*) t. ex. *först* av de fem dragna kulorna. Man erhåller då 50 till 70 gånger insatsen. Även ordningen i en *ambo* eller *terno* kan bestämmas och vinsten rättar sig därefter.

På detta sätt, endast med vissa variationer med avseende på vinstmultipeln storlek, hava alla nummerlotterier varit inrättade, som förekommit snart sagt i alla världens länder under de sista 300 åren. Det totala antalet kulor hava alltid varit 90, antalet dragna kulor har alltid varit 5.

Lotteriernas vinst har uppkommit ur skillnaden mellan den utbetalda vinsten och dess verkliga matematiska värde.

Ett enkelt lotteri. I ett sådant har man i ett nummerhjul alla de sålda eller osålda lottnummerna upptecknade vanligen på hoprullade sedlar. I ett annat hjul, vinsthjulet, äro alla vinsterna likaledes till sin storlek angivna på andra hoprullade sedlar. Man tager då *samtidigt* en lott ur lottnummerhjulet och en vinst ur vinsthjulet. Den sålunda dragna lotten erhåller då den vinst, som står angiven på vinstsedeln. Man fortsätter med dragningarna till dess alla vinsterna äro dragna. De lottnummer, som därefter finnes kvar i lottnummerhjulet, erhålla inga vinster och kallas för *niter*.

Lotteriets vinst uppkommer naturligtvis ur skillnaden mellan summan av lotternas pris och summan av vinsternas värde. Äro ej alla lotterna sålda kan lotteriet eventuellt gå med förlust.

Det enkla lotteriet ingår som ett led i klasslotterier och premieobligationslotterier, men kan också uppträda som självständigt lotteri med vinster antingen i pengar eller i värdeföremål (industrilotterier, tombola etc.)

Klasslotteriet. Detta består av en serie enkla lotterier, som vart och ett utgör en *klass*. Vinsterna i de olika klasserna äro på förhand bestämda och äro av varandra oberoende, men prisen på en klasslott äro så till vida av varandra beroende att den, som deltar i en klass även måste betala priset för alla föregående klasser, antingen så att han verkligen deltar i de föregående klassdragningarna eller annars erlägger även avgifterna för dessa (köplott). För att förmå spelaren att deltaga i alla dragningarna är lotteriet så ordnat att de största och de flesta vinsterna förekomma i den *sista* klassen.

Lotteriets vinst beräknas på samma sätt som för det enkla lotteriet.

Klasslotteriet uppträdde först i början på 1700-talet. De olika klasslotterierna skilja sig med avseende på vinsternas fördelning på de olika klasserna, på klasspriset på lotterna och på sätten att draga vinst ur lotteriet.

Premieobligationslotteriet är så anordnat att spelaren före lotteriets slut alltid får sin insats tillbaka. Han får vidare under tiden deltaga i en serie enkla lotterier och får dessutom eventuellt en viss ränta på sina pengar. Tydligt är att ett så inrättat lotteri ej kan anordnas utan direkt förlust, om ej en relativt lång tid förflyter mellan insatsernas inbetalande och lotteriets avslutning. Det kan därför närmast betraktas som ett lån upptaget av lotterianordnaren, där räntorna på lånet helt eller delvis användas till lotterivinster. Ett sådant lotteri kallas också i allmänhet premielån (premieobligationslån).

De olika premieobligationslotterierna skilja sig huvudsakligen på den olika räntefot, som ligger till grund för deras finansierande. Desto högre räntefoten är, desto större äro vinsterna i de tid efter annan (vanligen årligen) anordnade lotterierna, och desto större är ock den ränta som eventuellt kommer obligationsinnehavaren till del.

Premielånen förekomma sedan lång tid tillbaka. Det äldsta torde hava blivit upptaget i England på 1600 talet. De hava sedan dess förekommit i de flesta europeiska länder och särskilt under tider med svåra finansiella förhållanden. I Sverige exempelvis under Pommerska kriget 1758.

Totalisatorlotteriet går så till att en del personer, vilkas antal är på förhand obekant och kan vara huru stort som helst, gissa på vilken av ett givet antal händelser under vissa förhållanden skall inträffa. Var och en av de deltagande insätter en viss summa, vilkens storlek ej är bestämd, men som måste ligga mellan vissa bestämda gränser. De personer, som gissat rätt, dela tillsammans, proportionellt mot var och ens insats, summan av alla de gjorda insatserna.

Lotteriets arrangör gör sig betald genom att räkna sig till godo en viss procent av insatssumman.

Totalisatorlotteriet torde först hava föreslagits av Joseph Oller i Paris, som år 1867 införde det vid kapplöpningarna utanför Paris. Han kallade det för "*pari mutuel*", vilken benämning ju är mycket lämplig, då det faktiskt är frågan om en ömsesidig vadslagning. Emellertid är det senare föreslagna namnet totalisator bättre, då det kan internationellt användas.

Totalisatorn användes i en hel del länder vid kapplöpningar, men även vid cykellöpningar och andra idrottstävlingar.

II. KLASSLOTTERIER.

Holland.

Det holländska *klasslotteriet* är det äldsta i världen, varföre också denna form av lotteri ofta kallas det Holländska lotteriet. Det »upptäcktes» i början av 1700 talet av holländaren Adolf Huyske och infördes år 1726 i Holland som statslotteri. Det bestod då av 3 klasser med 40,000 lotter, som kostade i de tre klasserna respektive 30, 20 och 10 floriner. Antalet vinster var 10000 och samma vinstnummer förekommo i alla tre klasserna. Denna anordning, ävensom det fallande lottpriset, visade sig snart vara opraktisk och redan året därpå infördes den form, som med obetydande modifikation, sedermera blivit använd i de flesta klasslotterier. I 1727 års holländska lotterier, som hade 4 klasser var lottpriset resp. 10, 15, 20 och 30 floriner i de fyra klasserna. En lott, som ej utfallit med vinst kunde, mot särskild betalning, utbytas mot en lott i närmast följande klass. Staten tog en skatt av 10 % på vinster mindre än 1000 floriner och av 12 % på vinster större än detta belopp.

Klasslotteriet har bibehållits som statslotteri i Holland under de 200 år, som förflutit sedan dess grundande, sannolikt utan något avbrott, även om formen då och då förändrats. Sålunda hade man under den Napoleonska tiden lotterivinster uppgående till 1 million floriner, de högsta vinster, som torde ha förekommit i lotteriets historia.

Det nuvarande statslotteriet i Holland bestämmes av kungliga resolutioner (»Besluit») från den 23 Juli och den 14 December 1885, som bestämma:

Man må anordna högst 3 lotterier per år (faktiskt har det alltid varit 3),

varje lotteri består av fem klasser med 21000 lotter och 10500 vinster:

En lott kan delas i 20 lika stora delar.

Lotterna försäljas av kollektörer och deras agenter (»debitanten»).

Priset är i Kl. I 5 fl., i Kl. II 12 fl., i Kl. III 14 fl., i Kl. IV 16 fl.

och i Kl. V 13 fl. eller 60 floriner för alla 5 klasserna (genomgående lott). Dock säljas faktiskt lotterna till högre pris, enär kollektörerna, som ersättning för sitt besvär, kunna öka priset för en genomgående lott till 72 floriner. För en ny klasslott kunna de ta resp. 17, 29, 43, 59 och 72 floriner i de 5 klasserna. Innehavaren av lott till en klass betalar för tillträde till nästa lott skillnaden mellan dessa pris, motsvarande ovan angivna klasspris.

En spelare, som deltar i alla klasserna betalar alltså i Kl. I 17, Kl. II 12, Kl. III 14, Kl. IV 16, Kl. V 13 floriner.

Kollektörerna erhålla alltså 12 floriner i överskott för varje lott. Härav skall han emellertid till staten betala 4 floriner per lott, så att kollektörens nettoberäkning blir 8 floriner per lott, eller för 21000 lotter.

168000 floriner,

under det att staten erhåller 84000 floriner.

Vinsternas antal och storlek i de olika klasserna framgår av följande tabell:

	Antal vinster	Högsta vinst	Lägst vinst	Summa vinster
Kl. I	1600	20000	20	70800
» II	1600	20000	30	86450
» III	1600	25000	45	114925
» IV	1600	25000	65	146225
» V	4100	100000	70	584600

vardtill komma tvänne »premier» i Kl. V på resp. 30000 och 3000 floriner.

Vinsternas fördelning efter storlek (alla 5 klasserna sammantagna) framgår av följande tabell:

1 vinst	à	fl.	100000
1 »	»	»	50000
3 vinster	»	25000	» 75000
2 »	»	20000	» 40000
1 vinst	»	15000	» 15000
1 »	»	10000	» 10000
5 vinster	»	5000	» 25000
Transport	14 vinster	fl.	315000

Transport	14 vinster		fl.	315000
	5 » à	2000 »	10000	
	11 » »	1500 »	16500	
	75 » »	1000 »	75000	
	85 » »	400 »	34000	
	90 » »	200 »	18000	
	230 » »	100 »	23000	
	3730 » »	70 »	261100	
	1565 » »	65 »	101725	
	1565 » »	45 »	70425	
	1565 » »	30 »	46950	
	1565 » »	20 »	31300	
	10500 vinster	fl.	1,003000	
	1 premie	»	30000	
	1 »	»	3000	
				fl. 1,036000

Dessa vinster tillfalla emellertid icke spelaren oavkortade. Staten tar nämligen en rabatt på alla vinster uppgående till 10 % av alla vinster under 100 floriner (= 511500 fl.) samt 15 % av alla vinster på 100 floriner eller större (= 524500 fl.). Denna rabatt uppgår till 129825 fl. (utgörande 12,53 % av vinsten) så att det verkliga vinstbeloppet är 906175 fl.

En lotts matematiska värde erhålles, såsom man lätt finner genom att dividera denna vinstsumma med 21000. Således blir lottens matematiska värde = fl. 43.15 för varje klass.

För att erhålla en lotts medelpris kunna vi gå tillväga sålunda. Vi ha i

Kl. I	21000 lotter à 17 fl. = 357000 fl.
» II	19400 » » 12 » = 232800 »
» III	17800 » » 14 » = 249200 »
» IV	16200 » » 16 » = 259200 »
» V	14600 » » 13 » = 189800 »
1,288000 fl.	

så att medelpriset på en lott blir

$$1,288000 : 21000 = 61,33 \text{ fl.}$$

Lottens matematiska värde är alltså 70,36 % av det verkliga utbetalade medelpriset på lotten.

De övriga 29 $\frac{61}{100}$ gå till kollektörerna och till staten, fördelade på följande sätt:

Kollektörer få 8 fl. per lott	= 13,04 % av medelpriset
Staten får 4 » » »	= 6,52 % » »
» » 12,53 % av vinsten	= 10,08 % »
Statens hela förtjänst	= 16,60 % » »

Uttryckt i pengar utgör alltså kollektörernas inkomst 168,000 fl. och statens 213,800 fl. för varje lotteri.

Statens hela inkomst av de tre lotterierna per år är alltså (om alla lotter drages)

641400 floriner.

Vissa bestämmelser tillåta kollektörerna att eventuellt något förhöja priset per lott i 5:te klassen.

Vinster som ej äro lyftade inom tre år (efter sista klassen) äro hemfallna till staten.

Alla lotter pläga försälas. För min del kunde jag ej erhålla någon lott vid mitt besök i Holland detta år.

Danmark.

Nummerlotteri. Ett sådant, efter italienskt mönster, bestod i Danmark såsom statslotteri, vid sidan av ett klasslotteri, mellan åren 1774 och 1851. Sedan denna tid har i Danmark endast funnits klasslotteri.

Danska statens klasslotteri. Ett klasslotteri anordnades, såsom privat företag, år 1753 i Danmark. Det övergick år 1774 till statslotteri. Det kan förtjäna omnämnas att den berömda danska fysikern *Ørsted* för hundra år sedan var en av lotteriets direktörer.

Det är numera reglerat av »Lov om Classelotteriets Ordning og Forbud mod andet Lottospil m. m.» av den 6:te Mars 1869, som sedermera något ändrats av lagar från år 1912 (stämpelskatt) och 1920, då priset och antal lotter reglerats.

Antalet lotter, som vid lotteriets inrättande var 25000, har i tidernas lopp ökats och kan enligt 1920 års lag, till vilken vi här skola taga utslutande hänsyn, »i hvert Halvaarslotteri forøges indtill 160000 Lodder.»

Varje år anordnas 2 klasslotterier, vardera bestående av 6 klasser. Det nu pågående »226:te kongelige Københavnske Classelotteri» består

av 150000 lotter, av vilka 14000 användas till att efter hand ersätta det antal lotter på vilka det i de 5 första klasserna faller en vinst, samt 34000 vinster, tillsammans uppgående till 9,154840 kronor samt en premie på 50000 kronor.

Lotterna försäljas antingen som hela, eller som halva, fjärdedels eller åttondedels lotter.

Man kan antingen erhålla en genomgående lott, giltig till alla klasserna eller erhålla en lott till varje klass, varvid varje gång priset för de föregående klasserna även skall betalas, om man ej förut deltagit i dessa klassers dragningar.

Priset för de olika klasserna äro respektive 6, 10, 14, 14, 14, 22 kr. för hel lott, vartill kommer en stämpelskatt av 2 kr. för varje lott. Priset för en genomgående lott är alltså 92 kronor.

Vinsternas antal och storlek i de olika klasserna framgår av följande tabell:

	Antal vinster	Högsta vinst	Minsta vinst	Summa vinster Kr.
Kl. I	2000	25000	100	486200
» II	2400	30000	100	596900
» III	2800	40000	100	745000
» IV ...	3200	50000	120	917360
» V	3600	75000	160	1,223400
» VI ...	20000	240000	120	5,235980

Lotternas antal är i alla klasser 136000.

Vinsterna tillfalla spelarna utan avdrag.

Vinster, som ej äro lyftade 4 månader efter varje klass' sista dragningsdag tillfalla staten.

Vinsternas fördelning efter storlek (för alla klasserna sammanslagna) framgår av följande tabell:

1 vinst på		240000 Kr.
1 » »		150000 »
1 » »		100000 »
1 » »		75000 »
1 » »		60000 »
2 vinster på	50000 =	100000 »
2 » »	40000 =	80000 »
Transport 9 vinster		805000 Kr.

Transport	9 vinster		805000 Kr.
3	»	på	30000 = 90000 »
2	»	»	25000 = 50000 »
2	»	»	20000 = 40000 »
10	»	»	15000 = 150000 »
41	»	»	10000 = 410000 »
110	»	»	5000 = 550000 »
683	»	»	2000 = 1,366000 »
1116	»	»	1000 = 1,116000 »
1455	»	»	500 = 727500 »
2311	»	»	200 = 462200 »
2850	»	»	160 = 456000 »
19567	»	»	120 = 2,348040 »
5841	»	»	100 = 584100 »
634000	vinster		= 9,154840 Kr.
1	premie		50000 »
			9,204840 Kr.

Det matematiska värdet av en genomgående lott erhålles genom att dividera vinstsumman med 150000 och är alltså 61,36 Kr.

Det matematiska värdet av en lott i de olika klasserna erhålles genom att dividera talen i den sista kolumnen av närmast föregående tabell med 136000, som utgör det konstanta antal lotter i varje klass. Man får då för de respektive klasserna följande belopp för det matematiska värdet av en klasslott

3.6, 4.4, 5.5, 6.7, 9.0, 38.5.

Jämföras dessa värden med klasspriset i de olika klasserna, finner man, att klasspriset i de olika klasserna utgör för de 5 första klasserna ungefär 40 % av lottpriset. I den sjätte klassen är däremot lottens matematiska värde större än lottpriset (160 %).

Lotteriets inkomster om alla lotter säljas äro följande:

Kl. I		136000 lotter à 8 Kr. = 1,088000
» II		134000 » » 12 » = 1,608000
» II	..	2000 » » 20 » = 40000
» III		133600 » » 16 » = 2,137600
» III		2400 » » 36 » = 86400
» IV		133200 » » 16 » = 2,131200
		Transport 7,091200

	Transport Kr.	7,091200
Kl. IV	2800 lotter à 52 »	= 145600
» V	132800 » » 16 »	= 2,124800
» V	3200 » » 68 »	= 217600
» VI	132400 » » 24 »	= 3,177600
» VI	3600 » » 92 »	= 331200
		<u>13,088000</u>

varav följer att medelpriset per lott är

$$13.088000 : 150000 = \text{Kr. } 87.25.$$

Jämför man härmed medelvärdet (matematiska värdet) av en lott, som var 61.36, så finner man, då $61.36 : 87.25 = 0.7032$, att

$$70.32 \text{ } \%$$

av spelinsatsen kommer spelaren till godo såsom vinster. Detta är nästan precis samma procentsats som för det Holländska lotteriet.

De återstående 29.68 % användes dels till att betala omkostnaderna för lotternas försäljning (kollektörer), dels till vinst (skatt) åt staten på följande sätt.

Kollektörerna få 7 % av de från stämpel befriade insatserna d. v. s. 6.08 % av det verkliga lottpriset, alltså Kr. 796000.

Staten erhåller dels stämpelskatt av 2 kronor per klasslott, vilket utgör 13, 18 % av insatsernas bruttovärde, dels får staten 10 % av de från stämpel befriade insatserna (= nettobeloppet), vilket motsvarar 8.68 % av bruttobeloppet, och slutligen får staten för administration 2 % av nettobeloppet eller 1.74 % av insatsernas bruttobelopp. Vi erhålla alltså följande översikt.

Kollektörer:	6.08 % av bruttoinsatser =	796000 Kr.
Staten:		
Stämpelskatt	13.18 % » »	= 1,724000 »
Annan skatt	10.42 % » »	= 1,364000 »
Summa till staten	23.60 % » »	= 3,088000 Kr.
Total summa	29.68 % » »	= 3,884000 Kr.
Spelarnas vinster	70.32 % » »	= 9,205000 »
	100.00 % » »	= 13,089000 Kr.

Statens inkomster för de två lotterierna per år utgör alltså 6,176000 kronor. Detta under förutsättning att alla lotter försäljas, vilket enligt uppgift i regel har varit fallet, åtminstone före den sista förhöjningen i lottantal och pris.

Till distribution och försäljning av lotter användas *kollektörer*, vilkas antal (åtminstone i början av detta år) var 568. Därav i Köpenhamn 326, på Själland 66, Lolland m. m. 23, Fyen 37, Jylland 116. Medelantalet per kollektör var 208. Efter 7 % per nettopris var således en kollektörs medelinkomst 1165 kr. per lotteri eller 2330 kr. per år.

Kollektörens inkomst per genomgående lott är 5.⁵⁰, och således per klasslott 93 öre.

Kollektörerna äro i regel gamla fröknar eller fruar (änkor), som härmed ha en viss pension.

Statens inkomster av det Kongl. Klasselotteriet ingå direkt i budgeten.

Det Danska Koloniallotteriet. Ursprungligen förlagt till danska Vestindien är det nu i Köpenhamn samt reglerat av Loven av den 6 April 1906 Om »Et dansk Koloniallotteri.» *). Endast en viss bestämd del, närmare bestämd av den danske finansministern, av lotterna får försäljas i Danmark. Resten placeras i utlandet. En stor del i Sverige, huru mycket har jag ej kunnat erhålla upplysning om. Däremot erfor jag att en stor del går till andra länder och huvudsakligen till sådana, där lotteri är förbudet (exempelvis England och U. S. A.)

Lotteriets anordning, som nedan närmare skall beskrivas, är i huvudsak densamma som i det danska statslotteriet. Inga ersättningslotter i stället för de i varje klass dragna vinsterna förekomma emellertid såsom i det danska statslotteriet. Vidare är lottpriset detsamma i alla klasser. I den sista klassen (den 5:te) har man, såsom fallet även är i en del andra utländska lotterier, jämte vinster även premier, som eventuellt kunna hopsummeras varigenom i bästa (värsta) fall en vinst på en million francs kan uppkomma. Om nämligen i den 5:te klassen den högsta vinsten, som uppgår till 50000 francs, råkar just att vara den sist utdragna vinsten, så hopadderas de 4 premierna och tillfaller denna vinst, som då uppgår till en million. Som det finnes i 5:te klassen 13675 vinster, så är sannolikheten för att 50000 kronors vinsten skall vara den sista 1: 13675, alltså mycket liten.

Även på 100 år — och till och med på 1000 år — är denna eventualitet rätt osannolik. Vilket ej hindrar att den kan tjäna som ett godt lockbete för förhoppningsfulla spelare. Emellertid var man vid lotteriets startande ängslig nog för denna möjlighet och sålde därför den tiden ej hela lotter, utan på sin höjd $\frac{1}{2}$ lotter och mindre.

*) Lotteriet är beviljat till år 1944, dock kan finansministern efter år 1921 »med 1 aars Varsel» återkalla bevillningen om staten finner anledning »till at formene den fortsatte Bestaaen av et koloniallotteri».

Vinsternas storlek i koloniallotteriet är angiven i francs, uppenbarligen för att underlätta lotternas placering utom Danmark. Emellertid är kursen för dessa francs konstant och antagen till 72 (danska) öre, även om detta ej tydligen framgår av planen.

Lotteriet innehåller 50000 lotter och 21175 vinster med ett sammanlagt värde av 5,175000 francs (däri inberäknadt premierna). Priset för varje klass är 33.36 fr. eller 24 kr.

Vinsternas antal och fördelning är följande:

	Antal vinster	Högsta vinst	Lägsta vinst	Summa vinster
Klass I	2000	50000	67	226225
» II	2000	40000	100	332250
» III	2500	30000	134	467200
» IV	1000	20000	167	304090
» V	13675	50000	167	3,805235

Vinsterna tillfalla spelaren utan avdrag, såsom i det danska klasslotteriet.

Vinster, som ej äro lyftade inom fyra månader från den sista dragningsdagen i varje klass delas mellan staten och lotteriet.

Vinsternas fördelning efter storlek framgår av följande tabell:

2 vinster på	50000 =	100000 fr.
2 » »	40000 =	80000 »
2 » »	30000 =	60000 »
1 » »	20000 =	20000 »
5 » »	15000 =	75000 »
5 » »	10000 =	50000 »
19 » »	5000 =	95000 »
24 » »	3000 =	72000 »
35 » »	2000 =	70000 »
190 » »	1000 =	190000 »
14 » »	500 =	7000 »
321 » »	335 =	107535 »
14 » »	300 =	4200 »
96 » »	250 =	24000 »
50 » »	200 =	10000 »
14020 » »	167 =	2,341340 »

Transport 3,306075 fr.

	Transport 3,306075 fr.
50 vinster på	150 = 7500 ,
2425 , ,	134 = 324950 ,
1975 , ,	100 = 197500 ,
1925 , ,	67 = 128975 ,
	<u>Summa 3,96500 fr.</u>
1 premie	450000 ,
1 ,	250000 ,
1 ,	150000 ,
1 ,	100000 ,
1 ,	80000 ,
1 ,	70000 ,
1 ,	60000 ,
1 ,	50000 ,
	<u>Summa 5,175000 fr.</u>

Det matematiska värdet av en genomgående lott är:

$$5.175000 : 50000 = 103.50 \text{ fr.} = 74.42 \text{ Kr.}$$

Det matematiska värdet av en klasslott är resp.

$$3.8, 4.0, 7.3, 5.0 \text{ och } 64.2 \text{ Kr.}$$

och uppgår alltså i de fyra första klasserna till bortåt 25 % av insatsen.

I den sista klassen går den upp till 268 % av insatsen för denna klass.

Lotteriets inkomster uppgå, om alla lotter säljas, till 5,520000 Kr., så att medelpriset på en lott är

$$5.520000 : 50000 = 110.40 \text{ Kr.}$$

Jämför man härmed lottens matematiska värde (74.42 kr.) finner man att spelaren erhåller tillbaka

$$67.44 \%$$

av sin insats.

De återstående 32.56 % gå till kollektörer, till staten och till lotteriet, fördelade på följande sätt (månånda har jag härvid tilldelat kollektörerna något mera än de verkligen erhålla).

Kollektörerna få	10.47 % av lottens bruttopris = Kr.	598000
Staten får 1) stämpel	3.84 % , ,	
2) annan skatt	5.75 % , ,	
Summa	9.89 % , , = ,	529000
Lotteriet får	12.50 % , , = ,	690000
Summa	32.56 % av lottens bruttopris = Kr.	1.817000
Spelarna få	67.44 % , , = ,	3,720000
Summa	100.00 % av lottens bruttopris = Kr.	5.537000

Detta under förutsättning att alla lotter skulle säljas. I verkligheten är ej detta fallet. Jag har visserligen ej kunnat få någon exakt uppgift om antalet försålda lotter, men enligt muntligt meddelande skulle ungefär 75 % av lotterna säljas. Statens vinst bleve i sådant fall ungefär 400000 kr. per lotteri eller 800000 kr. per år. Statens inkomst av lotteriet går direkt in i statskassan.

Det danska Landbrugslotteriet är reglerat enligt »allerhöjeste Bevilling» av den 26 Mars 1907 (alltså ungefär samtidigt med koloniallotteriet).

Lotteriet har precis lika många lotter som det danska klasslotteriet och mot varje vinst på något nummer i klasslotteriet svarar en bestämd vinst i landbrugslotteriet.

Hela och halva lotter finnes, men ej $\frac{1}{4}$ eller $\frac{1}{8}$ lotter. Priset på hel lott (för en serie av sex dragningar) är (före 1921) Kr. 14.⁵⁰ + stämpel på 1.²⁰ (= 8.27⁰/₁₀). Priset i de olika klasserna äro respektive

1.00, 1.50, 2.00, 3.00, 3.00, 4.00, kronor.

Vinsternas storlek anges i kronor, men bestå av naturföremål: hästar, kor, får, lantbruksmaskiner, vagnar, mindre egendomar på landet etc.

Högsta vinsten är (i 6:te klassen) värd 70000 kr.

Totala vinstsumman är 1,132670 kronor.

Statens vinst ungefär 150000 kronor.

Almändeligt dansk Vare- og Industrielotteri, som ävenledes pågår varje år, beviljades den 16 Oktober 1907 alltså samma år som lantbrukslotteriet och är uppställt på samma sätt som detta, så att mot varje lott i det danska klasslotteriet svarar en bestämd vinst i industrielotteriet, dock med någon förändring så att »för hvert nummer, som udkommer i klasselotteriet, falder 3 gevinster, 1 hovedvinst och 2 premievinster» efter vissa föreskrifter

Endast hela lotter finnes. Priset på en genomgående lott är 18 kr. + 1.²⁰ i stämpel (= 6,3 % av bruttopriset). Priset i de olika klasserna äro respektive

1.20, 2.00, 2.50, 3.50, 4.50, 5.50, kronor.

Vinsternas storlek anges i kronor men består av i Danmark tillverkade föremål, som erhålles hos lotteriets leverantörer.

Hela antalet vinster är 102000 (34000 »huvudvinster» samt 68000 »premiévinster») med ett totalvärde av 1,591919 kronor, »og faar saaledes ginemsnitligde tre fjerdedele av samtlige lodder gevinst i seriens løb».

Överskottet fördelas bland välgörande och allmännyttiga institutioner nämligen:

Föreningen för lärlingars utbildning, sjukhem, föreningen »de danske

vaabenbrödre», hantverksföreningar, tekniska skolor, arbetarehem och konstindustrimuseum.

Behållningen av lotteriet torde uppgå till ungefär en miljon kronor, (varifrån emellertid kostnaderna för lotteriet skola dragas) i händelse alla lottsedlarna försäljas. I vilken utsträckning försäljningen av lottsedlarna sker är mig icke bekant.

Tyskland.

I Tyskland tyckes ett *klasslotteri* (fastän såsom privat företag) hava förekommit så länge tillbaka som år 1703 alltså t. o. m. innan denna lotteriform uppträdde i Holland. Dessutom hade man där under åren 1763—1810 även italienskt *lottospel* (nummerlotteri). Sedan år 1767 har statslotteri funnits under växlande former, på olika ställen i Tyskland. Efter år 1810 hava emellertid alla uppträdt som klasslotterier.

Det Preussiska klasslotteriet har som statslotteri existerat sedan år 1767, dock är dess nuvarande form först definitivt bestämd genom lag av år 1832. Sedan dess har emellertid såväl antalet lotter som lottpriset förändrats, dels beroende på ändringar i penningvärdet (särskilt de sista åren), dels på grund därav att med det preussiska lotteriet sammanslagits en del lotterier, som under tidernas lopp uppstått i tyska förbundsstater (Mecklenburg, Bayern, Hessen, Lübeck, Bremen m. fl.). Jag skall här redogöra för det nu (från och med år 1921) bestående preussiska statslotteriet, eller som titeln numera heter »Die Preussische Süddeutsche Klassenlotterie».

Varje år anordnas 2 lotterier, vardera bestående av 5 klasser.

Det består av 600000 lotter, av vilka 50000 användas att efter hand ersätta det antal lotter, på vilka det i de 4 första klasserna faller en vinst (Ersatzlose) samt 275000 på 5 klasser fördelade vinster och 4 premier.

Lotterna äro indelade i två *avdelningar* (I och II) vardera med 300000 lotter. Detta för att minska antalet lotter i lottrumman. En vinst utfaller samtidigt på samma nummer i I och II. Lotterna äro antingen hela, halva, fjerdedels eller åttondedels lotter.

Med avseende på köplotter m. m. gäller samma bestämmelser, som vi förut beskrivit för det danska klasslotteriet.

Priset för de olika klasserna är 80 Mark per hellott, alltså 400 Mark för genomgående lott.

Vinsternas antal och storlek i de olika klasserna framgår av följande tabell:

	Antal vinster	Högsta vinst	Lägsta vinst	Summa vinster
Kl. I	12500	125000	200	2,973000
» II	12500	150000	297	4,389288
» III	12500	175000	393	5,856258
» IV	12500	200000	490	7,379940
» V	225000	500000	490	151,517800

Vinsternas fördelning efter storlek (för alla klasserna sammanslagna)
är följande:

4 vinster på	500000 =	2,000000
4 » »	300000 =	1,200000
6 » »	200000 =	1,200000
2 » »	175000 =	350000
2 » »	150000 =	300000
2 » »	125000 =	250000
8 » »	100000 =	800000
6 » »	75000 =	450000
6 » »	60000 =	360000
16 » »	50000 =	800000
28 » »	40000 =	1,040000
32 » »	30000 =	960000
10 » »	20000 =	200000
60 » »	15000 =	900000
218 » »	10000 =	2,180000
1038 » »	5000 =	5,190000
6084 » »	3000 =	18,252000
19210 » »	1000 =	19,210000
160 » »	500 =	80000
210928 » »	490 =	103,353740
130 » »	400 =	52000
12306 » »	393 =	4,836258
100 » »	300 =	30000
12304 » »	297 =	3,654288
12340 » »	200 =	2,468000

Summa 275000

Summa 170,116286

Härtill komma (i 5:te klassen) 2 premier på 750000 och 2 premier på 250000 Mark. Eventuellt kan härvid vinster på över en million Mark uppkomma.

Vinster, som ej äro lyftade inom 4 månader efter 5:te klassens sista dragning tillfalla staten.

Vinsterna tillfalla ej spelaren ograverade, utan lotteriet gör ett avdrag å varje vinst på 17 %. För fördelningen av denna beskattning av spelaren skall nedan redogöras. Den för denna rabatt reducerade vinstsumman är

142,857000 Mark.

Divideras detta belopp med antalet lotter (600000) erhålles lottens matematiska värde, som blir

238.09 Mark.

Det matematiska värdet av en lott i de olika klasserna erhålles genom att dividera talen i den sista kolumnen av närmast föregående tabell (med 17 % rabatt) med 550000, som är det konstanta antalet lotter i varje klass.

Man får då för de respektive klasserna följande belopp för det matematiska värdet av en klasslott i det preussiska lotteriet.

4.5, 6.6, 8.8, 11.1, 228.7, Mark.

Man finner alltså, om dessa tal jämföras med klasspriset, som är 80 Mark, att det matematiska värdet av lotterna i de 4 första klasserna ej är mera än bortåt en tiondel av insatsen, under det att i den sista klassen det går upp till nära tre gånger insatsens belopp. De spelare, som avsluta sitt spel före den 5:te klassen, hava ej mycken behållning av sina pengar.

För att erhålla den totala spelsumman, erinra vi om att 550000 lotter ingå i alla klasserna samt betalas med 400 Mark per styck, alltså inalles

$$550000 \times 400 = 220,000000 \text{ Mark.}$$

Vidare införs i klasserna II, III, IV, V 12500 "Ersatzlose" för vilka betales även avgifterna för de föregående klasserna, alltså inalles

$$12500 \times 80 \times (1+2+3+4) = 10,000000 \text{ Mark}$$

så att totala spelsumman blir

230,000000 Mark,

varav följer att medelpriset per lott blir

$$230,000000 : 600,000 = 383.33 \text{ Mark.}$$

Jämför man härmed medelpriset för en lott, som var 238.09 Mark, så finner man, då $238.09 : 383.33 = 0.6211$, att

62.11 %

av spelinsatsen kommer spelaren till godo såsom vinster.

De återstående 37.89 % gå till lotteriet och dess anordnare och fördelas på följande sätt.

Det tyska riket tar i stämpelskatt 1/6 av lottpriset eller 16.67 % av insatsen.

Kollektörerna erhålla 34 Mark per genomgående lott eller 8.50 % av insatsen. Vidare erhålla kollektörerna 2 % av vinsterna, motsvarande 1.50 % av insatsen. Inalles få alltså kollektörerna 10.00 % av insatsen.

Slutligen erhåller den Preussiska staten och övriga i lotteriet deltagande förbundsstater tillsammans 15 % av vinsterna, motsvarande 11.22 % av insatsen.

Vi erhålla alltså följande översikt:

Kollektörer:

10 % av insatsen = 23,000000 Mark

Tyska riket:

16.67 % av insatsen = 38,341000 »

Preussen och övriga stater:

11.22 % av insatsen = 25,806000 »

Spelarna:

62.11 % » » = 142,853000 »

Summa 100.00 % av insatsen = 230,000000 Mark

Detta under förutsättning att alla lotter säljas. Enligt muntlig uppgift av presidenten i "die preussische General Lotterie-Direktion" har detta också i regel varit fallet. Huruvida detta också efter den i år införda förhöjningen av lottpris och antal lotter äger rum vet jag för tillfället icke.

Staternas inkomster av lotteriet ingå direkt i budgeten och användas ej till på förhand bestämda ändamål.

Staden Hamburgs lotteri. Detta skiljer sig från det preussiska statslotteriet huvudsakligen däri att antalet klasser är 6 (ej 5), att inga "Ersatzlose" finnes samt att lottpriset växlar för de olika klasserna.

Det nuvarande Hamburger lotteriet består av 105000 lotter och 47250 vinster samt 7 premier.

Priset för en hellott i de sex klasserna äro:

24, 40, 56, 60, 60, 60 Mark

så att en genomgående lott kostar 300 Mark.

Antalet vinster och deras storlek framgår av följande tabell:

	Antal vinster	Högsta vinst	Lägsta vinst	Summa vinster
Kl. I	3500	40000	80	450600
» II	4000	50000	150	808000
» III	4000	60000	225	1,175250
» IV	4000	75000	300	1,526500
» V	3000	80000	375	1,528750
» VI	28750	200000	375	14,308750

vartill kommer 1 premie i var och en av de 5 första klasserna å resp.
60000, 75000, 90000, 100000 och 120000 Mark
samt 2 premier i sista klassen å

500000 och 300000 Mark,

som eventuellt kunna summeras. Sannolikheten för att denna samman-
slagning skall äga rum och således en vinst större än 800000 Mark skall
uppkomma är, såsom man finner av bestämmelserna, $\frac{1}{52}$. Denna hän-
delse bör alltså förekomma ungefär 3 gånger på 100 år.

Vinsternas fördelning efter storlek (alla klasserna sammanslagna) fram-
går av följande tabell:

1 vinst å	200000
1 » »	100000
1 » »	90000
2 vinster å	80000 = 160000
1 vinst å	75000 = 75000
1 » »	70000 = 70000
2 vinster å	60000 = 120000
2 » »	50000 = 100000
3 » »	40000 = 120000
1 vinst å	35000 = 35000
3 vinster å	30000 = 90000
3 » »	25000 = 75000
5 » »	20000 = 100000
3 » »	15000 = 45000
21 » »	10000 = 210000
109 » »	5000 = 545000
163 » »	3000 = 489000
7 » »	2500 = 17500

365 vinster å	2000 =	730000
13 » »	1500 =	19500
693 » »	1000 =	693000
75 » »	750 =	56250
75 » »	600 =	45000
15 » »	500 =	7500
75 » »	450 =	33750
30350 » »	375 =	11,381250
3986 » »	300 =	1,195800
3900 » »	225 =	877500
74 » »	200 =	14800
3900 » »	150 =	585000
3400 » »	80 =	272000

Från vinsterna gör lotteriet ett avdrag av 20 %, så att den totala vinstsumman är

15,838000 Mark,

varav följer att lottens matematiska värde är

150.84 Mark.

Summan inbetalda insatser är

28,210000 Mark,

så att medelpriset per lott blir

268.67 Mark.

Det följer härav att lottens matematiska värde är 56.14 % av det betalda medelpriset.

Man ser härav att Hamburger lotteriet är det för spelaren ogynnsammaste av de lotterier vi här behandlat.

De återstående 43.86 % av insatsen användes på följande sätt:

Dels får det tyska riket en *stämpelskatt* uppgående till 16.67 % av insatsen såsom i det preussiska lotteriet.

Angående *kollektörernas* inkomster har jag ej kunnat erhålla direkta upplysningar från lotteridirektionen, men jag har kunnat sluta mig till att kollektörerna i de tre första klasserna få 6 Mark per lott, i de tre sista 7 Mark per lott. Inalles 39 Mark per hellott. Deras inkomster bli då

Kl. I	105000 × 6 =	630000
» II	101500 × 6 =	609000
» III	97500 × 6 =	585000
» IV	93500 × 7 =	654500
» V	89500 × 7 =	626500
» VI	86500 × 7 =	605500

Summa = 3,710500

vilket utgör 13.15 % av de totala insatserna.

Båda dessa avgifter tagas direkt från spelarnas insatser. Vidare drages 20 % från vinsterna, vilket svarar mot en minskning av insatserna med 14.04 %. Denna rabatt (skatt) torde tillfalla staden Hamburg. Vi erhålla alltså följande översikt:

<i>Tyska riket</i> stämpel	16.67 % av insatser =	4,703000
<i>Kollektörer</i>	13.15 % „ „ =	3,710000
<i>Hamburg</i>	14.04 % „ „ =	3,961000
<i>Spelarna</i>	56.14 % „ „ =	15,838000
Summa 100.00 %		= 28,212000

Vinster, som ej lyftas inom 2 månader efter varje klass, tillfalla lotteriet (Staden Hamburg?).

Huru stor del av lotterna försäljas har jag ej kunnat få reda på. Antagligen bli en hel del lotter osålda, såsom man kan finna därav att det är mycket lätt att köpa lotter.

Det sachsiska klasslotteriet, som har sitt säte i Leipzig, består av 5 klasser, som, åtminstone före kriget innehöllo 110000 lotter, med ett pris av $40\frac{2}{3}$ Mark för varje klass. Vinsternas fördelning på de olika klasserna var följande:

	Antal vinster	Högsta vinst	Lägst vinst
Kl. I	3850	30000	120
„ II	3850	40000	180
„ III	3850	50000	240
„ IV	3850	60000	300
„ V	39600	500000	300

Lotterna finnas antingen som hela eller som $\frac{1}{2}$, $\frac{1}{5}$, $\frac{1}{10}$ lotter.

Av insatserna går $2\frac{1}{2}$ % till kollektörerna och 20 % till det tyska riket som stämpelskatt. Av vinsterna går 15 % till den sachsiska statskassan. Behållningen av lotteriet var, före kriget, ungefär 5 millioner Mark om året.

Ungern.

I Ungern har man haft nummerlotteri ända till år 1897, då i stället klasslotteri infördes. Det består av två lotterier (med 6 klasser) om året med 100000 lotter till ett pris av 160 Kronen för en genomgående lott.

De lägsta vinsterna i de 6 klasserna äro respektive 40, 80, 100, 130, 170, 200 Kronen. De högsta vinsterna lyda på 60000, 70000, 80000, 90000, 100000 och 1,000000 Kronen.

Antalet vinster är (dessa uppgifter gälla alla förhållandena före kriget) 55000 med ett sammanlagdt belopp av 14,459000 Kronen. Lotteriet är ej ett egentligt statslotteri utan handhaves av ett privat bolag, som till staten betalar en arrendesumma av 2,400000 Kronen (16.67 % av insatserna).

Rörande lotteriförhållandena i Ungern *efter* kriget har jag från den svenska beskickningen i Wien benäget erhållit en del kompletterande upplysningar, ur vilka jag anför följande.

Lotteriet består fortfarande av 2 klasslotterier om året, vardera med 5 klasser. Balanskontot har följande utseende:

Inkomster:

60000 lotter 1 Klass	Kr.	3,956000
58500 » 2 »	»	3,857000
57000 » 3 »	»	3,758000
55500 » 4 »	»	3,659000
54000 » 5 »	»	3,560000
Summa		Kr. 18,790000

Inkomsterna utgöras av 80 Kronen per klasslott minskadt med »omkostnader.»

Utgifter.

1500 vinster i 1 Klass	Kr.	870000
1500 » » 2 »	»	1,010000
1500 » » 3 »	»	1,150000
1500 » » 4 »	»	1,290000
14000 » » 5 »	»	14,470000
20000 vinster och 1 premie	Kr.	18,790000

Vid vinsternas utbetalande avdrages 20 %.

Det har ej lyckats mig att bringa denna plan i överensstämmelse med de direkta uppgifter, som lämnats av lotteridirektionen, enligt vilka statens inkomster skulle bestå i 1) 17 % av nettoinkomsten eller 6,388000 Kronen per år, 2) avgifter (»Gebühren») 3,404000 per år. Eller tillsammans 9,792000 Kronen. Varifrån skulle avgå 2,000000 Kronen i omkostnader, så att den årliga behållningen uppginge till 7,792000 Kronen. I själva verket skulle avdraget av 20 % å vinsterna ensamt uppgå till ungefär detta belopp.

Inkomsterna av klasslotteriet ingår direkt i statskassan.

Vad vinsternas storlek beträffar, så är den minsta vinsten i de 5 klasserna respektive Kronen

200, 300, 400, 500, 500,

och de högsta vinsterna Kronen

200000, 200000, 200000, 200000, 1,000000.

I femte klassen ingår dessutom en premie på 2 millioner Kronen, som tillfaller den sista vinsten i 5:te klassen med ett belopp av 2000 Kronen eller större. Eventuellt kan alltså i denna klass en vinst på 3 millioner Kronen uppkomma.

Lotternas matematiska värde är i de fyra första klasserna knappast mera än 20 % av insatserna.

Österrike.

Genom den svenska beskickningen i Wien har jag benäget erhållit upplysningar rörande de nuvarande lotteriförhållandena i Österrike. Jag meddelar härur följande utdrag och slutledningar.

Från den österrikiska statens sida bedrivs följande lotteriföretag:

1) det italienska nummerlotteriet enligt bestämmelserna i lotteripatentet av den 13 Mars 1813. Resultatet av detta skall jag meddela under »nummerlotterier».

2) Klasslotteri enligt lagen av den 3 Januari 1913;

3) Statsvälgörenhetslotterier enligt det kejserliga beslutet av den 28 April 1853.

Klasslotterier, bestående av 5 klasser, hållas två gånger om året. De bestå av 150000 lotter, med ett pris av 280 Kronen per lott. Antalet vinster och vinstbeloppet i de olika klasserna framgår av följande tabell, gällande för år 1921.

	Antal vinster	Vinstbelopp Kronen
Klass 1	3750	4,326000
» 2	3750	5,944000
» 3	3750	7,472000
» 4	3750	9,260000
» 5	45000	112,648000

De lägsta vinsterna i de 5 klasserna äro respektive, i Kronen,
640, 960, 1280, 1600, 1600.

De högsta vinsterna äro

400000, 500000, 600000, 1,000000, 3,000000

varjämte i 5:te klassen är en premie på 7 millioner Kronen, som tillfaller den sista av vinsterna uppgående till minst 10000 Kronen.

De i spelplanen upptagna vinsterna tillfalla spelarna oavkortade "in barem Gelde" (??).

Det framgår av spelplanen att 81,67 % av insatserna tillfalla spelarna såsom vinster, så att 18,33 % av insatserna gå till staten och administrationen. Om alla lotterna äro sålda skulle 31,350000 Kronen sålunda bli statens bruttoinkomst per lotteri, eller 62,700000 Kronen per år.

Enligt upplysningar från lotteridirektionen utgjorde bruttoinkomsten under förvaltningsåret 1920/21 Kronen 83,960000, vilket visar att alla lotterna torde säljas samt att en avsevärd inkomst erhålles genom försäljning av köplotter (till spelare, som ej deltagit i föregående dragningar).

Det matematiska värdet av lotterna i de olika dragningarna äro, i % av insatsen,

12.02, 16.98, 21.85, 27.81, 347.7, %.

Spelarnas vinstchanser äro således, såsom i andra klasslotterier, mycket små i de första klasserna. Ser man på den totala vinstutsikten för spelare, som deltaga i alla 5 dragningarna, är emellertid det matematiska värdet (81.67 %) större än i något annat nu förekommande klasslotteri.

Statens *nettobehållning* av lotteriet under året 1920—21 uppgick till 12,449012 Kronen.

De österrikiska *statslotterierna för välgörande ändamål* äro icke klasslotterier utan enkla lotterier.

De innehålla 500000 lotter å vilka priset (5 till 20 Kronen), likasom också vinstsumman (700000 till 2,372000 Kronen) varierar från det ena

lotteriet till det andra. Lotternas matematiska värde synes uppgå till något över 20 %, och är alltså betydligt mindre än i klasslotterierna.

Under året 1920—21 genomfördes 3 statsvälgörenhetslotterier. Bruttoinkomsten å dessa utgjorde respektive

5,034000, 5,464000, 9,234000 Kronen

och nettobehållningen var

2,000000, 2,100000, 3,500000 Kronen.

Denna behållning användes uteslutande till välgörande ändamål och fördelas av inrikesministern, undervisningsministern och socialministern.

Av spelarnas vinster gå 25 % till statskassan.

Spanien.

Rörande lotteriförhållandena i Spanien har jag genom den svenska beskickningen i Madrid benäget erhållit följande meddelande:

Statslotteridragningar i Spanien anordnas tre gånger i månaden, 36 dragningar om året.

Hela det belopp, som spelarna insätta under ett år, utgöres av 260 millioner pesetas.

Statens årliga vinst är 70 millioner pesetas, vilken vinst går direkt till statskassan.

Den spanska staten har ej tagit lån med premievinster.

I Spanien finnes *totalisator* vid kapplöpningar. Vinsten härav går till hästavelns främjande.

Närmare upplysningar om det spanska statslotteriet har jag ej erhållit. Det framgår emellertid av dessa uppgifter att spelarna erhålla ungefär 65 % av sina insatser tillbaka såsom spelvinster, samt att lotteriet ger en betydande inkomst åt den spanska staten. Lotteriet är ett klasslotteri. Förut har även nummerlotteri funnits i Spanien, som emellertid upphävdes år 1862.

Reflexioner angående klasslotteriet.

Denna lotteriform har, såsom redan nämnts, blivit första gången föreslagen, i början av 1700-talet, av holländaren Adolf *Huyske*, som för denna »upptäckt» av den holländska staten belönades med ett pris av 500 floriner. Klasslotteriet infördes omedelbart efteråt såväl i Holland som i

Preussen, och har sedermera vid olika tider blivit använt i Danmark, Ungern, Österrike, Spanien, Serbien, Bulgarien, Polen, i flera tyska stater m. m.

Efterföljande tabell visar de väsentliga huvuddragen av klasslotterierna i Holland, Danmark, Preussen och Hamburg, som blivit tämligen fullständigt diskuterade på annat ställe (sidorna 4—21).

Det huvudsakliga kännetecknet hos ett klasslotteri är att flere av slumpen bestämda dragningar ("klasser") kombineras till ett lotteri. För att delta i en senare dragning (klass) måste priset för alla föregående dragningar också erläggas. För att förmå spelaren att delta i alla dragningarna anordnas lotteriet så att först den *sista* dragningen (klassen) innehåller de många och stora vinsterna, under det att de föregående dragningarna äro relativt dåligt försedda med vinster. Det matematiska värdet av en klasslott är i de första dragningarna i allmänhet endast 10 till 20 procent av priset för en klasslott under det att i den sista klassen det matematiska värdet är 2 à 3 gånger större än klasspriset. Som ingen får delta i den sista klassen utan att ha deltagit i de föregående klasserna eller åtminstone ha betalt lika mycket som om han gjort detta, så ökas lotteriets utsikter att få lotterna till alla dragningar väl besatta.

I Holland, Danmark (koloniallotteriet) och i Preussen är antalet klasser 5. I det danska statslotteriet och i Hamburg är antalet klasser 6.

Spelarnas vinster i ett klasslotteri variera, såsom framgår av tabell I, mellan 56 och 70 procent av insatserna. Den övriga delen av insatserna användes dels till lottförsäljarna (kollektörerna), som erhålla 6 till 13 procent av insatsen, dels till lotteriet och till staten.

Vare sig det är ett statslotteri eller ett privat företag, tar staten alltid en viss del av insatsen såsom stämpelskatt. Denna varierar mellan 6 % (i Holland) och 16.67 % (Tyskland). Dessutom får staten en ytterligare inkomst antingen genom annan beskattning av insatserna (Danmark) eller genom att beskatta vinsterna (10—20 %). Vad som sedan återstår går till lotteriet.

Med avseende på den i Holland och Tyskland använda metoden att beskatta vinsterna, kan man anmärka att en beskattning av vinsterna ingenting annat är än att vinsterna i verkligheten äro mindre än vad som synes framgå av vinstplanen. Det är då bättre att från början ange vinsterna till deras verkliga värde och ej låta folk spekulera på vinstbelopp som ej existera. Å andra sidan må man även påpeka att då vinsterna äro bildade av spelarnas insatser, så utgör en beskattning av vinsterna

Tabell I.

Klasslotterier.

	Holland	Danmark (stats-)	Danmark (kolonial-)	Preussen	Hamburg
1 Antal lotter.....	21000	136000	50000	550000	105000
2 Ersättningslotter.....	0	14000	0	50000	0
3 Pris pr lott ...	fl. 72	kr. 92	kr. 120	M. 400	M. 300
4 Totala spelsumman	1,288000	13,090000	5,520000	230,000000	28,210000
5 Antal vinster	105000	34000	21175	275000	47507
6 Total vinstsumma	1,036000	9,205000	3,720000	172,117000	19,798000
7 »Rabatt» på d:o.....	10 ⁰ / ₀ -15 ⁰ / ₀	0	0	17 ⁰ / ₀	20 ⁰ / ₀
8 Verklig vinstsumma	906000	9,205000	3,720000	142,857000	15,838000
9 Medelpris pr lott	61.33	87.25	110.40	383.33	268.67
10 Medelvärde »	43.15	61.36	74.42	238.09	150.84
11 » i ⁰ / ₀	70.36 ⁰ / ₀	70.32 ⁰ / ₀	67.44 ⁰ / ₀	62.11 ⁰ / ₀	56.14 ⁰ / ₀
12 Lottpris i kl. I.....	17	8	24	80	24
13 » » » II.....	12	12	24	80	40
14 » » » III.....	14	16	24	80	56
15 » » » IV.....	16	16	24	80	60
16 » » » V.....	13	16	24	80	60
17 » » » VI.....	—	24	—	—	60
18 Lotternas medelvärde i kl. I	3.0	3.6	3.8	4.5	3.4
19 » » » » II	3.9	4.4	4.0	6.6	6.4
20 » » » » » III	5.6	5.5	7.3	8.8	9.6
21 » » » » » IV	7.9	6.7	5.0	11.1	13.1
22 » » » » » V	37.0	9.0	64.2	228.7	13.7
23 » » » » » VI	—	38.5	—	—	132.3
Beskattning av insatser:					
24 Till staten	6.52 ⁰ / ₀	23.60 ⁰ / ₀	9.59 ⁰ / ₀	16.67 ⁰ / ₀	16.67 ⁰ / ₀
25 » lotteriet	—	—	12.50 ⁰ / ₀	—	—
26 » kollektörer	13.04 ⁰ / ₀	6.08 ⁰ / ₀	10.47 ⁰ / ₀	8.50 ⁰ / ₀	13.15 ⁰ / ₀
Beskattning av vinster:					
27 Till staten	12.53 ⁰ / ₀	—	—	15 ⁰ / ₀	—
28 » lotteriet	—	—	—	—	20 ⁰ / ₀
29 » kollektörer	—	—	—	2 ⁰ / ₀	—
Hela inkomsten i ⁰ / ₀ av (4):					
30 För staten	16.60 ⁰ / ₀	23.60 ⁰ / ₀	9.59 ⁰ / ₀	27.89 ⁰ / ₀	16.67 ⁰ / ₀
31 » lotteriet	—	—	12.50 ⁰ / ₀	—	14.04 ⁰ / ₀
32 » kollektörer	13.04 ⁰ / ₀	6.08 ⁰ / ₀	10.47 ⁰ / ₀	10.00 ⁰ / ₀	13.15 ⁰ / ₀
Hela inkomsten i pengar:					
33 För staten	213800	3,089000	529000	64,147000	4,703000
34 » lotteriet	—	—	690000	—	3,961000
35 » kollektörer	168000	796000	598000	23,000000	3,710000

faktiskt en beskattning av insatserna. Det är därför rättare att, såsom man också gör i Danmark, låta all beskattning utgå på insatserna själva och låta vinsterna hava det belopp, för vilket de utges.

Klasslotterierna hava onekligen den fördelen, framför av varandra oberoende lotteridragningar, att förvärvandet av deltagare i lotteriet underlättas. Detta förklarar ock den stora spridning denna lotteriform har vunnit i olika länder. Å andra sidan måste man dock påpeka att denna anordning utgör en mindre lämplig form att locka spelare till lotteriet, genom att tvinga dem att först delta i dragningar, som äro för spelarna synnerligen ogynnsamma, med endast en behållning av 10 till 20 procent av insatsen. Visserligen är det sant att i den sista klassen dessa ogynnsamma utsikter repareras, så att i medeltal för en spelare, som deltar i alla dragningarna, behållningen dock kommer att uppgå till 60 à 70 procent av totalinsatsen. Men det inkorrekta består däri att många spelare, speciellt sådana, som hava ondt om pengar, endast komma att delta i några av de första klasserna, som ju lämna mycket liten behållning, och sedan avbryta spelet antingen på grund av brist på pengar eller, vilket är det ännu vanligare, på grund av bristande insikt om lotteriets verkliga natur, som innebär att var och en, som deltar i några dragningar, men ej i den sista klassen, begår en stor ekonomisk dumhet. Man finner av talen i tabell I att den, som endast deltar i sista klassen, och dock får betala även för alla föregående dragningar, har mer behållning av sina pengar, än den som med mindre insats spelar endast i någon av de föregående klasserna.

III. ENKLA LOTTERIER

Sverige.

På 1700-talet inrättades flere gånger på privat initiativ lotterier av olika slag, som emellertid endast voro av kort varaktighet. Anmärkningsvärdt är Trollhätte slussverks lotteri, som var ett klasslotteri och, som ägde bestånd emellan åren 1762 och 1773. Det första svenska *statslotteriet* torde vara från 1758 och hade närmast formen av ett obligationslån. Det tyckes emellertid ha haft tämligen dålig framgång. År 1772 inrättades av Gustaf III ett annat statslotteri *nummerlotteriet*, som var av samma form som det italienska lottospelet. Detta lotteri pågick utan avbrott till år 1841, då det av riksdagen avskaffades.

Angående de äldsta lotteriförhållanden i Sverige ha 1908 års kommitté lämnat en ganska utförlig historik, ur vilken jag anser lämpligt att här lämna följande utdrag, (se »Betänkande och förslag angående åtgärder till förhindrande av utländska lottsedlars spridande i riket och förändrad lagstiftning om lotterier afgifna den 16 februari 1910 av särskildt tillkallade sakkunniga»).

Här i Sverige hava lotterier varit inrättade dels av enskilda personer, med eller utan Kungl. Maj:ts privilegier, dels för välgörande ändamål eller allmännyttiga syften, dels slutligen såsom statslotterier.

År 1699 utfärdades sålunda planer — å svenska och tyska språken — för ett lotteri till de fattigas gagn och bästa, därvid åberopades den svåra missväxt, som under flera år drabbat landet.

Vid rikets finansnöd efter Karl XII:s död och då det gällde att finna utvägar för att inlösa »nödmynten» framkommo bland andra möjliga och omöjliga projekt även åtskilliga lotteriförslag.

Greve N. Gyllenstierna föreslog sålunda ett lotteri av 1 million lotter å 10 mynttecken vardera, genom hvilket 4 $\frac{1}{2}$ million mynttecken skulle borteskamoterats. En »anonym» insände till sekreta utskottet »oförgripliga tankar om mynttecknets indragning» och föreslog bland annat lotterier, däri vinsterna skulle bestå dels av frisedlar å kontributioner, tull- och

kronoarrende, dels av lägre sysslor och befattningar såsom klockare- och vaktmästare-tjänster, slutligen väcktes i sekreta utskottets myntteckens-deputation ett förslag av herr Cederholm, vilken, så långt görligt vore, »ville söka rädda rikets och salig konungens kredit», och för detta syfte föreslog, att bland andra åtgärder även lotteri skulle inrättas med 1000 niter mot 1 vinst, varje lott skulle kosta 100 mynttecken, och vinsterna skulle utgöra för en ofrälse person: adelsskap, för en adelsman: friherrevärdighet, för en friherre: grevlig värdighet och för en greve: en viss ordensdekoration.

Intetdera av dessa förslag ledde emellertid till någon åtgärd, men däremot uppstodo med kungliga privilegier under frihetstiden ett stort antal lotterier.

Anmärkningsvärdast var härvid det av kapten Rosenmüller år 1727 inrättade lotteriet, som var förbundet med skyldigheten att vart tredje år avbetala 30000 daler silvermynt å rikets gäld, ett lotteri, som upphörde 1730 på grund av Rosenmüllers underlåtenhet att fullgöra sina skyldigheter, vidare tullarrendesocietetens fullmäktiges lotteri från början av 1730-talet samt Trollhätte slussverks lotteri, som var ett ordnad klasslotteri och fortgick från 1762 till 1773, detta senare var förknippadt med försäkran, att, så länge detta lotteri hölles i gång, ej några privilegier till andra och nya lotteriers dragning skulle beviljas, något som dock icke strängt synes hava blivit iakttaget.

Emellertid hade år 1730 förbud utfärdats mot inrättande av lotterier till enskild förmån. Det oaktadt började på 1730-talet en oordnad lotteri-verksamhet — med eller utan privilegier — florera, och detta föranledde Rikets Ständer, som erfarit, att enskilda personer dels med dels utan erhållna kungliga privilegier inrättat lotterier, att hemställa till Kungl. Maj:t, att icke några andra lotterier än »ad pios usus et publici nytta» måtte tillåtas.

De följandena årtiondena visa emellertid en starkare blomstring av lotteriföretag i Sverige än någonsin vare sig förr eller senare.

Sålunda inrättades under tiden intill 1770 ett stort antal lotterier för olika syften, såsom uppföranda av kyrkor, fattighus, hospital och åtskilliga städers publika byggnader samt för understödjande av vissa fabriksföretag inom riket, ävensom för skolor och välgörenhetsverk.

Otillåtna lotterier förekommo ock fortfarande, vilket gav Kungl. Maj:t anledning till att dels år 1739 och dels år 1750 förnya förbudet mot oprivilegierade lotterier.

Det äldsta svenska statslotteriet dagtecknar sig, såvidt känt är från år 1758.

Det pommerska kriget hade då nyss utbrutit, och rikets finanser befunno sig i dåligt tillstånd. Under sådana förhållanden beslöt regeringen inrätta ett kungligt lotteri, som närmast var att likna vid ett premieobligationslotteri. Enligt ett i februari 1758 utfärdadt prospekt skulle nämligen »Kungl. Maj:ts trogne undersåtar kunna till ett stort antal taga del i detta lotteri efter vars och ens lägenhet med förhoppning av anseuiga vinster och utan att någon därvid förlorade, men likväl Kungl. Maj:ts och kronans dryga utgifter tillika underhjälpas».

Samtliga 50000 lotter (å 150 daler kpmt) utföllo nämligen med vinst, det stora flertalet likväl blott med själva insatsen, men inga vinster utbetalades förr än efter sex års förlopp, och beloppen buro under tiden låg ränta. Företaget åsyftade alltså närmast att i form av lotteri anskaffa kronan ett billigt krigslån. Redan i november samma år inrättade Kungl. Maj:t ett nytt, något större lotteri med anledning av, »den hug rikets innevånare ådagalagt att deltaga i det förra lotteriet och då Kungl. Maj:t ville än ytterligare giva sina trogna undersåtar tillfälle att med egen fördel och vinst bidra till underlättande av rikets dryga utgifter». Av ett hemligt rådsprotokoll från juni 1759 framgår emellertid, att lottsedlarna då ännu ej slutrealiserats; det ifrågasattes nämligen, om brist existerade i lotteriet.

Ett årtionde senare togos mått och steg för inrättande av ett statslotteri i mera egentlig mening, ett s. k. nummerlotteri eller »genuesiskt lotteri», såsom termen lød. Initiativet togs av Kungl. Maj:t vid 1769 — 1770 års riksdag, och Ständerna beslöt, att en dylik lotteriinrättning skulle taga sin början, då det för Trollhätte slussverks lotteriintressenter utfärdade privilegium upphörde, och anslogo Riksens Ständer en förlagsfond av 16,666 rdr 32 sk. bko.

Med anledning härav utfärdade Kungl. Maj:t den 16 april 1771 kungörelse om inrättande av ett genuesiskt lotteri, men 1772 års Riksdag vägrade anslag till fonden och verkställigheten uppsköts, intill dess Gustaf III, efter statsvälvningen, påbjöd inrättande av det genuesiska nummerlotteriet, sedan man träffat överenskommelse med och lämnat skadestånd åt entreprenörerna av Trollhätte slussverks lotteri.

Detta nummerlotteri var inrättadt fullkomligt efter utländskt mönster.

I planen för det samma framhölls, att »det genuesiska lotteriet är antaget av de flesta stater i Europa och tillskyndade dem ganska stora förmåner». Det yttrades vidare, att denna inkomst vunnes så mycket lättare, som den gäves frivilligt och medförde hopp åt privata att därvid göra största lycka för minsta risk. Även betonades fördelen av att icke längre »det Hamburgska och andra sådana lotteriers sedlar här blevo de-

biterade», varigenom penningar droges utur riket, vilket förekommes genom införande av en slik inrättning här i landet. Dessutom skulle lotteriet varje månad begåva 5 ogifta fattiga allmogedöttrar med 300 dalers hemgift, »vilket gjorde 60 om året, och således så många nya hjonelag bland allmogen årligen förökte, varigenom folkmängden av den närande hopen befrämjades».

I samband med nummerlotteriets inrättande utfärdade Kungl. Maj:t den 18 juni 1772 förbud mot alla lotterier till enskild förmån vid vite av 400 daler silvermynt och föreskrev ytterligare, att de, som antingen hos Kungl. Maj:t eller Rikets Ständer vågade härom göra ansökning, skulle böta 2,000 daler silvermynt.

Genom kungligt brev den 11 december 1783 samt kommerskollegiets i anledning därav utfärdade kungörelse den 28 januari 1784 var även all försäljning här i riket av lotter för utländska lotteriers räkning förbjuden.

Detta förbud upphävdes dock genom Kungl. Maj:t brev den 6 juni 1826.

De olägenheter, nummerlotteriet framkallade, hade till följd en stark motrörelse, som slutligen här som i en del andra länder ledde till dess avskaffande i trots av de inkomster, det beredde statskassan.

Redan vid 1809 års riksdag framlades i borgarståndet ett förslag, vari hemställdes om nummerlotteriets avskaffande »såsom ledande till sedernas fördärv och en verklig immoralitet»; motionären betecknade lotteriet såsom ett plågoris för den fattigare delen av nationen och exempel anfördes på den vidskepelse och de uppopfringar av de fattigas enklaste husgeråd och sista fyrkar, vartill lotteriet givit anledning.

Då emellertid lotteriet lämnade en för rikets dåvarande stora och tryckande behov högst nödvändig årlig inkomst, kunde statsutskottet icke tillstyrka dess indragning, utan hemställde, om det finge fortfara till nästa lagtima riksdag, hvilket Ständerna biföllo.

År 1817 väcktes i såväl borgare- som bondeståndet motioner om lotteriets avskaffande; statsutskottets samtliga ledamöter ansågo visserligen önskvärdt, att lotteriet kunde upphöra, såsom varken ledande till allmänt eller till enskildt bästa, men borgare- och bondeståndens ledamöter i utskottet ansågo staten icke kunna i dåvarande tider avstå från inkomsten; då även i Ståndens plena två stånd stodo mot två, fick förstärkt statsutskott avgöra saken, vilket skedde till förmån för lotteriets bibehållande.

År 1823 väcktes frågan ånyo på tal, men vid denna riksdag vidhöll endast adeln sitt yrkande om lotteriets upphörande; å motsidan sökte man beteckna lotteriinkomsten såsom »ett slags frivillig, å spelsjukan och misshushållningen lagd bevillning». Vid samma års riksdag hade Kungl.

Maj:t föreslagit Ständerna en särskild författning om fast egendoms försäljning genom lotteri. Adeln, prästeståndet och borgarståndet avstyrkte en sådan författning, varemot bondeståndet biföll propositionen.

Det oaktat utfärdade Kungl. Maj:t den 20 April 1824, på två års försök kungörelse om fast egendoms försäljning på lotteri, och dylika lotterier fortgingo, ända tills de år 1844 upphävdes.

År 1828 föreslogs av Kungl. Maj:t ävensom av enskild motionär, att nummerlotteriet efter viss tid skulle upphöra, men nu stodo åter, som år 1817, två stånd mot två, och inrättningen bibehölls.

År 1834 väcktes motioner, om avskaffandet av lotteriet samt om lotteriets förvandling till klasslotteri. Statsutskottet tillstyrkte denna gång lotteriets avskaffande och ansåg, att, då även klasslotterier skulle bliva av menligt inflytande, någon nummerlotteriets förändring till klasslotteri ej vore att förorda. Emellertid beslöts till sist efter åtskilliga strider, att lotteriet tills vidare skulle få fortfara.

Vid riksdagen 1840—41 beslöts emellertid nummerlotteriets avskaffande av alla stånden.

Sedan Riksdagen och Regeringen år 1841 avskaffat nummerlotteriet har visserligen intet statslotteri funnits i Sverige. I Kungl. förordningen av den 6 Aug. 1881 finnes emellertid föreskrivet att »bortlottning av lösören för välgörande ändamål eller av konstsaker till svenska konstidkares understöd och uppmuntran» må ske med tillstånd av Kungl. Befallningshavande. Dessutom har K. M:t själv sedan gammalt haft rätt att bevilja privata lotterier för dylika ändamål.

Sådana lotterier hava också förekommit i ganska stor utsträckning. Enligt 1910 års lotterisakkunniges betänkande har under 10-års perioden 1898—1907, icke mindre än 8962 lotterier beviljats av Kungl. Maj:ts Befallningshavande, eller i genomsnitt 896 lotterier per år. Därav hava 3576 lotterier beviljats för välgörande ändamål, 739 för konstidkares uppmuntran 2216 för nykterhetens befrämjande, 737 för idrotten, 522 för missions- och kyrkliga ändamål samt 1172 lotterier för ej närmare specificerade ändamål. Storleken av dessa lotterier finnes ej närmare angivet men torde hava uppgått till över 1.200000 kronor, eller 120000 kronor per år.

Samtidigt beviljades av K. M:t direkta varulotterier av olika slag till ett sammanlagt värde av 12 millioner kronor eller 1.200000 per år.

Samliga dessa lotterier äro antingen tombolalotterier eller andra former av *enkla lotterier*. Därjämte beviljades under denna tid tvänne premieobligationslotterier, det ena år 1889 den 31 Maj å 10 millioner kronor, för operans uppförande, det andra år 1893 den 10 Mars å 3 mil-

lioner kronor, för operaverksamhetens upprätthållande under tiden för operans nybyggnad.

Frågan om inrättandet av ett Svenskt statslotteri har, efter år 1841, åtminstone 13 gånger väckts inom riksdagen, men i regel blivit avslagen av den ena kammaren eller av båda, intill dess 1916 års riksdag beslöt en skrivelse angående utredning om saken, ett beslut som upprepades av 1920 års riksdag.

Ett kvasi-statslotteri kan man emellertid säga hava bestått i Sverige alltsedan år 1896, i det alltsedan denna tid ganska stora lotterier hava beviljats för ändamål, som åtminstone delvis äro av den art, att de bort bestridas av statsmedel. Alla dessa lotterier äro enkla lotterier. I efterföljande tabell lämnar jag en översikt över alla sådana lotterier, som beviljats sedan år 1896.

I första kolumnen är anförddt dagen för Kungl. Maj:ts brev om lotteriets beviljande, i den andra en kortfattad beskrivning av lotteriets ändamål, i tredje kolumnen antalet beviljade enkla lotterier, i fjärde kolumnen de år då dragningarna ägt rum, i femte kolumnen antalet lotter i varje dragning och i den sista kolumnen den för ändamålet återstående behållningen.

Priset på en lott är intill den 16 Juli 1917 10 kronor. Efter nämnda dag tillkom även en »stämpelavgift» på 1 krona per lott, så att lottpriset blev 11 kronor. Vilket pris ännu är bestämdt.

Antalet lotter var i början (med undantag av Stockholmsutställningens lotteri 1897), såsom synes av tabell II, 90000 pr lotteri. År 1902 infördes 100000 lotter per lotteri och från och med den 15 Jan. 1918 bestämdes lottsedlarna till 150000 per dragning. I lotteriet för de Olympiska spelen år 1920 var emellertid antalet lottsedlar 200000.

I det första av dessa lotterier (för Stockholmsutställningen 1897) var vinsternas totalbelopp bestämdt till 45 % av insatssumman. I lotterierna för det Nordiska muséet 1898—1902 erhöles de spelande tillbaka 60 % av sina insatser. Då lotterierna för den Dramatiska teaterns byggnad började år 1902 bestämdes de spelandes vinst till 70 % av insatserna. Detta procenttal har sedermera bibehållits, dock må beaktas att sedan stämpelskatt, den 16 Juli 1917 införts, vinstbeloppet ej uppgår till mera än 63.63 % av spelarnas verkliga insatser (11 kronor per lott), vilket procenttal har sedermera bibehållits.

Vad angår den behållning, som i varje lotteri skall tillkomma det med lotteriet avsedda ändamålet så, bestämdes den i Utställningslotteriet 1897 till *minst* 33¹/₃ % av insatserna. I senare lotterier har denna minimi-

Tabell II. Förteckning över penninglotterier beviljade av K. M:t sedan år 1896.

Kungl. brev	Ä n d a m å l	Antal dragn.	Drag- ning	Antal lotter per lotteri	Behålln.
1896 Sept. 18	Stockholms utställning.....	3	1897	100000	1,150000
	och Nordiska muséet				500000
1898 Febr. 8	Nordiska muséet	6	1898	90000	1,500000
1900 Juni 1	» »	2	till	90000	500000
1901 Sept. 27	» »	1	1902	90000	250000
1901 April 30	Dram. teatern	20	1902	100000	4,000000
1904 Juli 1	» »	1	till	100000	200000
?	» »	4	1909	100000	800000
1908 Febr. 21	Idrottens främjande	8	1910	100000	1,600000
1909 Maj 22	Olympiska spelen.....	1	till	100000	200000
1910 April 22	» (Stadion).....	1	1912	100000	200000
1909 Aug. 13	Kgl. Teatr. Pensionsinrättningar samt till teaterverksamheten.. ..	16	1910	till	100000
1911 Juni 22	D:o D:o	3	1915	100000	720000
1911 Maj 19	Malmö utställning.....	6	1914	100000	1,200000
1914 Febr. 28	» » (konstverk)	1	till	100000	250000
1915 Mars 9	Frivillig sjukvård, landstorm, nöd- hjälp	4	1916	100000	1,000000
1916 Juli 31	Röda korset, Sophia hemmet, Land- stormen	7	till	100000	1,750000
1917 Okt. 12	D:o D:o	4	1920	150000	1,500000
1916 Juli 31	Teater Göteborg	4	1918	150000	1,500000
och	» »		till		
1917 Sept. 22	» »		1919		
1916 Juli 31	Kgl. Teaterns Reservfond	8	1919	150000	3,000000
och					
1917 Sept. 22	» » »	2	1920	150000	750000
1918 Okt. 11	Stadion	1	1919	150000	375000
1918 Okt. 11	Hovkapellet pensionering	1	1919	150000	375000
1918 Okt. 11	Lokaler för Sveriges konstförening, slöjdförening och Handarbetets vänner	2	1920	150000	750000
1918 Okt. 11	Konserthus Stockholm.....	4	1921	150000	1,500000
1918 Okt. 11	Teater och Konserthus i Malmö ...	4	1921	150000	1,500000

Kungl. brev	Ä n d a m å l	Antal dragn.	Drag- ning	Antal lotter per lotteri	Behålln.
1919 Sept. 26	Olympiska komittén (Antwerpen)...	1	1920	200000	500000
1920 Mars 5	Dram. Teaterns verksamhet	1	1921	150000	375000
1920 Febr. 6	Utställning i Göteborg	4	1922	150000	1,500000
1920 Juli 23	Kgl. Teaterns reservfond (850000), Stadion (225000), Konsertfören. Stockholm (225000) Geografi m.m. (200000)	4	1922	150000	1,500000
1921 Juni 22	Utställning Göteborg	2	1923	150000	750000
1921 „ 22	Dram. Teaterns verksamhet	1	1922	150000	375000
1921 „ 29	Göteborgs orkester (300000) Göteborgs Teater (450000)	2	1923	150000	750000
1921 Sept. 8	Kgl. Teaterns reservfond	2	1923	150000	750000
1921 „	Fredrika Bremer förbundet (100000), Södra Sveriges Sjuksköterskehem (200000), Konsertföreningen Stock- holm (75000).	1	1923	150000	375000
1921 „	Stockholms Högskola	1	1923	150000	375000
1921 „	Hembygdskforskn. Härnösand (40000), Jämtslöjd (40000), Vesterbottens hembygdskfören. (40000), Norrbot- tens museifören. (40000), Bodens folkhögskola (60000), Tornedalens folkhögskola (155000)	1	1923	150000	375000
1921 Dec. 9	Kungl. Teatern	1	1923	150000	375000
1921 „ 9	Dram. Teaterns verksamhet	1	1922	150000	375000

behållning varierat mellan 20 % och 30 % av insatserna. Från och med 1916 har minimibehållningen bestämts till 25 % av insatserna, vilket sedan stämpelskatt införts år 1917 reducerats till 22,73 % av spelarnas verkliga insatser.

Sammanfattar man de dragningar, som ägt rum olika år, erhåller man följande sammanställning:

	Antal dragn.	Behållning		Antal dragn.	Behållning
1897.....	3	1,650000	1900.....	2	500000
1898.....	1	250000	1901.....	2	500000
1899.....	2	500000	1902.....	3	700000

Idrotten

Fond m. m.	1,600000
Olympiska spelen och Stadion.....	1,000000
Antwerpen kommittén.....	500000
	<u>3,100000</u>

Sjukvård

Röda korset, Landstormen m. m.....	4,250000
Södra Sveriges Sjuksköterskehem	200000
	<u>4,450000</u>

Högskolor

Stockholms Högskola	375000
Bodens folkhögskola	60000
Tornedalens folkhögskola	155000
	<u>590000</u>

Vetenskapliga ändamål

Sällskap för antrop. och geografi	100000
Geologiska föreningen	50000
Svensk botanisk förening	50000
	<u>200000</u>

eller ytterligare sammandraget.

Utställningar.....	4,850000
Teater och musik	22,330000
Muséer	3,760000
Idrotten	3,100000
Sjukvård	4,450000
Högskolor	590000
Vetenskapliga ändamål	200000

Summa 39,270000

De dragningar som för närvarande äro beviljade av K. M:t, men ännu ej utförda äro följande:

Lotteridragningar 1922—1923.

- 1922 Jan. 15. Göteborgsutställningen.
- 1922 Febr. 20. Dramatiska Teatern.
- 1922 Mars 15. Kungl. Teatern m. fl. (Stadion, Konsertföreningen, vetenskapliga ändamål).
- 1922 April 20. Göteborgsutställningen.

1922 Maj	15.	Kungl. Teatern m. fl.
1922 Juni	15.	Göteborgsutställningen.
1922 Aug.	21.	Dram. Teatern.
1922 Sept.	15.	Kungl. Teatern m. fl.
1922 Okt.	20.	Göteborgsutställningen.
1922 Nov.	15.	Kungl. Teatern m. fl.
1923 Jan.	15.	Göteborgs teatrar.
1923 Febr.	20.	Jämtslöjd m. fl.
1923 Mars	15.	Kungl. Teaterns reservfond.
1923 April	20.	» » »
1923 Maj	15.	Göteborgs utställningen.
1923 Juni	15.	» »
1923 Aug.	20.	Kungl. Teatern.
1923 Sept.	15.	Fredrika Bremer förbundet m. fl.
1923 Okt.	20.	Stockholms Högskola.
1923 Nov.	15.	Göteborgs teatrar.

Samtliga dessa dragningar innehålla 150000 lotter à 10 kronor per lott + 1 krona stämpelskatt samt giva en behållning av 375000 kronor per lotteri om alla lotter säljas. I de allra flesta fall är genom särskilda garantiförbindelser så ordnad att denna behållning kommer ändamålet till godo även om ej alla lotter bliva försålda.

Vinsternas storlek och antalet i de olika lotterierna framgår av följande tablå:

1 vinst	å kronor	50000
10 vinster	» »	10000
20 »	» »	5000
100 »	» »	1000
300 »	» »	500
2000 »	» »	100
5000 »	» »	50
5000 »	» »	20

Summa 12431 vinster med ett sammanlagdt belopp av 1,050000 kronor.

Lotteriets budget är bestämd på följande sätt:

Summa insatser (med stämpel)		Kronor 1,650000
Vinster.....	63.63 % av insatser =	» 1,050000
Staten, som stämpelskatt.....	9.09 % » » =	» 150000
Lotteriets ändamål ..	22.73 % » » = (minst)	» 375000
Omkostnader	4.55 % » » = (högst)	» 75000
	Summa 100.00 %	Kronor 1,650000

Beloppen i sista kolumnen gälla under förutsättning att alla lotterna äro sålda. Dock är i allmänhet föreskrivet att »innan försäljningen av lotter börjas, skall till Oss (K. M:t) avlämnas för att av Oss godkännas en av bankinrättning eller av ett konsortium vederhäftiga personer ingången förbindelse, däri ansvaras för att, oberoende av utfallet av försäljningen av lotter, ej mindre de utfästa vinsterna skola till vinnarna utbetalas, än även 375000 kronor bliva för angivna ändamål disponibla».

Försäljningen av lotter försiggår enligt K. M:ts bestämmelser genom särskilda kommitterade för varje särskilt lotteri, som emellertid må överlämna lotteriets skötsel åt utsedda »kommissionärer». Alla i Sverige sedan 1896 anordnade lotterier av detta slag hava blivit skötta av Direktör Otto Rooth i Stockholm. En avskrift av ett kontrakt mellan Direktör Rooth och kommitterade i Stockholms Konserthuskommitté meddelas nedan.

Vinsternas utbetalning sker en månad efter dragningens början. Särskilda revisorer utses varjämte kommitterade äga att förordna en kontrollant »för utövande av tillsyn, att lotteriföretaget utföres enligt angivna grunder och de särskilda föreskrifter som blivit meddelade».

Enligt bestämmelserna för de svenska lotterierna skola »vinnare, som icke inom ett år från den dag, dragningen började, uttagit sin vinst, hava förlorat sin rätt till vinstbeloppet». Erfarenheten i dessa lotterier har visat att en ganska betydlig del av de spelande verkligen underlåter att uttaga sin vinst. På dragningslistan för varje lotteri plägar angivas numret på de lotter, som vid dragningen 11 månader förut utfallit med vinst, men ännu icke blivit inlösta och vilka således måste inom en månad till inlösen anmälas, för att vinstbeloppet skall erhållas. I det jag genomgått 8 dylika förteckningar under år 1920—21 har jag funnit att under dessa dragningar 9 vinster på 5000 kronor eller mera icke blivit lyfta, 15 vinster på 1000 kronor, 54 på 500 kronor, 477 på 100 kronor, 1688 på 50 kronor och 1720 vinster på 20 kronor. Inalles ha under denna tid 3963 vinster med ett sammanlagdt belopp av 268000 kronor icke blivit lyftade, åtminstone icke inom 11 månader efter dragningen.

Beräknadt per dragning finna vi, att 1 vinst på 5000 kronor eller mera icke lyftats, 2 vinster på 1000 kr., 7 på 500 kr., 60 på 100 kr., 211 på 50 kr. och 215 på 20 kronor. Inalles försumma alltså i genomsnitt 495 lottinnehavare att lyfta sina vinster med ett sammanlagdt värde av 33600 kronor. Detta utgör 3.2 % av hela vinstsumman (1,050000 kronor) eller 2.0 % av insatssumman (1,650000 kronor). Enligt K. M:ts bestämmelser skola dessa icke inlösta vinstmedel i regel tillfalla lotteriets kulturella ändamål.

Kontrakt.

Emellan Stockholms Konserthuskommitté och undertecknad Rooth har denna dag träffats följande avtal:

§ 1.

Kommittén uppdrager åt Rooth att i huvudsaklig överensstämmelse med den praxis, som tillämpats vid de senast av Rooth skötta penninglotterierna, handhava skötseln av det åt Kommittén genom Kungl. brev av den 11 Okt. 1918 beviljade penninglotteriet med dragningar den 15 Januari, 20 April, 15 Juli och 20 Oktober 1921 och åligger det Rooth i sådant avseende:

- att vidtaga alla behövliga åtgärder för att lotteriet i tid må träda i verksamhet och dragningarna äga rum å bestämda tider,
- att antaga den för lotteriets expedition erforderliga personalen och behöfligt antal kommissionärer,
- att ombesörja tryckning av lottsedlar, kuvert och andra trycksaker, samt nödig annonsering,
- att omedelbart insätta inkommande medel i A. B. Svenska Handelsbanken,
- att i enlighet med Kungl. brev den 11 Okt. 1918 en månad efter dragningsdagen utbetala det för Kommittén vid varje dragning avsedda beloppet kr. 375.000:—
- att senast den 1 December 1922 till Kommittén avlämna redovisning över lotteriet och samtidigt utbetala blivande extra överskott, uppkommet genom besparing å för omkostnader beräknadt belopp, outtagna vinster, räntor m. m.
- att i allt övrigt på bästa sätt handhava ledningen av lotteriet och för dess räkning träffa nödiga avtal, så att resultatet må bli det bästa möjliga.

§ 2.

På basis av senast förrättade dragningar i andra lotterier har Rooth uppgjort bifogade approximativa förslag till omkostnader för lotteriet.

§ 3.

Såsom omkostnader få dessutom vid lotteriets redovisning inräknas 5 % av beloppet av outtagna vinster, vilken procentsumma skall avsättas till den redan befintliga understödsfonden för lotteriets personal.

§ 4.

Såsom ersättning för sitt arbete äger Rooth att uppbära kr. 4,000 pr dragning.

§ 5.

Twister med anledning av detta kontrakt må ej dragas inför domstol utan skola avgöras i Stockholm av skiljemän, tillsatta på sätt gällande skiljemannalag stadgar.

Stockholm den 19 Oktober 1920.

Otto Rooth.

För Stockholms Konserthuskommitté

Walter Philipson.

Norge.

I Norge, där lotterier förut, enligt lagar av den 14 Juni 1851 och den 27 Juli 1895, varit förbjudna, inrättades år 1912 »Det Norske Penge-lotteri», som visserligen handhaves av enskild institution (Den norske Creditbank), men som faktiskt är ett statslotteri.

Bestämmelserna rörande lotteriet äro givna i »Lov av 2 mai 1912 om oprettelse av et lotteri til indtægt for Skogsaken og tuberkolosesaken», som finnes avtryckt sid 46.

Beslutet om lotteriets inrättande var ursprungligen baserad på ett år 1908 framlagdt förslag från »18 mænd i Kristiania, Bergen og Trondhjem» (läkare, affärsmän, vetenskapsmän m. m.), som bland annat framhöllo följande synpunkter:

»Under hensyn til det ønskelige i, at landsgavnlige kulturelle formaal kan fremmes uten at være helt avhængige av statsmidler eller av kommunale og private bidrag, har man trodd tiden at være inde til at erholde myndigheternes billigelse av et tidsbestemt, garantert lotteri, hvis overskud vilde tilfalde Det norske skogselskap og andre almennyttige institutioner eller formaal. Man er vistnok nødt til ogsaa i vort samfund at regne med, at mange mennesker vil spille i lotterier, og med nutidens altid bedre kommunikationer med lethed faar denne lyst tilfredsstillet, dels i vore nabolande, dels i Tyskland og Ungarn. Der avgick efter en av poststyrelsen optat statistik i aaret 1899 fra Norge til utenlandske lotterikollektører 75065 forsendelser med kr. 863730 foruten 15729 rekommanderte breve, hvis indhold er ubekjendt.

I aaret 1906 avgik ved postanvisningar til Danmark, Tyskland og Ungarn Kr. 2,905000. At en overveiende del herav var til lotterier, er utvilsomt, likesom betydelige belöp avsendtes paa anden maate. Det vil da være en Samfundsopgave at bevare for os selv i alfald en väsentlig del av de penger, som saaledes tapes for landet, og paa samme tid at ta denne sak i kulturelle, landsgavneliga formaals tjeneste. Det er utan tvil denne betragtning, som i vort naboland, Sverige, har ledet till oprettelse av en række lotterier i lignende öiemed siden aaret 1899 »(här räknas en del av dessa lotterier upp)». I vort land ledes man ogsaa ved lignende betragtninger til det ved lov av 1ste mai 1897 oprettede premieobligationslaan paa 7 1/2 million til fordel for Nationalteatret m. fl.»

Detta förslag blev av »Budgetkomiteen» översänt till finansdepartementet »til uttalelse» och en sådan blev avgiven den 1:ste April 1909 av dess dåvarande chef, statsminister Gunnar Knudsen, som gick ut på ett alternativt förslag till ett lotteri's inrättande. En kunglig proposition i ärendet blev framlagd den 20:de Maj 1910, men avslagen av adelstinget den 17:de Juni med 46 röster mot 38.

Under år 1911 förelåg förslaget ånyo till behandling men blev även då avslaget av adelstinget, denna gång med 44 röster mot 43.

Från 1912 års behandling av ärendet må följande sammandrag av skälen för och emot ett lotteri's anordnande meddelas.

Mot lotteri anfördes »at staten ikke er i den ynkelige stilling at den behøver at gaa til noget saadant som at faa istand et lotteri for at faa penge till utstillingen» och andra föreslagna ändamål. Vidare de erfarenheter, man hade av 1897 års premieobligationslån, då dåligt »geschäft» bedrevs med obligationer. »Folk er i den grad skrämt ved, hvad der er foregaat i premieobligationslotteriet, at de vanskelig vil spille i et norsk lotteri». Att »lotteri maa i sitt väsen nærmest sættes i klasse med tiggeri», at det är en »beskattning av fattigfolk». Man ansåg också att de pengar, som förut gått till utländska lotterier, fortfarande skulle gå den vägen.

För lotteri anfördes att »hvis der ikke gives anledning til at delta i et lotteri for et belop av 800000 kroner, er der i det hele tat smaa udsigter til, at utstillingen (1914) kommer i stand». Den dåliga erfarenheten från 1897 års premieobligationslån har man i förslaget till lotteriet sökt motverka genom särskilda bestämmelser (»genom skerpere og strengere kontrol med salg av lodder»). Det som man vill uppnå är att penningströmmen till utlandet hindras. »Spillelysten vil man ikke komme til at hemme, det nytter ikke ved lov». De som spiller i lotterier er (ikke smaa-folk uten) ofte folk, som spekulerer i aktier, väsentlig forretningsfolk».

Ett huvudargument synes hava varit att man ansåg det svårt eller omöjligt att få anslag till de av lotteriet förutsedda ändamålen genom anslag från stat och kommuner.

Förslaget att »saken ikke tages under behandling» förkastades den 27 Mars 1912 med 51 röster mot 38. Angående diskussionen om de olika paragraferna är det ej nödvändigt att här ingå på någon redogörelse. Förslaget antogs några dagar senare (^{80/3}) även av Lagtinget med 20 röster mot 7.

Såsom man finner av lagens ordalydelse skulle behållningen av lotteriet tillfalla dels »skogsaken», dels vara »til tuberkulosens bekjæmpelse» och dels användas för utställningen i Kristiania 1914.

Lotteriet skulle bestå av 4 av varandra oberoende lotterier per år, vardera bestående av (högst) 40000 lotter å 10 kronor per lott. Dock även en del halva lotter å 5 kronor.

Totalsumman av insatserna på ett år blir således (högst) 1,600000. Härav skulle 70 %, alltså 1,120000 kronor, tillfalla spelarna som vinster.

Till de avsedda ändamålen skulle falla *minst* 20 % av insatsernas summa, alltså 320000 kronor per år.

Det sällskap som ombesörjer lotternas fördelning erhåller högst 10 % av insatserna (160000 Kr.).

År 1916 utvidgades »det norske Penge­lotteri» enligt »lov av 21 Juli 1916», som finnes avtryckt sid. 47. Anledningen härtill var att »det vist sej, at der til hver trækning har været saa sterk tilstrømning av kjøpere av lodsedler, at lotteriets beholdning saavel ved hovedkontoret i Kristiania som hos de utenbys kommissionærer i løpet av meget kort tid er blit utsolgt». Under tiden hade från olika håll en mängd ansökningar (20) inkommit om understöd från lotterimedel.

Den diskussion, som på grund härav fördes i Odelstinget och Lagtinget, rörde sig mindre om det nya lotteriets beviljande eller icke än om innehållet i lagen. Dels ansåg man från några håll att högsta vinsten borde sättas lägre än förut (maximibeloppet i 1912 års lag var 50000 Kr.), exempelvis till 5000 Kronor eller lägre, varpå svarades att dessa höga vinster voro nödvändiga för konkurrens med andra lotterier samt för att få lotterna sålda. Det huvudsakliga meningsutbytet, som var mycket långt, handlade emellertid om de ändamål, för vilka lotteriets inkomster skulle användas. Resultatet blev att överskottet skulle användas till

Det norske Teater (300000),

Vetenskapliga inrättningar (600000),

Tuberkulosens bekämpande (1,000000),
Kornodling (resten).

Den utvidgning av lotteriet som beslutades genom 1916 års lag uppgick till 3,200000 i den totala summan av insatser, varigenom alltså det ursprungliga lotteriet blev tredubbladt.

Antalet dragningar sattes till 6 i st. för 4.

Det dröjde emellertid endast två år innan en ytterligare utvidgning av lotteriet ansågs behöfelig och blev beslutad i

Lov av 9 Augusti 1918,
som finnes avtryckt nedan.

Denna gång blev totalsumman av insatser ytterligare fördubblad, så att den efter 1918 års lag uppgår till
9,600000 kronor

per år, eller 6 gånger 1912 års belopp.

De ändamål, som nu skulle tillgodoses voro:

Det norske Teater (500000),
Det nye Teater (200000),
Teatrarna i Bergen, Trondhjem och Stavanger
(100000 vardera),
Till landbruget ($\frac{5}{20}$),
Till »folkehelsen» ($\frac{5}{20}$),
Nansenfonden ($\frac{4}{20}$),
Obemedlad ungdom ($\frac{4}{20}$),
Skogsaken ($\frac{2}{20}$).

Där de i parentes stående bråken beteckna bråkdelar av vad som blir kvar, sedan de tre första ändamålen blivit tillgodosedda (tillsammans 1,000000).

»Det norske Pengelotteri» sådant det nu är organiseradt har alltså följande inrättning:

Varje år anordnas 6 av varandra oberoende lotterier.

Varje lotteri innehåller 160000 lotter à 10 kronor per lott. En del av dessa lotter kan emellertid vara delad i halvlotter. För närvarande brukar man ha 100000 lotter à 10 kronor och 120000 halvlotter à 5 kronor. Den totala summan av insatserna i varje lotteri är

1,600000 kronor.

Av detta belopp går 70 % eller

1,120000 kronor

till spelarna såsom vinster fördelade på följande sätt:

1 vinst på	50000 kr.
1 » »	30000 »
2 vinster på	20000 »
5 » »	10000 »
15 » »	5000 »
25 » »	2000 »
120 » »	1000 »
120 » »	500 »
250 » »	200 »
1245 » »	100 »
7290 » »	50 »
5300 » »	20 »

• Av överskottet (30 %) av insatserna går 25 % till de välgörande ändamål, för vilkas tillgodoseende lotteriet är inrättadt, och 5 % till kollektörer och administration. Under lotteriets första år gingo 21 % till de välgörande ändamålen och 9 % till administration m. m. För närvarande går alltså 400000 kronor för varje lotteri till de välgörande ändamålen eller, 2,400000 kronor per år.

Utbetalning av vinster sker en månad efter dragningens början. Vinster, som ej äro lyftade inom ett år efter dragningens sista dag, tillfaller lotteriet (de välgörande ändamålen).

Alla lotterna försäljas. Vid mitt besök i Kristiania i Januari detta år var det endast på grund av särskilt tillmötesgående från direktionens sida, som jag kunde erhålla en lott till den därpå följande dragningen.

Lotteriet upprättas av en kommitté, vars sammansättning anges i § 4 av lagen av den 2 maj 1912. Kommittén överlåter lotteriets närmare anordnande åt »den norske Creditbank» i enlighet med det kontrakt, som finnes avtryckt å sid. 50.

Lov av 2 maj 1912 om oprettelse av et lotteri till indtægt for skogsaken og tuberkulosesaken.

Vi Haakon, Norges Konge, gjør vitterlig:

at Os er blit forelagt Stortingets beslutning, av 22 april 1912 saalydende:

§ 1. Lov om lotterier og andre lykkespil av 14 juni 1851, jfr. tillægslov til samme av 27 juli 1895, skal ikke være til hinder for, at der for et

tidsrum av höist 15 aar oprettes et pengelotteri, hvis plan blir at approbere av Kongen, og hvis overskud, efterat det fornødne til gevinster og omkostninger er kommet til fradrag, tilfalder med like stor andele følgende formaal:

1. Skogsaken under forvaltning av Det Norske Skogselskap.
2. Til tuberkulosens bekjæmpelse, et fond, bestyrt av Den Norske Nationalforening mot Tuberkulose, og et fond, bestyrt av Norske Kvinders Sanitetsforening, i det beløpet deles likt mellen disse to foreninger.

Lotteriets overskud i de første virkeaar tilfalder dog med en halvpart og med et samlet beløp av kr. 800000 en landsutstilling i Kristiania i 1914, forsaavidt en saadan maate bli avholdt, mens den anden halvpart tilfalder forannævnte formaal.

§ 2. Lotteriet, hvis størrelse ikke maa være under kr. 200000 og ikke over kr. 400000 pr trækning, blir at avholde i 4 aarlige trækninger. Hver trækning utgjør et selvständigt lotteri.

Prisen paa hvert lod blir at fastsätte til kr. 10. Dog kan der i planen forbeholdes vedkommende selskap adgang til at sælge et visst antal halve lodder à kr. 5.

§ 3. Summen av gevinsterna maa ikke utgjøre mindre end 70 pct. av indskudsummen, fordelt paa mindst 4000 gevinster i hver trækning. Ingen gevinst maa overstige kr. 50000.

Fordring paa utbetaling av gevinst forældes i 1 aar fra trækningsdagen. Efterat forældelse er indtræadt, tilfalder den uttrukne gevinst de i § 1 nævnte formaal til forholdvis fordeling mellem disse.

Det overskud, der av vedkommende selskap blir at tilsikre de i § 1 nævnte formaal, skal utgjøre mindst 20 pct. av indskudsummen.

§ 4. Lotteriet oprettes av en komité bestaaende av 5 medlemmer, hvorav bestyrelsen for den i § 1, punkt 1 nævnte institution vælger 2 medlemmer, bestyrelsen for de i samme paragrafs punkt 2 nævnte institutioner vælger hver 1 og Finansdepartementet opnævner det femte medlem. Salget av lodderne overdrages av komitéen med Kongens approbation til et selskap paa nærmere kontraktmæssig bestemte vilkaar.

§ 5. Salg av lodsedler foregaar gennem selskapet og ved av dette antagne forhandlere. Det skal være alle andre forbudt forretningsmæssig at forhandle disse lodsedler. Overtrædelse herav straffes med bøter.

Ti har Vi antat og bekræftet, likesom Vi herved antar og bekræfter samme som lov, under Vor haand og rikets segl.

Git paa Kristiania Slot den 2 mai 1912.

HAAKON.

(L. S.)

Jens Bratlie.

Hesselberg.

Lov av 21 juli 1916 indeholdende tilläg til lov av 2 mai 1912 om oprettelse av et lotteri til indtägt for skogsaken og tuberkulosesaken.

VI HAAKON, Norges Konge, gjør vitterlig:

at Os er blit forelagt Stortingets beslutning, av 17 juli 1916 saalydende:

§ 1. Den ved lov av 2 mai 1912 givne tilladelse til at oprette et pengelotteri utvides til at omfatte ogsaa et nyt eller tilläggslotteri, hvis aarlige inskudssum ikke maa overstige kr. 3,200000. Dette lotteri kan organiseres i forbindelese med det i nävnte lov tillatte lotteri eller som et selvständig lotteri efter Kongens närmere bestemmelse.

Träkningenes aarlige antal kan sättes til 6.

Dets varighet begränses til det samme tidspunkt, som er fastsatt for det ved lov av 2 mai 1912 tillatte lotteri.

§ 2. Lotteriets overskud anvendes saaledes:

A. Til stötte av den sceniske kunst:

1. Kr. 300000 tilstaaes Det Norske Teater til anskaffelse av hus. Summen utbetales i löpet av de to förste aar, fordelt med en halvdel paa hvert av disse.

B. Til stötte av det videnskabelige arbeide:

2. Kr. 300000 tilstaaes Bergens museum til videre fremme av dets videnskabelige arbeide. Summen utbetales i löpet av det tredje og fjerde aar, fordelt med en halvdel paa hvert.

3. Kr. 150000 tilstaaes Det kongelige Videnskapsselskap i Trondhjem til et fond til fremme av dets virksomhet.

Kr. 100000 tilstaaes Stavanger museum og kr. 50000 Tromsö museum til fond til fremme av deres virksomhet. Summene utbetales i löpet av det femte og sjette aar, fördelt med en halvdel paa hvert.

4. Kr. 1,000000 til de i lov av 2 mai 1912 § 1, post 2, omhandlede fond, idet belöpet deles likt mellem Den norske Nationalforening mot tuberkulose og Norske Kvinders Sanitetsforening. Belöpet blir at utbetale med $\frac{1}{11}$ i hvert av de 11 aar, hvori lotteriet skal bestaa.

5. Resten användes til kornmagasinering, kornavlens fremme og landets opdyrkning efter Stortingets nermere bestemmelse.

§ 3. Foräldede gevinster tilfalder det i § 2 nr. 5 nävnte formaal.

§ 4. Forövrig blir de i lov av 2 mai 1912 givne forskrifter gjäldende ogsaa for et ved denne lov oprettet lotteri.

Ti har Vi antat og bekräftet, likesom Vi herved antar og bekräfter samme som lov, under Vor haand og rikets segl.

Git paa Kristiania slot den 21 Juli 1916:

HAAKON

(L. S.)

Gunnar Knudsen

Carsten Schlyter,
konst.

Lov av 9 augusti 1918 om utvidelse av det med hjemmel i love av 2 mai 1912 og 21 juli 1916 oprettede pengelotteri.

VI HAAKON, Norges Konge, gjør vitterlig:
at Oss er blitt forelagt Stortingets beslutning av 6 august 1918 så lydende:

I.

§ 1. Med Kongens tilladelse kan inskudssummen i det med hjemmel i love av 2 mai 1912 og 21 juli 1916 oprettede pengelotteri forhøies med indtil kr. 4,800000 aarlig utover de i nævnte love fastsatte grænser.

§ 2. Overskuddet ved den i § 1 omhandlede utvidelse anvendes saaledes:

- 1 a. Kr. 500000 tilstaaes Det norske Teatret til anskaffelse av hus. Beløpet utbetales i løpet av det første aar efter lotteriets utvidelse.
- b. Kr. 200000 tilstaaes aktieselskapet Det nye Teater til anskaffelse av hus. Beløpet utbetales i løpet av det første aar efter lotteriets utvidelse. Det skal tilbakebetales til statskassen, forinden der kan betales utbytte til aktionærer, samt i tilfælde av, at teaterbygningen selges eller selskapet oppløses.
- c. Kr. 100000 tilstaaes Den nationale scene i Bergen, kr. 100000 tilstaaes Trondhjems teater og kr. 100000 tilstaaes Stavanger faste scene til fond til fremme av disse teatres kunstneriske virksomhet. Summene utbetales i løpet av det første aar efter lotteriets utvidelse.
- 2 Resten tilfalder følgende formaal:
 - a. Til fremme av landets opdyrkning fem tyvendedele, at anvende efter Stortingets nærmere bestemmelse.
 - b. Til foranstaltninger til bedring av folkehelsen fem tyvendedele, at anvende efter Stortingets nærmere bestemmelse.
 - c. Til økning av Nansenfondets kapital fire tyvendedele.
 - d. Til dannelse av et stipendiefond for opplæring av ubemidlet begavet ungdom med sigte paa det praktiske liv fire tyvendedele, at anvende efter Stortingets nærmere bestemmelse.
 - e. Til skogsaken to tyvendedele, at anvende efter Stortingets nærmere bestemmelse.
- § 3. Forældede gevinster tilfalder det i § 2, post 2 a nævnte formaal.

II.

Lov av 2 mai 1912 § 5 skal for fremtiden lyde saaledes:

Salg av lodsedler foregaar gjennom selskapet og ved de forhandlere, som selskapet antar. Enhver, som ellers avhänder eller søker at avhände lodsedler med fortjeneste eller som medverker hertil, straffes med bøter.

Ti har Vi antatt og bekreftet, likesom Vi herved antar og bekrefter samme som lov, under Vår hånd og rikets segl.

Gitt på Kristiania slott den 9 august 1918.

HAAKON

(L. S.)

Gunnar Knudsen.

N. F. Leganger.

kst.

Kontrakt om overtagelse av den ved lov av 9. august 1918 tillatte utvidelse av Det norske pengelotteri.

Mellem underskrevne ved lov av 2. mai 1912 anordnede Lotterikomiteé paa den ene side og Den norske Creditbank paa den anden side er med forbehold av Kongens approbation avsluttet følgende overenskomst om overtagelse av den ved lov av 9. august 1918 tillatte utvidelse av Det norske Pengelotteri. Denne utvidelse benævnes i nærværende kontrakt lotteri nr. 3, mens de i love av 2. mai 1912 og 21. Juli 1916 omhandlede lotteri der er overtat av Den norske Creditbank ved kontrakter av 13. september 1912 og 7. november 1916, benævnes henholdsvis lotteri nr. 1 og lotteri nr. 2.

§ 1.

Den norske Creditbank overtar det utvidede lotteris drift for det i loven fastsatte tidsrum, dog med ret til at træde tilbake i tilfælde av krig, hvori Norge deltar eller andre økonomiske landsulykker, der vanskeliggjør salg av tilstrækkelig antal lodder.

Komiteen paa sin side har ret til, hvis den finder, at lotteriet drives paa utilfredsstillende maate at opsi nærværende kontrakt med 6 maaneders varsel. Varslet regnes fra først paafølgende tråkningsdag.

De tre lotterier slaaes sammen til et lotteri med en aarlig indskudssum av ikke over kr 9,600000. Av indskudssummen vedkommer kr. 1,600000, — lotteri nr. 1. kr. 3,200000, — lotteri nr. 2 og resten lotteri nr. 3.

Den norske Creditbank forplikter sig til at avholde 6 tråkninger om aaret nemlig:

- den 10-de februar
» 10-de april
» 10-de juni
» 10-de august
» 10-de oktober
» 10-de december

eller i tilfælde den paafølgende hverdag.

Første trækning afholdes 10-de februar 1919, dog med adgang for komiteen til at indrømme banken indtil 1 maanedes utsættelse. Hver trækning utgjør et selvstændig lotteri og lodsedlerne gjælder kun for den trækning, for hvilken de er udstedt.

§ 2.

Den norske Creditbank forpligter sig til at overtage lodsedler til et beløb av kr. 1,600000, — til hver trækning.

Av indskudssummen i hver trækning vedkommer kr. 266666 $\frac{2}{3}$ lotteri nr. 1. kr. 533333 $\frac{1}{3}$ lotteri nr. 2 og resten lotteri nr. 3.

Prisen for hvert lod er 10 kroner. Der er dog anledning til at sælge halve lodder til 5 kroner i et antal, som fastsættes av komiteen i samraad med Den norske Creditbank.

§ 3.

Salg av lodder foregaar gennem Den norske Creditbank og de av denne antagne forhandlere. Som forhandlere paa landet bør fortrinvis benyttes distriktets postaaapner.

Lotteriets hovedkontor er i Kristiania. Lodsedlernes utstyr bestemmes av komiteen i samraad med Den norske Creditbank. De bestilles av komiteen for den norske Creditbanks regning. Lodsedlerne opbevares og forvaltes av komiteen, indtil de overleveres Den norske Creditbank til salg. Senest 3 maaneder før trækningsdagen skal det for hver trækning bestemte antal lodder være færdig til utlevering fra komiteens side.

§ 4.

Av det beløb, for hvilket Den norske Creditbank overtager lodsedler, skal 70 — sytti — procent tilfalde loddernes indehavere som gevinster efter den i den approberte plan fastsatte fordeling. Skulde en anden fordeling vise sig hensigtsmæssig, kan komiteen med Finansdepartementets samtykke godta Den norske Creditbanks forslag til ændringer indenfor de av loven optrukne grænser for gevinsterne antal og størrelse.

§ 5.

Av det belöp, för hvilket Den norske Creditbank overtar lodsedler skal 25 — fem og tyve — pct. tilfalde de i lotterierne interesserte institutioner eller formaal. Belöpet fordeles av komiteen mellem de 3 lotterier i forhold til disses andel i indskudssummen efternårværende kontrakts § 2. Hvert lotteris andel fordeles derefter mellem de interesserte institutioner eller formaal overensstämmande med de fordelingsregler, som er opstillet:

- a. for lotteri nr. 1's vedk. i lov av 2. mai 1912
- b. » » » 2's » » „ » 21. juli 1916
- c. » » » 3's » » » » 9. august 1918.

§ 6.

Av det belöp, för hvilket Den norske Creditbank overtar lodsedler stilles 5 — fem — pct. til bankens fri raadighet til lotteriets drift overensstemmende med loven og nårværende kontrakt.

§ 7.

Senest tre maaneder för träkningsdagen har Den norske Creditbank at indbetale den andel av indskudssummen, der efter nåvärende kontrakts § 5 skal tilfalde de i lotteriet interesserte institutioner og formaal og har först efter denne indbetaling ret til at faa utlevert lodder til salg. Lodderne utleveres i partier paa minst 1000 stkr. mot indbetaling til komiteen av det till gevinster reserveerte belöp — 70 procent — av indskudssummen for hvert utlevert seddelparti.

Den norske Creditbank forpligter sig til at anhente og betale helt det for hver träkning bestemte lodder för träkningens begyndelse.

§ 8.

De andele av indskudssummen, som efter föregaaende paragraf maa indbetales til komiteen for hver träkning, blir av komiteen straks gjort rentebærende ved indskud i en bank, som godtages av Finansdepartementet. Renterne av disse indskud tilfalder Den norske Creditbank:

- a. til träkningens begyndelse av den andel, som tilfalder de i lotteriet interesserte institutioner og formaal
- b. til gevinsterens utbetaling eller föräldelsesdag (1 aar efter träkningens slutning) av de 70 procent gevinstbelöp.

Ved hver träknings begyndelse stilles de i nårværende kontrakts § 5 omhandlede andele av indskudssummen til disposition for de i lotteriet interesserte institutioner og formaal.

§ 9.

Gevinsterne utbetales av Den norske Creditbank senest 1 maaned efter den i denne kontrakt fastsatte tråkningsdag.

Gevinsterne foråldres 1 — et — aar efter tråkningens slutning og tilfalder da de i lotteriet interesserte institutioner og formaal.

Mot indlevering til komiteen av uttrukne gevinstlodder, indfrie de for foråldelsesfristens utlöp, har Den norske Creditbank ret til at faa tilbakebetalt det tilsvarende til komiteen indbetalte gevinstbelöp.

§ 10.

Tråkningen anordnes av komiteen. Den foregaar offentlig under kontrol av Notarius publicus i Kristiania. Denne avgjör med bindende og endelig virkning mulige tvivl og tvistemaal under tråkningen forsaavidt angaar fremgangsmaaten og tråkningsresultatet.

§ 11.

Utgifterne ved tråkningen, trykning av lodder og tråkningslister og dissers bekjentgjörelse og forsendelse til lotteriets interesserte paahviler Den norske Creditbank.

§ 12.

Det er ikke Den norske Creditbank tillatt uten komiteens samtykke att overrægge sine rättigheter efter denne overenskomst til andre. Overdragelsen blir heller ikke gyldig uten kongelig approbation.

§ 13.

Enhver tvil som maatte opstaa mellen komiteen og Den norske Creditbank om närvärende kontraktsforhold, blir at avgjöre med endelig bindende virkning av Kristiania börs-voldgiftsret, saaledes at komiteen og Den norske Creditbank hver opnåvner en voldgiftsmand blandt börsens faste utvalg.

Hvis de to voldgiftsmånd ikke blir enige, välger de en opmand av det samme utvalg, og denne opmand avgjör endelig saken.

§ 14.

For lotteri nr. 1 og 2's vedkommende blir den ved kgl. resolution av den 17. november 1916 approberte kontrakt mellem Lotterikomiteen og Den norske Creditbank fremdeles gjåldene med de ändringer, der fremgaar av närvärende kontrakt.

Skulde lotteri nr. 3 av de i § 1 nämnte grunde bortfalde träder kontrakten av 1916 igjen i sin helhet ikraft.

Nårværende kontrakt er utfærdiget i 2 likelydende eksemplarer.
Kristiania august 1918.

For Den norske Creditbank.

For Lotterikomite.

Brasilien.

Enligt benäget meddelade upplysningar från den svenska legationen i Rio de Janerio finnas i Brasilien en massa lotteriföretag, så godt som för varje stat inom Republiken. Dessa lotterier äro emellertid icke egentligen statslotterier, utan enskilda företag, som arbeta efter från respektive stats regering erhållen koncession. I koncessionshandlingarna äro i allmänhet villkoren för lotteriföretagets verksamhet fastställda.

Det i huvudstaden arbetande lotteriföretaget har Federalregeringens koncession och kan därför driva försäljning av biljetter inom hela republiken. Detta företag har dragning tre eller fyra gånger i veckan (!). Ett oerhördt fusk anses bedrivas vid dragningarna, och enligt en interpellation i kongressen för ett par år sedan hade i cirka trehundra dragningar den högsta premien utbetalats endast 15 gånger(!). Resterande högsta premier hade stannat inom lotteriföretaget, emedan de serier, som utföllo med högsta vinsten alls icke försåls.

Lotteribolaget har att erlägga en avgift av 3,5 % av aktiekapitalet samt en viss del av vinsten. Inkomsten från den nuvarande koncessionsinnehavaren beräknas i budgeten till 1 million milreis (1 milreis = 2,04 kronor).

De lotterier, som drivas i de enskilda Staterna erlägga 5 % på sitt kapital tillika med en skatt, som är lika för alla aktiebolag, nämligen 5 % på nettovinsten.

Inkomsten under denna post beräknas i budgeten för innevarande år (1922) till 800000 milreis.

För år 1922 är ett stort statslotteri anordnad för att erhålla medel till den utställning, som i år skall anordnas i sammanhang med det brasilianska 100-års jubiléet. Detta lotteri är inrättadt på följande sätt.

Antalet lotter är bestämdt till högst 2 millioner till ett pris av 20 milreis per styck, så att hela spelsumman är högst 40 millioner milreis. Enligt vad som synes framgå av det prospekt, som kommit mig tillhanda, har hittills endast halva detta maximibelopp utsläppts. Varje lottinnehavare

erhåller 20 inträdesbiljetter till utställningen samt äger dessutom att deltaga dels i fyra dragningar i resp. Mars, Maj, Juli och September och i en dragning under utsällningen på hösten samt får också deltaga i tombola-dragningar till vilka särskilda vinster blivit skänkta. I lotteriet förekommer 10000 vinster fördelade på följande sätt.

1 vinst på	500000 milreis ==	500000
6 vinster på	100000 » ==	600000
7 » »	50000 » ==	350000
9 » »	20000 » ==	180000
16 » »	10000 » ==	160000
31 » »	5000 » ==	155000
70 » »	2000 » ==	140000
150 » »	1000 » ==	150000
260 » »	500 » ==	130000
675 » »	200 » ==	135000
1225 » »	100 » ==	122500
7550 » »	50 » ==	377500
10000 vinster		= 3,000000

Den direkta penningvinsten på lotteriet uppgår således endast till 15 % av insatsen men härtill kommer 20 inträdesbiljetter samt deltagande i utställningstombolan.

Argentina.

Genom den svenska beskickningen i Buenos Aires har jag fått en utförlig och intressant redogörelse för lotteriorganisationen i Argentina, ur vilken jag meddelar följande.

Republiken Argentina är, som bekant, en federalstat, bestående av huvudstaden, fjorton autonoma provinser och tio s. k. nationalterritorier, vilka senare styrs direkt av federalregeringen i Buenos Aires.

Genom lag av den 2 november 1895 inrättades »Loteria de Beneficia Nacional» eller »Statslotteriet för välgörenhet». Detta står direkt under regeringens kontroll och den myndighet, som handhaver dess administration, ingår såsom en avdelning av kultusministeriet.

Frågavarande lotteri har monopol på dylik verksamhet i huvudstaden och nationalterritorierna, d. v. s. att andra lotterier icke tillåtas vid sidan av detta, och må ej heller lotter tillhörande sådana där försälas, under det att nationallotteriets lotter må finnas tillgängliga för allmänheten inom

hela landet, inklusive de autonoma provinserna. Av dessa hava flera inrättat provinslotterier i samma stiel som nationallotteriet, men må deras lotter icke officiellt utbjudas till allmänheten utanför provinsens territorium.

Lotteriet är ett enkelt lotteri, i vilket 70 % av totalbeloppet går till spelarna såsom vinster.

Inkomsterna av nationallotteriet gå uteslutande till välgörande eller allmännyttiga ändamål, och tillfaller huvuddelen eller 60 % därav huvudstaden i och för uppförande av sjukhus och asyler därstädes, och återstoden fördelas för liknande ändamål mellan provinserna, varvid likväl sådana provinser, som ha egna lotterier, uteslutas.

Försäljningen av lotterna sker genom agenter, som vanligen förena denna verksamhet med annan sådan, såsom cigarrhandel, växelkontor, skoputsningsaffär, pappershandel, rakstuga och andra dylika små affärer. Trots förbud försiggår dessutom ganska allmänt även lottförsäljning på gatorna.

Agenterna erhålla vid lottinköp 6 % provision, men måste erlägga 5 % i skatt, vilket belopp de sedan pålägga vid försäljning till allmänheten.

En del lotter utdelas för försäljning åt vissa personer i nödställd ställning enligt förslag från föreningen för välgörenhet (»Sociedad de Beneficencia»).

Antalet dragningar i lotteriet varierar, men torde uppgå till 3 à 4 i veckan. År 1920 var det 85 dragningar med ett sammanlagdt lottvärde av

46,415000 pesos

(1 peso = Kr. 1,60), varupå erhållits en nettoinkomst av

13,541149 pesos

varav man finner att spelarna erhålla 70.83 % såsom vinster, och till välgörande ändamål användes 29.17 % av insatserna.

På de under år 1920 försålda lotterna har till lottagenterna utbetalats en provision av

2,784900 pesos

eller 6 % av insatserna.

Vinsternas storlek är olika i olika dragningar. Sålunda hade man i december 1921 sex dragningar, en med högsta vinsten en million pesos, en med högsta vinsten 300000 pesos, två med 80000 pesos och två med 20000 pesos o. s. v.

Lotternas pris i de olika dragningarna äro beroende på vinsternas storlek. Så finnas dragningar med följande lottpriser:

5, 15, 20, 30, 40, 50, 60 och 150 pesos

per lott.

Dessa lotter äro sedan delade i femtedels och tiondedels lotter.

Till »millionlotteriet» till exempel är hellottens pris 150 pesos, till

300000 pesos lotteriet 50 pesos, till 100000 pesos lotteriet 20 pesos, till 80000 pesos lotteriet 15 pesos och till 20000 pesos lotteriet 5 pesos.

Fördelningen av vinsterna är exempelvis i dragningen den $7/12$ följande:

1 på	80000 pesos	12 på	1000 pesos
1 »	10000 »	60 »	500 »
2 »	5000 »	160 »	200 »
4 »	2000 »	260 »	100 »
		3200 »	30 »

eller sammanlagdt 3700 vinster och 304000 pesos.

Härtill komma 3800 s. k. »terminaciones» d. v. s. 25 pesos på varje lott, vars slutsiffra är densamma som sista siffran i numret tillhörande den lott, varupå den högsta vinsten utfallit. I »millionlotteriet» utfaller »terminacion» med 200 pesos.

Nettoinkomsten av statslotteriet under de 25 sista åren har varierat mellan 3.400000 och 13.500000 pesos och har i medeltal varit 7.500000 pesos.

Det framgår av den svenska legationens redogörelse, att spelraseriet i Argentina liksom i flertalet andra sydamerikanska länder har tagit ett mycket stort omfång. Här spelas ideligen och på allting. Förutom lotterierna och kapplöpningarna finnes en hel del privata och klandestina lotterier och vadhållningsföretag, vilka omgivas med stor hemlighet, då de oupphörligen äro förföljda av polismyndigheterna.

Vadhållning på kapplöpning utom hippodromen försiggår mycket allmänt, och finnas i Buenos Aires på olika platser verkliga byråer inrättade, där penningesummor kunna hållas på de löpande hästarna. Vad som spelas på själva hippodromen är blott en mindre del av vad som spelas på detta sätt. Att komma dessa mellanhänder på livet är ganska svårt, först och främst enär de bedriva sin verksamhet med iakttagande av stora försiktighetsmått och dessutom publiken är själv alltför intresserad i deras funktionerande för att angiva dem.

Ett annat klandestint (hemligt) spelsätt, som för närvarande florerar i hög grad, förtjänar särskilt att omnämnas. Det är särskilt intressant därför att det är den enda variant av det italienska lottospelet som är mig bekant. Det kallas »quinielas». Detta tillgår på så sätt att man hos viss person deponerar ett penningebelopp, som kan vara så lågt som 20 centavos. Om vem »bankiren» är, har vanligen den vadhållande ingen kännedom. Innan kontanterna komma i dennes ficka, hava de vanligen passerat flera mellanhänder. Depositionsstället befinner sig vanligen i någon rakstuga, kryddbod, skoputsarebutik eller dylikt. Där inbetalar man det belopp, man vill riskera, och där avhämtas även den eventuellt utfallande vinsten.

Den spelande tilldelas en lapp med ett nummer. Om detta nummer överensstämmer med de två eller tre sista siffrorna i det nummer, varupå högsta vinsten i nationallotteriets dragning för veckan utfallit, erhåller den person, som innehaver detta nummer, ett penningebelopp, som i vissa fall kan uppgå till ett par hundra procent av insatsen, beroende på seriens storlek. Låt säga att man t. ex. satsar en peso på nummer 61. Serien utgör hundra nummer och högsta vinsten på nationallotteriet är 2361. Man får då exempelvis 50 pesos i utbetalning och de återstående 50 pesos gå i »bankirens» ficka, förutsatt att alla de hundra numren äro försålda. — Är serien t. ex. 1000 nummer med tre siffror som vinstnummer minskas följaktligen chanserna, men så är också utdelningen så mycket större för den som lyckan varit bevågen.

Faran med detta spel är, att tillfället att deltaga däri var som helst och i vilket ögonblick som helst ständigt finnes till hands. Därför har det så småningom tagit en oerhörd utveckling, och inom de lägre klasserna av befolkningen är det lika så vanligt att dagligen sätta en 20 centavos på »quinielas» som att äta. T. o. m. skolbarnen spela på »quinielas» och äro väl underrättade om alla dess detaljer och var man kan göra utbetalningarne. Det finnes formliga truster av dessa s. k. »bankirer», väl organiserade och med ett stort antal agenter och underagenter av olika grader. Att en hel del skoj och bedrägeri därvidlag bedrives från dessas sida är ganska vanligt förekommande, men de äro svåra att komma in på livet härför, då de i viss grad äro skyddade för angivelse från den lidande partens sida, då enligt lagen här den spelande är underkastad straffpåföljd för sitt deltagande. — I tidningspressen har under senaste tiden energiskt protesterats mot det överhandtagande spelraseriet. Polisen förföljer visserligen företaget, men det har visat sig nästan omöjligt att komma till roten av det onda. Kapitalisterna hava djupa försänkningar och så gott som idel vänner i den spelande publiken.

Åtskilliga andra former av hazardspel förekomma, av vilka ett bland de mest gouterade är »petits chevaux», vilket klandestint bedrives i »klubbar», privata sammanslutningar eller spellokaler, som med eller utan polismyndigheternas goda minne bedriva sin verksamhet.

Roulette, treize et quarante och dylika hazardspel få ej officiellt förekomma i huvudstaden eller nationalterritorierna, men kunna provinsmyndigheterna giva sitt tillstånd till utövandet av dylikt spel inom respektive provinser, och har flertalet av dessa även begagnat sig av denna rättighet. Mot dryga patentavgifter bedrivs sådana spel i Mar del Plata, Tigre, Rosario de la Frontera, Alta Gracia med flera andra liknande plat-

ser, som utgöra gouterade uppehållsorter för Buenos Aires-societeten under sommar- eller vintersäsongen. Alldeles utanför portarne av huvudstaden, där provinsen Buenos Aires vidtager, i Tigre, 40 minuter från stadens centrum, funktionerar under sommarsäsongen roulette m. m., vilken är ivrigt besökt av personer från huvudstaden.

Tillstånd till privata lotterier för välgörande ändamål givas ganska generöst. Än är det ett pärlshalsband eller annat smycke, som bortlottas av en grupp societetsdamer för det eller det sjukhuset, barnkrubban e. d. Än är det ett hus, en automobil, fribiljett till Europa m. m. dylikt, som bortlottas till förmån för understödsföreningen tillhörande en eller annan yrkessammanslutning, utländsk kolonis hjälpförening, Röda Korset m. fl.

Uruguay.

Enligt benäget meddelande från svenska beskickningen i Argentina finnes även i Uruguay ett statslotteri. Den närmare beskaffenheten av detta lotteri är mig icke bekant. Enligt den svenska legationens åsikt skulle det ha »en mycket stor likhet med det s. k. italienska lotteriet». Enligt de uppgifter som lämnats torde det dock närmast vara ett enkelt lotteri av samma art som det argentinska.

Alla inkomna vinstmedel av dragningarna med undantag av provisionen för lottförsäljningen och organisationskostnaderna gå till välgörande ändamål, i detta fall till »Asistencia Pública», som är den myndighet, som handhaver välgörenhet, sjukvård m. m. dylikt.

70 % av de försålda lotternas värde återgå till lottinnehavarna i form av premier, och de återstående 30 % bliva sålunda förtjänsten för lotteriet.

Varje månad försiggår i regel fem dragningar, varav tvänne med högsta vinsten 50000 pesos guld (1 peso guld ungefär lika med 1 U. S. A. dollar), samt tvänne med högsta vinsten 20000 pesos guld. Motsvarande det argentinska julletteriet anställes en dragning den 31 december i Uruguay med högsta vinsten en halv million pesos guld, och på nationaldagen den 24 Augusti en annan dragning med högsta vinsten 250000 pesos guld. Dessutom kan det vid speciella tillfällen förekomma extra dragningar, då högsta vinstbeloppet kan uppgå till 100000 pesos guld.

Asistentia Pública beräknar, att under innevarande år (1921) av lotteriet erhålla en inkomst av ungefär 2,800000 pesos guld.

Premieobligationsdragningar förekomma icke i Uruguay. Däremot totalisator såsom skall framdeles meddelas.

IV. NUMMERLOTTERIER.

På grund av skäl, som närmare anföras på annat ställe har jag på förhand ansett det olämpligt att tänka sig ett statslotteri i Sverige baserat på nummerlotteriets principer. Jag har därför ej håller ansett K. M:ts uppdrag till mig att studera utländska lotterier fordra ett personligt besök i sådana länder, där nummerlotteriet ännu florerar. Då de uppgifter, som jag erhållit från de svenska legationerna i dessa länder rörande nummerlotteriernas nuvarande verksamhet, äro mycket sparsamma, måste jag nöja mig att här huvudsakligen ge en kort historisk resumé rörande nummerlotterierna i Italien och Österrike.

Italien.

Ett statligt nummerlotteri har, såsom redan nämnts, bestått i Italien ända sedan år 1620. Man har 90 nummer av vilka 5 utdragas på måfå. Man kan spela antingen på ett nummer mellan 1 och 90 oberoende av i vilken ordning det förekommer bland de 5 dragna numren (*estratto semplice*), eller på två nummer (*ambo*) eller tre (*terno*) eller på fyra nummer (*quaterno*). Allt oberoende av den ordning i vilka de blivit dragna. Eller också kan man spela på att ett nummer blivit draget i bestämd ordning (såsom No. 1, 2, 3, 4 eller 5) vilket kallas *estratto determinato*.

Spelaren vinner vid *estratto semplice* om det av honom valda numret befinner sig bland de fem dragna numren, vid *estratto determinato* om det dessutom har den nummerföljd, på vilken spelaren gissat. Om man spelat på *ambo* vinner spelaren om båda de av honom valda numren förekomma bland de fem dragna; vid *terno* om de tre valda numren, vid *quaterno* om de fyra valda numren förekomma bland de fem dragna.

Spelarens insats kan han själv bestämma. Den kan vara lägst 12 centimes och högst 100 lire.

Spelvinsten är en viss multipel av insatsen olika allt efter som man håller på ett eller flera nummer. Man får vid

Estratto semplice	10 ¹ / ₂ gånger insatsen		
» determinato	52 ¹ / ₂ »	»	»
Ambo	250 »	»	»
Terno	4250 »	»	»
Quaterno	60000 »	»	»

Det *matematiska värdet* av spelarens insats, alltså den vinst han verkligen skulle erhålla, om spelet vore jämnt, är betydligt större. Det uppgår vid

Estratto semplice till	18 gånger insatsen		
» determinato »	90 »	»	»
Ambo »	400 »	»	»
Terno »	11748 »	»	»
Quaterno »	511038 »	»	»

Uttryckt i procent av det matematiska värdet är således spelvinsten vid de fem olika spelsätten respektive:

58 %, 58 %, 62 %, 36 %, 12 %.

Lotteriets (statens) vinst är således som man ser rätt betydlig, isynnerhet av spelare som gissa på flera nummer. De flesta spela naturligtvis på *Estratto semplice*. Statens vinst uppgår härvid i genomsnitt till 42 % av insatserna, men om en stor del av spelarne händelsevis hålla på ett och samma nummer, som kommit ut bland de fem dragna numren, kan lotteriet rent av bli förlustbringande. Ehuru spelarnas val av nummer sker i regel efter rent vidskepliga grunder, kan likväl inträffa att något visst nummer betraktas såsom särskilt lyckosamt och med förkärlek utväljes. Om det då blir draget, får staten utbetala betydande spelvinster. Jag förmodar att dylika fall en eller annan gång förekommit i det svenska nummerlotteriet i början av 1800-talet och vållat förluster för statskassan. I Italien skyddar man sig häremot bland annat därigenom att sätta en gräns för vinstens belopp, som ej får överstiga 400000 lire.

Statens vinst på lottospelet har emellertid varit rätt betydande och uppgick i slutet av förra århundradet och i början av detta till i regel något över 30 millioner lire per år, under det att insatserna per år utgjorde ungefär 70 millioner lire. Vinsten var således ungefär 40 % av insatsernas summa i överensstämmelse med sannolikhetskalkylens beräkningar.

Rörande det italienska nummerlotteriet under den senare tiden har jag ej lyckats erhålla några upplysningar.

Österrike.

Nummerlotteriet har bestått i Österrike ända sedan år 1752, då det infördes av en italienare Conte di *Cataldi*. Det har som statslotteri bedrivits sedan år 1787. Det är i huvudsak lika inrättadt, som i Italien. Huvudsakliga skillnaden är att man i Österrike ej får spela på *Quaterno* såsom i Italien, varjämte även spelvinster här äro något större än i Italien. Man får nämligen vid

Estratto semplice.....	14 gånger insatsen
» determinato	67 » »
Ambo	240 » »
Terno	4800 » »

Jämför man dessa spelvinster med deras matematiska värde, som förut blivit angivna under Italien, så finner man att spelarna på lottospel i Österrike erhålla resp.

78 %, 74 %, 60 %, 41 %

av sina insatser. Och staten alltså som vinst erhåller

22 %, 26 %, 40 %, 59 %

av insatserna.

Den österrikiska statens årliga nettobehållning av lottospelet utgjorde i början av detta århundrade ungefär 12 millioner Kronen, under det att insatsernas summa belöpte sig till ungefär 30 millioner Kronen. Staten hade alltså cirka 40 % av insatserna såsom vinst.

Med avseende på det österrikiska nummerlotteriet efter kriget har jag från den svenska beskickningen i Wien benäget erhållit den upplysningen att *bruttoinkomsten* av lotteriet (således summan av insatser) under året 1920—21 utgjorde

126,921000 Kronen

samt spelvinster samma tid

81,084000 Kronen

eller 64 % av insatserna.

Statens behållning av lotteriet vore alltså

45,837000 Kronen.

När härifrån drages kostnaderna till agenter m. m. skulle det återstå en nettobehållning av

24,410000 Kronen.

Emellertid tar staten numera dessutom av spelarna 25 % av deras vinster eller

19,672000 Kronen,

så att statens verkliga nettobehållning av nummerlotteriet utgör

44,082000 Kronen

per år.

Dragningar i nummerlotteriet (»lottospelet») försiggår två gånger i veckan.

V. PREMIEOBLIGATIONSLOTTERIER.

Svenska statens premieobligationslån. Svenska Staten har genom Fullmäktige i Riksgäldskontoret på senare tiden upplagdt två premieobligationslån, för vilka följande bestämmelser gälla:

1918 års premieobligationslån består av två millioner premieobligationer, varje à 50 kronor, som utgivas à pari, med ett sammanlagdt belopp av 100,000000 kronor.

Obligationerna äro till betalning förfallna den 1 december 1923 och inlösas då med 55 kronor. Dock är Riksgäldskontoret berättigadt att med fem år förlänga obligationernas löptid. I detta fall inlöser Riksgäldskontoret den 1 December 1928 obligationerna med

62 kronor och 50 öre.

Under vart och ett av de år obligationerna äro löpande, äger innehavaren deltaga i de vinstutlottningar, som under augusti månad varje år genom Riksgäldskontoret verkställas enligt nedanstående plan:

1 vinst	à		Kr.	300000	Kr.
1	»	»		»	100000 »
2 vinster	»		50000	»	== 100000 »
20	»	»	10000	»	== 200000 »
60	»	»	5000	»	== 300000 »
500	»	»	1000	»	== 500000 »
1000	»	»	500	»	== 500000 »
10000	»	»	100	»	== 1,000000 »
Summa 11584 vinster				== 3,000000 »	

Vi finna av dessa bestämmelser att varje obligationsinnehavare efter 10 år erhåller sitt obligationsbelopp tillbaka jämte 2.5 % enkel årlig ränta. Därjämte får han deltaga i ett lotteri, vars sammanlagda årliga vinstbelopp uppgår till 3 % av obligationernas sammanlagda summa.

Som kapitalplacering betraktadt motsvarar detta lån på 50 kr. med en årlig ränta på ränta av 4.98 %. Man kan också uttrycka saken så att det matematiska värdet av en spelares chanser vid en dragning är 1 krona och 50 öre.

Alltså för alla tio dragningarna 15 kronor. Då lotten efter 10 år dessutom betales med 62 kronor och 50 öre, så är det matematiska värdet på en lott, oavsett från räntor, 77 kronor och 50 öre.

Sannolikheten att överhuvud erhålla någon vinst är

$$0,05643 = 1 : 17,72.$$

1921 års premieobligationslån består också av två millioner obligationer, varje å 50 kronor, som utgivas à pari med ett sammanlagdt belopp av 100,000000 kronor.

Obligationerna äro till betalning förfallna tre månader efter sista vinstdragningen (år 1931), och inlösas då antingen med kontant 50 kronor per obligation eller med statsobligation å samma belopp löpande med 5 % årlig ränta.

Under vart och ett av de år obligationerna äro löpande äger innehavaren deltaga i de vinstutlottningar, som riksgäldskontoret två gånger om året anordna enligt följande plan:

1 vinst å	200000 Kr.
1 » »	100000 »
1 » »	50000 »
20 vinster å	10000 = 200000 »
60 » »	5000 = 300000 »
500 » »	1000 = 500000 »
1100 » »	500 = 550000 »
11000 » »	100 = 1,100000 Kr.

Summa årligen 25366 vinster med ett sammanlagdt belopp av 6,000000 Kr.

Vi finna härav att varje obligationsinnehavare efter 10 år erhåller sitt obligationsbelopp tillbaka. Därjämte får han deltaga i ett lotteri, vars sammanlagda årliga vinstbelopp uppgår till 6 % av obligationernas sammanlagda summa.

Det matematiska värdet av en spelares chanser vid en dragning är även denna gång 1 krona och 50 öre. Alltså för alla 20 dragningarna sammanlagdt 30 kronor. Då lotten dessutom efter 10 år betalas med 50 kronor (åtminstone eventuellt), så är det matematiska värdet på en lott, oavsett från räntor, 80 kronor. Således något större än i 1918 års premieobligationslån.

Sannolikheten att överhuvud erhålla någon vinst är

$$0,1195 = 1 : 8,37,$$

alltså ungefär dubbelt så stor som i 1918 års lån.

Frankrike.

I Frankrike, där intet statslotteri finnes, upptar ej håller staten själv några premieobligationslån.

Men vissa bankinstitutioner, som stå i förbindelse med staten, emittera premieobligationslån. Dessa institutioner äro:

Le Crédit National,

Le Crédit Foncier de France,

varjämte dylika lån även upptagas av

Staden Paris.

Le Crédit National, som har ett aktiekapital av 100 millioner francs, grundades den 10 Okt. 1919 för att understödja de nödlidande i de av fienden skövlade provinserna. Den utbetalar därför, å statens vägnar, åt enskilda personer krigsskadeersättningar, som blivit dem erkända och giver åt handlande och industrier lån på tre till tio år.

För att anskaffa pengar härför utgiver banken obligationer, vilkas belopp ävensom ränta äro garanterade av staten.

Le Crédit National har hittills utgivit för detta ändamål tre premieobligationslån.

1919 års premieobligationslån, omfattar 8 millioner obligationer à 500 francs, med ett nominellt kapital av

4 milliarder francs,

betalbara inom högst 75 år. Betalningen sker antingen med 600 francs i stället för en obligation eller genom premier.

Obligationerna löpa med 5 % ränta, som betalas halvårsvis den 1 januari och den 1 Juli.

Räntorna likasom kapitalbetalningarna eller premierna äro *befriade från alla skatter*. Återbetalningen av lånet är täckt för varje år genom belopp upptaget i statens budget.

Obligationerna utsändas till ett pris av 495 francs. Teckningen skedde mellan den 12 och 23 december 1919, under vilken tid lånet betydligt övertecknades.

Varje år utbetalas följande premier (mot överlämnande av motsvarande obligation)

4 premier à	1,000000 francs
4 » »	500000 »
20 » »	100000 »
40 » »	50000 »

inalles 68 premier med ett sammanlagdt belopp av 10 millioner francs.

Detta vinstbelopp motsvarar en årlig ränta av $1\frac{1}{4}\%$. Då härtill kommer att varje år en del obligationer (antalet per år är ej på förhand bestämdt) inlösas med 600 francs, så framgår att man på det insatta kapitalet av 495 francs erhåller genomsnittligt något mera än $5\frac{1}{4}\%$ ränta.

1920 års premieobligationslån omfattar likaledes 8 millioner obligationer à 500 francs eller inalles ett kapital av

4 milliarder francs,

som betalas inom 75 år antingen med 500 francs (ej 600 som 1919 års lån) eller med premier.

Den löpande räntan å obligationerna är även nu 5% .

Räntor, kapitalbetalningar och premier äro *fria från alla franska skatter*.

Emissionspriset är 485 francs. Lånet placerades från den 31 maj till den 26 juni 1920 och fullteknades.

De årliga premierna voro

8 premier à	1,000000
8 » »	500000
16 » »	200000
24 » »	100000
48 » »	50000

alltså tillsammans 104 premier med ett sammanlagdt belopp av 20 millioner.

Detta vinstbelopp motsvarar en årlig ränta av $1\frac{1}{2}\%$. Genomsnittsräntan å detta lån var alltså något större än $5\frac{1}{2}\%$.

1921 års premieobligationslån omfattar 6 millioner obligationer (bons) à 500 francs, alltså inalles

3 milliarder francs.

betalbara inom 15 år antingen med 500 francs eller med premier. Räntan å 6% betalas två gånger på året.

Räntor, kapitalbetalningar och premier fria från skatt.

Emissionspris 498 francs 50 centimes.

Lånet placerades mellan den 24 oktober och den 10 november 1921.

Teckningens resultat är mig ännu obekant.

De årliga premierna äro

2 premier à	500000 francs
24 » »	100000 »
24 » »	50000 »

96 premier à	10000 francs
96 » »	5000 »
6960 » »	1000 »

alltså tillsammans årligen 7202 premier med ett sammanlagdt belopp av 13 millioner francs.

Detta motsvarar en årlig ränta av 0.43 %, så att obligationens genomsnittliga ränta är 6.43 %.

Crédit Foncier de France har bland annat till sin uppgift att utgiva och försälja dels »obligations Foncières» dels »obligations communales», medelst vilka den kan bestrida lån till kommuner, departement med flera allmänna inrättningar. Samtliga dessa lån giva dels en bestämd ränta på obligationerna, dels årliga vinster (»lots par tirage»). För närvarande har banken följande obligationslån utelöpande:

<i>Obligations Foncières</i>				
År	Ränta	Nominellt belopp	Högsta vinst	Amorteringstid
1879	3.00 %	900 millioner francs.....	100000	60 år
1883	3.00 %	900 » »	100000	98 »
1885	2.60 %	500 » »	100000	95 »
1895	2.80 %	250 » »	100000	75 »
1903	3.00 %	300 » »	150000	75 »
1909	3.00 %	350 » »	100000	70 »
1913	3.50 %	500 » »	250000	70 »
1913	4.00 %	150 » »	250000	30 »
1917	5.50 %	600 » »	500000	70 »
<i>Obligations communales</i>				
1879	2.60 %	500 millioner francs.....	100000	60 år
1880	3.00 %	500 » »	100000	60 »
1891	3.00 %	400 » »	100000	75 »
1892	2.60 %	250 » »	100000	75 »
1899	2.60 %	250 » »	150000	75 »
1906	3.00 %	600 » »	200000	70 »
1912	3.00 %	500 » »	100000	70 »
1920	5.50 %	1000 » »	1,000000	70 »
1921	6.50 %	1200 » »	1,000000	70 »

Alltså inalles en sammanlagd lånesumma av 9 milliarder 650 millioner francs, av vilka emellertid en del är amortiserad.

Obligationerna lyda i allmänhet å 500 francs.

Dessa obligationslån äro ej fria från skatt såsom de egentliga statslånen.

Staden Paris har sedan 1865 upptagit 14 premieobligationslån med ett sammanlagdt belopp av över 6 milliarder francs. Lånen äro i allmänhet betalbara på 75 år med en ränta växlande mellan 2 % och 6 %. De högsta vinsterna äro vanligen på 100000 francs, och den årliga vinstsumman är genomsnittligen 0.4 % av lånets storlek.

Även dessa lån äro ej fria från skatt, med undantag av 1921 års lån (å 1800 millioner francs), som är skattefritt vad räntorna beträffar men ej för vinsterna, för vilka skatten förändrades vid utbetalandet.

Tyska premieobligationslånet av år 1919. (Deutsche Sparprämien-Anleihe 1919). Detta premielån, som utbjöds under den tid *Erzberger* var tyska rikets finansminister och som var samtidigt med franska statens premielån på 4 milliarder francs, skulle enligt den ursprungliga planen omfatta 5 millioner obligationer vardera på 1000 Mark, alltså inalles 5 milliarder Mark. Under det att det franska lånet inom 14 dagar betydligt övertäcknades, lyckades man emellertid icke placera alla de 5 millionerna tyska obligationerna, varföre lånet sedermera nedsattes till 4 milliarder Mark. Anledningen till detta misslyckande sammanhängde, enligt vad man meddelat mig i »die Reichschulden Verwaltung», med oviljan mot den dåvarande tyske finansministern. Vilket är möjligt. Men den huvudsakliga anledningen torde dock ligga i bestämmelserna för lånet, vilka visserligen voro i många avseenden förträffliga, men ej så väl avvägda, som föreskrifterna för det samtida franska lånet, såsom nedan skall närmare visas.

För det reducerade tyska sparpremielånet gälla följande bestämmelser:

Lånet uppgår till

4 milliarder Mark,

fördelade på 4 millioner obligationer (»Anleihe-Scheine») vardera på 1000 Mark, betalbara inom 80 år.

Två gånger om året utlottas vinster enligt följande plan:

4 vinster på	1,000000 Mark
4 » »	500000 »
4 » »	300000 »
4 » »	200000 »

8 vinster på	150000 Mark
16 » »	100000 »
40 » »	50000 »

så att för varje dragning 2000 vinster utdelas med ett sammanlagdt belopp av 20 millioner Mark. Vinsterna under ett år uppgå alltså till 40 millioner Mark.

Från och med den 1 februari 1939 (alltså inom 20 år) står det varje innehavare av en obligation fritt att uppsäga obligationen till inbetalning (på ett år) varvid han erhåller dels obligationens nominella värde (1000 Mark), dels ett tillägg (»Zuschlag») av 50 Mark för varje förflutet kalenderår med avdrag av 10 procent på det hela.

Skulle före den 1 Januari 1930 ett nytt sparpremielån utgivas, så hava innehavarna av 1919 års lån företrädesrätt vid teckningen.

Innehavarna av obligationerna hava följande skatteföreträden:

- Befrielse från arvskatt för högst 25 obligationer;
- Ingen kapitalskatt för obligationernas stegring i börsvärde över det nominella värdet,
- Såväl räntor som vinster äro fria från inkomstskatt och kapitalskatt. Obligationerna utlottas enligt följande plan:

Amorteringsplan.

Amortering			Bonus		
År	Årligt antal	Årlig summa	Årligt antal	Belopp	Årlig summa
1920—1929	40000	40,000000	20000	1000	20,000000
1930—1939	60000	60,000000	30000	1000	30,000000
1940—1949	80000	80,000000	40000	1000	40,000000
1950—1959	60000	60,000000	30000	2000	60,000000
1960—1999	40000	40,000000	20000	4000	80,000000

Alla dragna nummer betalas med det nominella värdet (1000 Mark), jämte 50 Mark för varje år som förflutit sedan år 1919. Vartannat av de dragna nummerna erhåller dessutom en »bonus», till det belopp, som framgår av amorteringsplanen, alltså 1000 Mark till år 1949, under de 10 följande åren 2000 Mark samt under de 40 sista åren 4000 Mark.

Lånet kallas ett sparpremielån, emedan räntorna å alla obligationer, som ej utlottas under tiden, sparas minst 20 år. Räntan uppgår, såsom man finner av bestämmelserna, till 5 %. Dock får man härvid göra en skillnad mellan de obligationsinnehavare, som få sina obligationer utlottade och

dem, som efter 20 år uppsäga sina obligationer till inlösning. För de senare göres ett avdrag av 10 % å det hela, vilket efter 20 år motsvarar en faktisk ränta av endast 4 %. De personer återigen, som ej uppsäga sina obligationer, utan förr eller senare får dem utlottade, erhålla däremot alltid 5 % på sina pengar. Dock endast enkel ränta. Vad beträffar räntan på räntan, så går emellertid ej håller denna förlorad, i det den nämligen användes dels till vinster, dels till »bonus».

Vinsterna gå till 40 millioner mark om året, vilket gör 1 procent av hela lånet. »Bonus» uppgår de första 10 åren till 20 millioner Mark, vilket gör $\frac{1}{2}$ % av hela lånet. Alltså betalar staten (under denna tid) årligen $1\frac{1}{2}$ % å lånet, samt dessutom till de utlottade vinsterna 5 % enkel ränta.

Vad skatten å räntor, vinster och »bonus» beträffar, så äro enligt bestämmelserna obligationsinnehavarna fria från såväl inkomstskatt som kapitalskatt. De äro emellertid ej helt och hållet skattefria, ty det utgår 10 % »vinstskatt».

Bestämmelserna för det tyska sparpremielånet, som äro uppgjorda av professorn i matematik F. Bernstein och regeringsrådet H. Schippel, äro avfattade på ett briljant sätt, men vid en jämförelse med det samtida franska lånet kan man lätt förstå orsaken till lånens olika framgång. Båda lånen använda en räntefot av 5 % och båda hava årligen maximivinster uppgående till en million av landets myntenheter. Det tyska lånets vinstsumma är större än vinstsumman i det franska lånet. Men under det att de franska obligationsinnehavarna årligen, till och med halvårsvis, få lyfta sina 5 % på det insatta kapitalet, få de tyska insättarna sina räntor först då obligationen amorteras. Detta må vara motiveradt av sparsamhetsprinciper, men vilken har, i synnerhet i Tyskland i dessa bistra tider, råd att spara på räntan av sina tillgångar i 20 år eller längre? De franska räntorna och vinsterna äro befriade från all skatt »nu eller i framtiden», de tyska äro också befriade från en del skatter men belagda med 10 % »vinstskatt», en föga populär form av beskattning. Det synes genom denna jämförelse vara mycket lätt förklarligt att 1919 års franska lån med lätthet tecknades, och övertäcknades, samt kunde ånyo upptagas på liknande belopp såväl år 1920 som år 1921, under det att det tyska lånet ej ens första gången kunde finna avnämare.

Schweiz.

I Schweiz är lotteriväsendet för närvarande ordnad genom den *kantonala* rätten, så att bestämmelserna härom äro olika i olika kantoner. Några kantoner (Uri, Glarus, Appenzell och Thurgau) förbjuda helt och hållet alla lotterier, oaktadt detta förbud ej synes kunna strängt genomföras. De övriga kantonerna fasthålla i allmänhet vid ett liknande förbud, men med bestämda undantag, i regel så att lotterier med allmännyttiga eller välgörande ändamål med vederbördligt tillstånd kunna anordnas. För närvarande håller man på att behandla ett förslag till lotterilag för hela riket, som emellertid vid mitt besök i Schweiz, April 1921, icke hade slutbehandlats. Ur mina samtal med vederbörande myndigheter i Schweiz kunde jag emellertid sluta att all utsikt förefanns att den föreslagna lagen i huvudsak skulle komma att antagas. Ur »Botschaft des Bundesrates an die Bundesversammlung zum Entwurfe eines Bundesgesetzes betreffend die Lotterien und lotterieähnlichen Unternehmungen» (vom 13 August 1918) gör jag följande utdrag rörande de föreslagna lagbestämmelserna.

Art. 1. Inrättandet eller bedrivandet av lotterier äro, med de i denna lag nämnda undantag, förbjudna.

Art. 6. Utlottandet av föremål, som blott äger rum i slutna sällskap, är uteslutande bestämdt genom den kantonala rätten.

Art. 7. För allmännyttiga ändamål få lotterier beviljas av vederbörande myndigheter under vissa förbehåll.

Art. 18. Utgivandet av premielån inom Schweiz är blott tillåtet, så vidt de ej utgivnas av staten (Der »Bund»), med tillstånd av det schweiziska finansdepartementet.

Dessa premielån måste alla giva en bestämd ränta, som skall stå i lämpligt förhållande till den gällande räntefoten.

Art. 22. De schweiziska premielånen beläggas med stämpelavgift enligt särskilda bestämmelser.

Art. 36. Yrkesmässiga utbudande, förmedlande eller ingående av vad vid kapplöpningar, båtävlingar, fotbollspel och liknande anordningar är förbjudet.

Den kantonala rätten kan medge yrkesmässigt förmedlande och ingående av vad vid totalisator vid hästkapplöpningar, båtävlingar, fotbollspel och liknande anordningar.

För närvarande har man i Schweiz anordnat ganska många större och mindre premieobligationslotterier, i huru pass stor skala är mig ej

bekant, då dessa lotterier i allmänhet äro av lokal art och endast existera i särskilda kantonen. Ehuru andra lotterier öfverhuvud äro förbjudna, fann jag att man i Luzern t. o. m. hade offentligt roulettespel à la Monte-Carlo, fast av mycket blygsamma dimensioner.

För att ge en föreställning om beskaffenheten av de premieobligationslån, som komma till användning i Schweiz, skall jag ge ett par exempel på dylika lån.

Föreningen Typographias i Bern premieobligationslån för ett föreningshus. Lånet är deladt på 150000 obligationer à 10 francs stycket, alltså inalles

1,500000 francs.

De 150000 obligationerna äro delade i 5000 serier med 30 nummer i varje serie.

Obligationerna utlottas under loppet av 50 år, med dragningar två gånger om året, med belopp emellan 10 francs och 50000 francs (sista året).

Antalet obligationer utlottade olika år, sammanlagda vinstsumman, genomsnittsliga värdet av en dragen obligation framgår av följande tabell:

Typographia, Bern, Dragningsplan:

År	Antal Oblig.	Vinst summa	Medel- värde
1918.. .. .	840	63000	75.00
1919.....	840	36500	43.45
1920.....	840	39200	46.67
1921—1924.	3360	126000	37.50
1925.....	1200	42000	35.00
1926—1929.....	4800	119600	24.92
1930.....	1860	50270	27.02
1931—1939.....	16740	362790	21.67
1940.....	1770	51710	29.21
1941—1950.....	22800	490000	21.49
1951.....	3120	65100	20.87
1952—1960.....	28080	562500	20.03
1961—1966.....	18720	388800	20.77
1967.....	45030	630900	14.01
Inalles	150000	3,028370	20.19

Betecknande för de schweiziska premieobligationslånen är att dragningarna i allmänhet försiggå i två olika omgångar. Första gången drages ett visst antal »serier», vilka ensamma erhålla vinst. I den andra dragningen, som försiggår en eller flera månader senare, fördelas vinsterna på nummerna i de förut dragna serierna. Sålunda är det för »Typographia Bern» seriedragningar den 15 April och den 15 Oktober och premiedragning en månad efteråt. Den 15 April 1921 drogos sålunda 14 serier vardera innehållande 30 nummer. Som 420 vinster funnos, så erhöles alla numren i dessa serier en vinst vid premiedragningen den 15 Maj. Genom denna anordning blir det naturligen en skarp spekulation i obligationerna tillhörande de dragna serierna under den tid, som förflyter mellan seriedragningen och premiedragningen.

Premieobligationslån för »die Bernische Wohnungsgenossenschaft in Bern». Lånet är på 6 millioner francs och är fördeladt på 600000 obligationer på 20000 serier. Varje obligation kostar 10 francs. Alla obligationerna inlösas efter 50 år med 20 francs. Dessutom får man deltaga i 50 premiedragningar. Under åren 1—5 och 46—50 utdelas följande vinster:

1 vinst på	50000 francs
1 » »	5000 »
5 vinster på	1000 »
10 » »	500 »
25 » »	200 »
50 » »	100 »
100 » »	50 »
460 » »	20 »
Summa 652 vinster på inalles	89200 francs

Under åren 6—45 utdelas följande vinster:

1 vinst på	10000 francs
10 vinster på	1000 »
20 » »	500 »
50 » »	200 »
150 » »	100 »
300 » »	50 »
960 » »	20 »
Summa 1491 vinster på inalles	89200 francs

»Seriedragning» äger rum varje år den 20 Maj, premiedragning den 20 Augusti samma år.

Belgien.

I Belgien, där förresten, enligt benäget meddelande från den svenska legationen, intet statslotteri, men väl totalisator förekommer, har man efter kriget upptagit tvänne stora statspremielån, det ena å 2 $\frac{1}{2}$ milliarder francs år 1920, det andra år 1921 å 1 milliard francs. Det förstnämnda lånet, å vilket tecknades 2.300.000000 francs var icke förenadt med några lotterivinster och kan därför här förbigås.

1921 års premieobligation å 1 milliard francs, å vilket tecknades 1.300.000000 francs, löpte med en ränta av 4 %, men emitterades till 80 % av det nominella värdet. Det utgjordes av

4.000000

obligationer med ett nominellt värde av 250 francs, fördelade i 200000 serier å 20 obligationer vardera, samt betalbara inom 90 år.

Det betalas antingen pari med 250 francs eller medelst lotterivinster till ett belopp av

1.000000; 500000; 200000; 100000; 50000 francs

enligt följande plan:

Åren 1921 till 1930: 8 dragningar per år.

15 Januari	1	vinst på fr.	1,000000
1 Mars	1	» » »	1,000000
15 April	1	» » »	1,000000
1 Juni	1	» » »	250000
1 »	1	» » »	100000
1 »	3	» » »	50000
15 Juli	1	» » »	1,000000
1 September	1	» » »	250000
1 »	1	» » »	100000
1 »	3	» » »	50000
15 Oktober	1	» » »	1,000000
1 December	1	» » »	1,000000

Summa 16 vinster på fr. 7,000000

Åren 1931 till 1940: 8 dragningar per år.

15 Januari	1	vinst på fr.	1,000000
1 Mars	1	» » »	500000
15 April ..	1	» » »	1,000000

Transport 3 vinster fr. 2,500000

	Transport	3 vinster	fr. 2,500000
1 Juni	1	» » »	250000
1 »	1	» » »	100000
1 »	3	» » »	50000
15 Juli	1	» » »	1,000000
1 September	1	» » »	250000
1 »	1	» » »	100000
1 »	3	» » »	50000
15 Oktober	1	» » »	1,000000
1 December	1	» » »	500000

Summa 16 vinster fr. 6,000000

Ären 1941 till 2010: 6 dragningar per år.

15 Januari	1 vinst på fr.	1,000000
15 Mars	1 » » »	1,000000
15 Maj	1 » » »	250000
15 »	1 » » »	100000
15 »	3 » » »	50000
15 Juli	1 » » »	1,000000
15 September	1 » » »	1,000000
15 November	1 » » »	250000
15 »	1 » » »	100000
15 »	3 » » »	50000

Summa 14 vinster fr. 5,000000

Tagas lotterivinsterna med i betraktande beräknas den genomsnittliga räntan på det betalda kapitalet till

5,90 %

Vid varje dragning utlottas så många serier till pari, som det utfaller vinster i dragningen. Dessutom utlottas på samma sätt en del serier vid den sista dragningen på året.

Lotteriets styrelse förbehåller sig rätt att efter den 10 Januari 1931 inlösa alla utelöpande obligationer till pari.

Lotteriet är avsedt uteslutande för reparation av krigsskador och är formellt upptaget av »Fédération des coopératives pour dommages de guerre», en kooperativ förening, som står under statens kontroll, men staten garanterar för lånesumman, och lånet, som figurerar i statsbudgeten, är i realiteten ett statslån.

Räntorna å lånet (5 %), som betalas för varje år, äro fullständigt befriade från alla skatter till stat och kommun. Däremot synes vinsterna bli beskattade.

TOTALISATORLOTTERIER.

Totalisatorn i Frankrike. Vid mitt besök i Frankrike innevarande höst, då jag bland annat skulle skaffa mig kännedom om totalisatorns användning vid de franska kapplöpningarna, vilkas stora omfattning och betydelse ju är världsbekant, hade jag, händelsevis kan jag säga, tillfälle att göra bekantskap med totalisatorspelets verkliga uppfinnare M. Joseph Oller, en åttioårig, men ännu ungdomlig man, som med det allra största tillmötesgående lämnade mig alla de upplysningar jag önskade om totalisatorspelets historia i Frankrike och nuvarande ståndpunkt.

M. Oller införde sin totalisator — eller »*pari mutuel*», som han kallade den, en benämning som ännu bibehålles i Frankrike — år 1867. Lika framstående som affärsman som ingenjör, förde M. Oller sina klienter medelst egna omnibussar ut till kapplöpningsfälten, där passagerarna — och även andra — fingo hålla bestämda summor på den ena eller den andra av de löpande hästarna. Då han insåg att de deltagande skulle vara intresserade av att veta i varje ögonblick antalet insatser på de olika hästarna, varigenom även valet av lämplig häst för paréets ingående skulle underlättas, införde han särskilda mekaniska anordningar liknande visarna på ett ur, på vilka man omedelbart kunde avläsa insatsernas fördelning på de olika hästarna.

Framgången av M. Ollers anordningar var också stor, så att vederbörande myndigheter till och med anklagade honom för otillåtet hasardspel. Men domstolarna frikände honom och förklarade »*le pari mutuel*» ej vara ett hasardspel. Han utvecklade nu sina anordningar i stor skala och införde hela tåg av omnibussar till kapplöpningsfälten. Men konkurrenter uteblevo icke, ej håller kritiken och en vacker dag, år 1874, blev i alla fall »*le pari mutuel*» förklaradt som hasardspel och förbjudet.

Spel vid kapplöpningar uteblevo dock icke. Där uppträdde »bookmakers» och andra mindre vackra spelformer, så att »*le diable n'y perdit rien*».

Efter åtskilliga experiment skaffade man emellertid åter ordning i förhållandena. Genom beslut av parlamentet år 1891 erhöles kapplöpnings-

sällskaperna rätt att använda »pari mutuel», under det att andra vadslagningsformer blevo förbjudna.

Sedan denna tid har totalisatorn kommit till användning vid de franska kapplöpningarna, och det är fortfarande *M. Oller*, som med sina metoder organiserar spelets anordnande på ett praktiskt och förståndigt sätt. Det är numera ej hans mekaniska visaresystem, som användes utan ett biljettsystem, som på ett synnerligen enkelt sätt minskar spelarens risker, då han ämnar ingå ett vad, samtidigt med att han får kontroll över vinsternas beräkning.

Den totala summan av insatser uppgick år 1891 till 20 millioner francs, år 1913 till 300 millioner och år 1920 till 1200 millioner francs. Detta gäller för kapplöpningar inom hela Frankrike inalles. Av insatserna går 4 % till kapplöpningssällskapen och 7 % till staten, vilka senare inkomster användes till vissa bestämda ändamål. Statens inkomster år 1920 utgjorde 84 millioner, kapplöpningssällskapens 48 millioner francs.

Det förtjänar omnämnas att åskådareplatserna vid de franska kapplöpningsfälten äro delade i två skilda områden »le pesage» och »la pelouse» med olika inträdesavgifter, 30 francs och 3 francs respektive, och med skilda totalisatorer. Minimisatsen på »la pelouse» är 5 francs på »le pesage» 10 francs. Även maximisatserna äro olika.

Reglementet för kapplöpningar återger jag härmed in extenso.

Frankrike. Reglemente för totalisator (»pari-mutuel»)

Art. 1. Varje person, som gör en insats vid totalisatorn åtager sig att följa föreskrifterna i detta reglemente.

Art. 2. Insatserna kunna göras vid bestämda byråar 1:o på vinnande häst, 2:o på placerade hästar, 1 och 2 då (minst) 4 hästar deltaga, 1, 2 och 3 då (minst) 8 deltaga.

De insatser, som göras vid de olika byråarna slås tillsammans efter paréets beskaffenhet och efter området (»pesage» och »pelouse») och räknas tillsammans för att erhålla en likformig skala för varje paré-slag och område.

Art. 3. Taxan för insatserna skall vara en multipel av 5 francs och kan ej vara lägre än 5 francs.

Art. 4. Man växlar ej pengar vid byråarna.

Art. 5. Då en hästägare deltagar med flera hästar i ett lopp anger totalisatorn (för vinnare) dessa hästar var för sig, (»séparément») och fördelningen sker för dem tillsammans (»couplée»).

Om en eller flera hästar av stallet icke infinna sig vid startpålen, återbetalas de motsvarande insatserna.

Art. 6. Försäljningen av biljetter till varje lopp varar till dess officiell signal gives, efter vilken försäljaren strängt måste rätta sig.

Art. 7. Före beräkningen av vinsternas fördelning fråndrages, enligt artikel 5 av lagen av den 2 Juni 1891, 11 % av insatsernas totala belopp, varav 7 % går till staten och 4 % till omkostnaderna. Om kostnaderna icke uppgå till så stort belopp, användes skillnaden av kapplöpningssällskapet för hästavelns befrämjande.

Belopp överskjutande ett helt antal francs med mindre än 50 centimes betalas ej. Överskott större än 50 centimes betalas med jämt 50 centimes.

Art. 8. Betalningen till de vinnande biljetterna börjar så snart som, efter avslutad beräkning, domaren (i le pesage) ger signal till betalning. Efter denna signal är betalningen definitiv, även om ett senare avgörande skulle komma att ändra ordningen mellan hästarna.

Signal för betalning gives icke om, före slutet av den vägning, som följer på loppet, en invändning har blivit gjord mot den vinnande eller mot någon av de placerade hästarna. I detta fall uppskjutes betalningen till dess dom blivit fälld. Men om detta ej kan ske samma dag på kapplöpningsplatsen, försiggår fördelningen enligt ankomstordningen.

Art. 9. Man kan ej erhålla en summa lägre än insatsen.

Art. 10. Insatserna återbetalas till fullo om

- a) Den häst på vilken man hållit ej har blivit anslagen.
- b) En häst anslagen som deltagande ej har inställt sig vid startpålen under domarens ledning.
- c) Ingen häst har uppfyllt villkoren för loppet.
- d) Inga insatser blivit gjorda, vare sig på den vinnande hästen eller på någon av de placerade hästarna.
- e) I ett lopp där det endast finnes hästar tillhörande samma stall.
- f) efter fråndrag av beloppet till staten och sällskapet, fördelningen giver den vinnande ett belopp lägre än insatsen.

Art. 11. Fördelningen sker på följande sätt:

1. För insatserna på vinnande häst fördelas delningssumman proportionellt mot insatserna på den häst, som vunnit loppet.
2. För insatser på placerade hästar, fråndragas först insatserna på de placerade hästarna, varefter resten fördelas i lika många delar, som det finnes platser, varvid man ej överskrider två eller tre delar, även om den andra eller tredje platsen blivit delad på två respektive.

Var och en av dessa delar fördelas sedan proportionellt mot antalet insatser på varje placerad häst.

Om av någon orsak en häst anslagen såsom deltagande ej infinner sig vid startpålen, så håller man vid fördelningen endast räkning med det antal hästar, som äro närvarande under startdomarens ledning.

Om antalet deltagande hästar blir otillräckligt för en fördelning på två platser, så bliva alla parén på placerade hästar annullerade och återbetalda.

Då det ej finnes någon häst placerad som den andre eller den tredje eller då en eller flera av de placerade hästarna äro distanserade eller diskvalificerade, så tillämpas fördelningen — vilket än antalet platser må vara, på vilka insatser blivit gjorda — endast på de hästar, som blivit av domaren placerade. Det kan då inträffa att fördelningen, efter omständigheterna, reduceras till två hästar eller till och med till en enda häst.

Art. 12. Vid dödt lopp (»dead-heat») mellan två eller flera hästar, vare sig priset delas eller ej, försiggår fördelningen såsom sagts i föregående artikel om placerade hästar.

Varje nytt lopp (»épreuve») kan vara föremål för nya parén.

Art. 13. Vinsterna betalas endast mot presentation av de vinnande biljetterna.

Om en biljett är förlorad, så kunna varken vittnesmål eller andra bekräftelseformer vara tillfyllest.

Varje biljett, som är klippt, sönderriven eller fläckad på sådant sätt att ett av de tecken med vilka den är märkt blir oigenkännligt, betalas icke.

Om biljetten har blivit ändrad eller förfalskad i svekligt syfte, kan den leda till rättsliga åtgärder mot den person, som presenterar den till betalning.

Art. 14. Betalningen för vinnande biljetter äger rum samma dag vid byråarna, som för detta ändamål förbli öppna en halv timme efter sista löpningen.

Beloppet för de vinnande biljetter, som ej presenteras till inlösning inom bestämd tid, tillfaller personalen vid löpningens stallar.

Totalisatorn i Danmark. Totalisatorspelen i Danmark äro reglerade av lagar av den 30 Mars 1895 och den 8 juni 1912, som återgivas nedan.

Den andel av insatserna, som för varje kapplöpning går till staten och till kapplöpningssällskapen har varierat under årens lopp och är beroende på insatsernas samlade belopp per dag. För närvarande går i regel 15 % till staten och 7 % till sällskapen, och inalles går 22 % till dessa båda ändamål oberoende av insatsernas storlek.

Totalomsättningen och beskattning till stat och kapplöpningssällskap de senaste åren har varit följande:

	Total omsättning	Staten	Sällskapen
1916.....	3,047000	390000	358000
1917.....	3,465000	493000	355000
1918.....	5,332000	800000	498000
1920.....	11,514000	1,541000	—
1921.....	9,937000	1,812000	—

Totalisatorn är, såsom man kan se av ovanstående siffror, flitigt anlitad. Av deltagarna utgöra, såsom jag kunnat finna vid mina besök av de danska kapplöpningarna, svenskarna en rätt stor procent. Även svenska ryttare och svenska hästar deltaga i en stor del av loppen.

*Danmark. Lag om beskattning av spel vid tävlingslopp m. m.
av den 30 Mars 1895.*

§ 1.

Vid tävlingslopp och alla andra tävlingar (hästlopp, cykellopp, kappsegling o. s. v.) tillåtes spel med s. k. totalisator eller på liknande sätt endast mot erläggande av en avgift till statskassan av 5 % av tillskottens samlade belopp utan något avdrag.

§ 2.

Tillstånd till spel av det i § 1 nämnda slaget kan på där nämnda villkor givas av finansministern.

Till tillståndet, som blott kan givas för ett begränsat antal gånger årligen åt samma sällskap, kan knytas de närmare betingelser, som finansministern finner för gott ställa för att säkerställa ovan sagda avgifts fulla erläggande.

§ 3.

Av den i § 1 sagda avgiften lämnar statskassan en fjärdedel till de amtskommuner och köbstadskommuner — häri innefattat Köpenhamn — där det med avgift belagda spelet ägt rum. Beloppet fördelas i förhållande till storleken av den avgift, som statskassan uppbär för varje särskilt spel, som ägt rum i ifrågavarande kommuner.

§ 4.

Överträdelse av denna lags §§ 1 och 2 såväl som underlåtelse att iakttaga föreskrifter finansministern ställt för tillståndets meddelande medför straff av böter från 200 till 2000 kr., vilka tillfalla statskassan, varjämte det belopp, som kan antagas vara undanhållet statskassan, må ersättas.

§ 5.

Det förbjudes den eller dem, som förestå totalisatorspel att vid straff av böter från 50 till 200 kr., vilka tillfaller statskassan, att låta minderåriga, som synas vara under 18 år att delta i sådant spel, som i § 1 sagts.

§ 6.

Mål angående överträdelse av denna lag behandlas som offentliga polismål.

Danmark. Lag om förhöjning av de i lag av den 30 Mars 1895 om beskattning av spel vid tävlingslopp m. m. föreskrivna avgifter.

Den i § 1 i lag Nr. 73 av d. 30 Mars 1895 om beskattning av spel vid tävlingslopp m. m. påbudna avgiften erlägges från den 1 juli detta år med följande procent av tillskottens samlade belopp per dag:

När beloppet utgör icke över 50000 kr.	5 %
» » » över 50000 men icke över 60000 kr.	6 %
» » » » 60000 » » » 70000 »	7 %
» » » » 70000 » » » 80000 »	8 %
» » » » 80000 » » » 90000 »	9 %
» » » » 90000 » » » 100000 »	10 %
» » » » 100000 » » » 125000 »	12 %
» » » » 125000 kr.....	15 %

För övrigt förblir det vid de bestämmelser, som ingå i sagda lag, dock så, att statskassan blott lämnar 15 % av den samlade avgiften till de i lagens § 3 nämnda kommunerna. (8 Juni 1912).

Totalisatorn i Tyskland. Totalisatorn har i Tyskland varit i användning sedan år 1873. Den har visserligen sedan dess en tid varit förbjuden, såsom stridande mot gällande lagbestämmelser, men infördes åter genom lag av den 4 Juli 1905, som av vederbörande minister motiverades bland annat därmed att »hästtävlingarnas framgång visat sig så intimt

förenad med hästavelns lyckliga befrämjande, att det vore en oöverskådlig olycka för denna, om tävlingarna genom förbud mot totalisator försvårades». Innehållet i lagen av den 4 Juli 1905 återgives nedan.

Genom välvillig förmedling av den svenska legationen i Berlin har jag från en av de ledande inom de tyska kapplöpningsföreningarna, greve G. Westphalen, erhållit följande upplysningar rörande totalisatorns användning inom Tyskland.

Totalisatorns användning vid kapplöpningar har på den senare tiden betydligt utvidgats. På den allra sista tiden har totalisatorn även kommit i bruk vid cykeltävlingar och liknande sporttävlingar (»Turnier sport»).

På de två stora kapplöpningsbanorna Grunewald och Karlshorst uppgår totalsumman av insatserna detta år under 70 kapplöpningsdagar till 385 millioner mark och har sedan fjolåret stigit med 45 millioner mark.

Omsättningen i provins-föreningarna är naturligen betydligt mindre, ehuru några av dessa föreningar uppnå tämligen höga omsättningssummor.

Från insatsernas totalsumma drages $16\frac{2}{3}\%$, alltså detsamma som i form av stämpelskatt drages från insatserna i klasslotterierna. Men under det att vid de sistnämnda denna skatt helt och hållet tillfaller staten (det tyska riket), så är det med avseende på totalisatorinsatserna bestämdt att endast hälften ($8\frac{1}{3}\%$) tillfaller staten. Den andra hälften delas mellan kapplöpningsföreningarna och ministeriet för jordbruk, domäner och skogar på följande sätt:

I Berlin få kapplöpningsföreningarna $5\frac{5}{6}\%$.

Jordbruksministern för hästavelns befrämjande $2\frac{1}{2}\%$.

I provinsen erhålla kapplöpningsföreningarna en halv procent mera.

*Tyskland. Lag om vad vid offentliga hästkapplöpningar
av den 4 Juli 1905. (Utdrag).*

§ 1. Bedrivandet av vadslagningsföretag vid offentliga hästkapplöpningar är endast tillåtet med tillstånd av landets överstyrelse (»Landes-zentralbehörde») eller av den utsedd myndighet.

§ 2. Tillstånd får endast tilldelas sådana föreningar för hästkapplöpningar, som enligt förbundsrådets bestämmelser erbjuda säkerhet för att de använda dem genom vadslagningsföretagen tillflytande inkomsterna uteslutande till landets hästavels bästa.

§ 3. Yrkesmässigt förmedlande av vadslagning vid offentliga kapploppningar i in- eller utlandet är förbjudet.

§ 4. Den enligt § 23 i riksstämpellagen föreskrivna stämpelavgiften, skall också upptagas vid hästkapplöpningar, vid vilka endast medlemmar av bestämda föreningar tillåtas ingå vad.

§ 5. Hälften av stämpeln för vadslagningbeloppet vid hästkapplöpningar upptages i rikshushållsboken för hästaveln och utbetalas för detta ändamål till regeringarna i förbundsstaterna i proportion till de belopp, som erhållits inom deras område.

§ 6. Med fängelse i en till sex månader eller med böter mellan 500 och 1500 mark bestraffas den, som

1) anordnar vadslagningsföretag för offentliga hästkapplöpningar utan föreskrivet tillstånd;

2) bryter mot föreskrifterna i § 3.

Totalisatorn i Sverige. I vårt land kom totalisatorn till användning vid en del kapplöpningar för cirka 30 år sedan (närmare uppgifter härom äro mig icke tillgängliga). Emellertid uppstod, såsom det synes närmast genom opposition från djurskyddsföreningarnas sida, häremot en kraftig agitation, som först ledde till anmälan för brott mot lotterilagen av den 6 aug. 1881. Enligt Högsta Domstolens utslag av den 1 aug. 1895 förklarades emellertid att totalisatorspel ej hemfölla under gällande bestämmelser mot lotterispel. Sedan emellertid K. M:t genom förordningen av den 4 februari 1898 direkt förbjudit användning av totalisator, har dylikt spel icke förekommit i Sverige (se emellertid nedan).

Uti motion inom Andra Kammaren år 1911 framställdes förslag om, att Riksdagen måtte besluta skrivelse till K. M:t om medgivande att vid vissa slag av kapplöpningar finge anordnas vadhållning medelst s. k. totalisator. Denna motion blev av Kammaren avslagen. Motiveringen härför var *dels* att motionären ej presterat tillräckligt bevis för hästtävlingarnas betydelse för höjandet av hästaveln, *dels* att hästtävlingar i förening med totalisator medförde men och våda för allmänheten och moralen och *slutligen* att totalisatorn — såsom påbyggnad till hästtävlingarna — indirekt skulle medföra djurplågeri.

För att närmare utreda dessa spörsmål har K. M:t tillkallat sakkunniga personer, vilka den 11 december 1911 inkommit med sitt betänkande, vilket sedermera av K. M:t remitterats till åtskilliga myndigheter. De från dem inkomna handlingarna hava av K. M:t överlämnats till mig »för att tagas i övervägande vid fullgörandet av det den 25 September 1920

meddelade uppdraget att verkställa viss utredning i frågan om inrättande av statslotteri».

De till mig överlämnade handlingarna äro Stuteriöverstyrelsens utlåtande av den 30 april 1912, Styrelsens för Svenska Travsällskapets protokoll av den 16 Febr. 1917, Nordsvenska Hästklubbens skrivelse av den 10 Mars 1917, Norrbottens läns travklubbs skrivelse av den 8 Mars 1917, liknande skrivelser från Vesterbottens läns travklubb, Jämtlands Travkörningsklubb, Medelpads Travklubb, Svenska Travsällskapets hemställan om totalisators införande av den 28 September 1917, Svenska veterinärläkaresällskapets skrivelse av den 27 Oktober 1917 och stuteriöverstyrelsens utlåtande av den 7 November 1917.

Dessutom har jag på begäran erhållit utlåtande från Jockeyklubben genom dess sekreterare av den 31 Oktober 1921.

Emot de i motiveringen för 1911 års riksdagsbeslut anförda skälen mot totalisators införande anmärkes i dessa utlåtanden att man numera, i fråga om hästaveln likasom all husdjursavel, ej längre åtnöjer sig med att bedöma ett djur uteslutande efter dess extriör och härstamning; man vill ock äga kännedom om ej endast det ifrågavarande djurets, utan även dess förfäders »inneboende egenskaper och ådagalagda bedrifter». Att dess egenskaper bäst prövas på galopp- och travarebanan. Att det uteslutande är genom kapplöpningarna, som hästaveln i främmande länder gjort så stora framsteg. Att de stora kostnader, som äro förenade med dylika kapplöpningar ej kunna bestridas utan införande av totalisator. Att totalisator också är införd i de flesta länder samt att man, där man, såsom i Preussen år 1882, infört förbud för totalisators användande, snart funnit ett så kännbart bakslag i hästaveln, att totalisatorspelet åter blivit legaliseradt.

Gentemot beskyllningen för *djurplågeri* vid hästtävlingarna och den föregående träningen anför man att »få hästar erhålla en så god och omsorgsfull skötsel som de i träning varande», att »de grunder för djurens vårdande, som göra sig gällande i kapplöpningsstallarna, sträcka sina välgörande verkningar långt utom dessa, de återverka så småningom på hästens vård i sin helhet och tjäna därigenom djurskyddssaken i högst beaktansvärd grad». Slutligen anföres Svenska Veterinärläkareföreningens uttalande av den 27 Oktober 1917 »att travtävlingar, systematiskt organiserade och rätt ledda, ej kunna medföra risk för *djurplågeri*».

Med avseende på de invändningar, som gjorts mot totalisatorn betraktad som en form av lotteri, skall jag yttra mig på annat ställe.

De framställningar, som, efter 1911, gjorts för totalisators införande, hava hittills ej föranlett något åtgörande från regering eller riksdag.

Däremot är det bekant att totalisatorn *privatim* kommit till användning vid en del svenska kapplöpningar på senare tiden, dock i ringa utsträckning och utan märkbart inflytande på den svenska hästaveln.

Totalisatorn i Österrike. Genom den svenska legationen i Wien har jag häröver benäget erhållit följande upplysningar.

Kapplöpningarna i Österrike anordnas i samband med totalisator. Totalsumman av insatserna har på grund av den Österrikiska kronans ständiga nedgång uppnått ett belopp av några millioner kronor per kapplöpningdag emot några hundratusen före kriget.

Från insatsernas summa får dragas

6 % i statsskatt;

3.6 % till kommuner;

1.5 % till den österrikiska kommissionen för hästaveln;

5.9 % till Wiener kapplöpningssammanslutningen.

Alltså inalles 17 %.

Förutom dessa avdrag betalas även en viss procent av vinsterna, i det nämligen 5 % av vinsten tillfaller staten, om vinstkvoten uppgår till dubbla insatsen. För högre kvoter stiger denna skatt och uppgår till 40 %, om vinstkvoten är 10 gånger insatsen eller större.

20 % av dessa avgifter tillkommer ytterligare kommunen.

Inkomsterna av totalisatorn i Österrike äro för närvarande för små för hästavelns behov, varföre jockeyklubben måste vända sig till staten med anhållan om understöd.

Totalisatorreglementena för jockeyklubben i Wien och för den ungerska jockeyklubben meddelas här nedan i översättning.

Totalisator-regler för jockeyklubben i Wien.

- 1) Var och en, som spelar vid totalisatorn underkastar sig ovillkorligt såväl dessa regler som bestämmelserna av jockeyklubbens direktion, vilka gälla för alla betalningar vid totalisatorn.
- 2) Blott de löpande hästar komma vid totalisatorn i betraktande, på vilka insatser göras.
- 3) *Lägsta insats är 10 kronor* på såväl häst- som platsvadhållning.
- 4) Man kan hålla på plats, när minst 4 hästar löpa; är det mindre än 7 hästar, får man blott hålla på första och andra plats; är det 7 eller flera hästar även på tredje plats.

- 5) Insatser på hästar, som ej löpa, återbetalas ej, utan indragas i summan av insatser för denna löpning.
- 6) Mottagandet av insatser varar tills signal gives för totalisatorn efter riktig start. *Kassörerna äro på det strängaste förbjudna att, sedan signal börjat ljuda, mottaga flera insatser.*
- 7) Vaden äro ogiltiga, om löpningen inställes, eller om ingen häst blir placerad som segrare. I dessa fall återbetalas insatserna.
- 8) Vid varje löpning avdragas, före beräkningen av vinstkvoten, från totalsumman av insatserna, delade efter häst- och platsvadhållning: 6 % som insatsavgift, jämte 60 procents tillägg och 7.4 % för avels- kapplöpnings- och förvaltningsändamål, i det hela 17 % efter den lagliga avrundningen. Dessutom skall utbetalas: av vinsten en tariffmässig avgift och 20 % tillägg på denna avgift.
- 9) Vinstkvoten för en häst framgår — med undantag av fallet i punkt 11 — om man dividerar den vinstandel, som faller på hästen, med summan av *insatser* på samma häst, efter avdrag av vinstavgift och tillägg enligt föregående punkt.
- 10) Segrarens vinstandel är det belopp av vadsumman, som enligt punkt 8 återstår. Vid ett »dödt» lopp avdrages från detta belopp summan av insatserna på de hästar, som springa det »döda» loppet, och resten fördelas lika på dessa hästar som nettovinst.
- 11) Löpa i ett lopp flera hästar, tillhörande samma ägare, och segrar en av dessa, så betraktas, vid beräkningen av vinstkvoten, oberoende av om en förklaring från ägarens sida följer eller ej, alla dessa hästar såsom *en* segrare (stall-vadhållning) och för var och en utbetalas lika vinstkvot. Denna bestämmelse gäller även för de hästar, som enligt kapplöpningsreglementet (§ 62 d) deltaga i löpningen som »*pacemaker*».
- 12) Vid vadslagning om plats avdrages från det enligt punkt 8 återstående beloppet summan av insatserna på de placerade hästarna och resten fördelas såsom nettovinst lika på de första 2 hästarna, om det är 4—6 hästar, på de 3 första, om det är 7 eller flera hästar. Vid ett »dödt» lopp fördelas den vinst, som i enlighet med föregående bestämmelser utfaller på den ifrågavarande platsen, i lika delar på de hästar, som deltagit i »döda» loppet.
- 13) De bråkdelar eller rester, som uppstå vid beräkningen av vinstandelarna, tillfaller totalisatorns kassa.
- 14) Beräkningen av vinsten sker efter de placerade hästarnas nummer, vilka tillkännagives av totalisatorns direktion. *Senare* inkomna

protester eller utslag föra icke med sig någon ändring i vinsten. Utbetalningen av vinsterna genom totalisatorns förvaltning är definitiv.

- 15) Vinsten utbetalas *blott* mot *uppvisande av vederbörande lottsedel*; därför *tages under inga omständigheter hänsyn till uppgifter om förlorade eller förstörda lottsedlar*. Innehavaren av lottsedeln *anses berättigad att inkassera vinsten*. Reklamationer kunna *icke mottagas av totalisator-ledningen*.
- 16) På kapplöpningsplatsen inlösas lottsedlar för samma dag. På generalsekreteriatet inlösas återstående lottsedlar varje dag, även sön- och helgdagar, då inga löpningar äga rum. På kapplöpningsdagen inlösas lottsedlar från föregående dagar vid särskilda kassor ända till sista löpningens början. Lottsedlar, som ej framlämnats för inlösande inom 8 dagar efter det löpningen avgjordes, kl. 1 e. m., förfalla till förmån för klubb-ämbetsmännens pensionsfond. — Räkningen av dagarna börjar med dagen efter den löpningsdag, på vilken löpningen avgjordes.
- 17) Det står totalisatorförvaltningen fritt, att tillbakavisa insatser av personliga skäl utan att angiva någon grund.
- 18) Alla klagomål torde riktas till generalsekreteriatet för Wiens jockeyklubb.
- 19) Klubben svarar icke för följderna av våldsamma oordningar eller plundringar av in- och utbetalningskassorna eller andra totalisator-kassor.

Wien den 10 April 1921.

Direktionen för
jockeyklubben i Wien.

Totalisator-reglemente för Ungerska jockeyklubben.

(Gällande för sådana vad, vilka ingås vid den under kontroll
av Ungerska jockeyklubben fungerande totalisatorn).

§ 1. Envar, som spelar på totalisatorn underkastar sig frivilligt och utan reservation detta reglemente, såväl som de av kapplöpningskommittén tillkännagivna bestämmelserna, vilka ligga till grund för de slutliga vinstutbetalningarna eller eventuellt återbetalningarna.

§ 2. Alla verkställda insatser på hästar, vars namn förekomma i programmet, men vilka ej löpa äro giltiga och återbetalas ej. Enheten är en krona.

§ 3. Utgången av en vadhållning sammanhänger oskiljaktligt med utgången av löpningen, med undantag av de fall då en segrare diskvalificerats på grund av försummad inbetalning av premie eller på grund av en förefintlig, men ej deklarerad övervikt eller då efter löpningens slut protest höjes mot hästens kvalifikation på grund av falskt pedigree eller falsk benämning; under vilka omständigheter *vinsterna* utbetalas i den följd det verkliga inloppet ägt rum, förutsatt att åldern är riktigt angiven. I det fall däremot en ägare eller hans ställföreträdare lyckats *mala fide* och genom falska uppgifter få sin häst att delta i starten till vilken denne enligt reglementet ej var kvalificerad utbetalas *vinsterna* enligt löpningens resultat (d. v. s. enligt det juridiska domslutet för ifrågavarande fall), utan hänsyn till om protesten delgivits före eller efter löpningen. Härvidlag är emellertid att framhålla att för varje totalisatorvadhållning utslutande kapplöpningsledningens domslut är avgörande. Vinsten utbetalas därför endast enligt dennas beslut.

§ 4. Blir en löpning av någon orsak annullerad äro de för denna löpning ingångna vaden ogiltiga. I detta fall verkställs full återbetalning av insatserna.

§ 5. *Vinsternas* utbetalning verkställs så snart segrarens nummer officiellt blivit tillkännagivet på kapplöpningsbanans anslagstavla. Senare delgivna protester eller domslut föranleda icke någon ändring av *vinsterna*. De särskilda *vinsternas* utbetalning genom totalisatorns förvaltning är definitiv.

§ 6. Mottagandet av insatser upphör vid domarens signal, efter vilket ögonblick tjänsteförättaren på det strängaste förpliktigas avbryta försäljningen av lotter.

§ 7. Insatser på hästar, vilka ej löpa, inräknas i totalsumman av vinstbeloppet vid beräkning av de särskilda *vinsterna*.

§ 8. Av hela det belopp, som i form av insatser erlagts vid varje särskild löpning för såväl »seger» som »plats» göras följande avdrag, tillsammans $20\frac{1}{2}\%$:

- a) 6% tillfaller kapplöpningens kassa,
- b) $4\frac{1}{2}\%$ tillfaller statskassan, vilket bidrag förvaltas till förmån för hästavelns höjande,
- c) 2% tillfaller välgörande ändamål,
- d) 8% tillfaller fonden för höjande av atletiken (simning, fäktning, löpning etc.).

Återstoden utbetalas till vinnarna i förhållande till deras insatser.

§ 9. De vid beräkning av de särskilda *vinsterna* överblivna bråkdelen tillfalla föreningskassan.

§ 10. Löpa i samma kapplöpning flera hästar tillhörande samma ägare och segrar en av dessa, så beräknas vinstkvoten obetingat efter summan av de på samtliga dessa hästar gjorda insatserna och för var särskild utbetalas den vederbörliga vinsten. Denna bestämmelse gäller även för varje häst, vilken enligt kapplöpningsreglementet § 62 deltagit i löpningen såsom »pacemacher».

§ 11. Förekomma dödlopp vid segervad erhålla vinnarna, allt eftersom två, tre eller flera hästar lupit dödlopp vardera hälften, tredjedelen etc. av vinsten allt eftersom två, tre eller flera hästar deltagit i dödloppet.

§ 12. Vinsterna utbetalas endast mot förevisande av vederbörande spelkvitton; därför tages icke hänsyn till uppgifter om förlorade eller förstörda spelkvitton.

§ 13. Vinster, vilka ej blivit inlösta vare sig på kapplöpningsplatsen eller å annat för detta ändamål angivet ställe inom 8 dagar efter löpningarna, tillfalla kapplöpningens föreningskassa.

§ 14. Det står totalisatorns förvaltning fritt att avvisa insatser från personer, vilka hindra arbetet vid totalisatorn eller på annat sätt uppträda störande.

§ 15. Platsvadhållning:

a) Platsvad mottages vid varje tillfälle då minst fyra hästar starta; starta tre hästar förekomma icke platsvad.

b) Som placerad häst betraktas endast den, vilken når målet som segrare eller som tvåa, eventuellt som tredje häst, det senare endast då den som tredje vinner ett pris eller räddar sin insats och minst sju hästar starta.

c) De placerade hästarna dela efter avdrag av 12 % återstoden och erhålla dessförutom sina insatser.

d) Om dödlopp förekommit på första platsen så är vaden om dessa båda hästar mellan vilka dödloppet ägt rum så gällande som om de inkommit som nummer ett och två. Om dödlopp förekomma på andra platsen och samtidigt fältet bestått av fyra eller flera hästar så erhåller den första hästen blott hälften av det i punkt c) i denna paragraf omnämnda vinstbeloppet, under det den andra hälften likformigt fördelas mellan de två eller flera hästar mellan vilka dödloppet ägt rum.

§ 16. Eventuella klagomål böra riktas till kapplöpningsskommittén.

Direktionen för
den Ungerska Jockeyklubben.

Totalisatorn i Belgien. Enligt benäget meddelande från den svenska legationen i Brüssel har man genom lag av den 28 Augusti föregående år infört bestämmelser rörande spel och vadhållning vid kapplöpningar och andra tävlingar. Den skatt, som skall tillfalla staten uppgår till 10 % av bruttobeloppen. Någon erfarenhet om lagens tillämpning har man ännu ej vunnit, men enligt belgiska finansministeriets meddelande har man beräknat att av denna skatt skulle inflyta cirka 10 millioner francs per år, varav 5 å 6 millioner skulle tillfalla statskassan och resten fördelas å provinser och kommuner. Ingen del av dessa skatteinkomster är sålunda avsedt att komma hästaveln till godo.

Totalisatorn i Argentina. Rörande kapplöpningar med totalisator i Argentina har jag från svenska legationen i Buenos Aires erhållit följande upplysningar.

Kapplöpningsverksamheten i Buenos Aires bedrivs av jockeyklubben, en social sammanslutning, vars förnämsta mål är uppdrivandet och befrämjandet äv hästaveln i landet. Nämda klubb, som har monopol på kapplöpningarna i huvudstaden, bedriver denna sin verksamhet på hippodromen, en av de mest förstklassiga, välordnade och välskötta anläggningar i världen.

För några år sedan avhölls löpningar alla dagar, såväl helg- som söckendagar, men genom kongresslag inskränktes löpningsdagarna till söndagar och torsdagar samt eventuellt förekommande helgdagar i veckan. Löpningarnas antal uppgå till 6 — 8 per gång med olika pris, varav t. ex. Gran Premio Nacional, varom löpes en gång om året, uppgår till 100000 pesos (å Kr. 1.60 normalkurs). Vid hippodromen är fästad vadhållningsbyrå, öppen för de personer, som löst inträdesbiljett till kapplöpningssplatsens olika avdelningar, vartill tillträdet kostar mellan tre och tio pesos.

Vadhållningar tillgår på följande sätt:

För varje löpning tillkännagives för den närvarande publiken, vilka hästar, som komma att löpa, namnen på jockeys (alla löpningar ridas av professionals) dessas vikt samt andra tillhörande upplysningar. Publiken köper så i biljettluckorna det antal biljetter, som önskas på den eller den hästen, antingen på »ganador» (vinnare) eller på »placé» och förstås med placé de båda första hästarna, när minst fem löpa och de tre första hästarna, när flera än åtta sådana löpa. Varje biljett kostar två pesos. Strax före starten stoppas biljettförsäljningen, antalet försålda biljetter och dessas fördelning på de olika hästarne anslås på stora tavlor, synliga för de närvarande, och löpningen tager sin början. Medan denna pågår

sammanräknas det influtna beloppet och från dess slutsumma avdrages 10 %, som tillfaller jockeyklubben. Återstoden åtgår till utdelning bland de spelande på ganador och placé i förhållande till insatserna, dock så att innehavare av någon av dessa biljetter, i händelse den hästen, varuppå han hållit, vinner, eller blivit placé, icke må erhålla ett belopp, understigande det han riskerat.

Sedan de här ovan nämnda tio procenten avdragits, fördelas återstoden på de vinnande biljetterna, så att innehavare av ganador- eller placé-biljett erhåller sin insats plus den på varje biljett fallande vinsten. Denna kan i vissa fall uppgå till blott några centavos, men fall hava förekommit, då på en biljett å två pesos kunnat erhållas en utdelning av mellan etthundra och tvåhundra pesos.

Av de 10 % av bruttoförsäljningen av kapplöpningsbiljetter, som avdragas för jockeyklubbens räkning, tillfalla 50 % densamma och ingå i dennas kassa för bestridande av utgifterna för löpningarne, underhåll av banan, premier till hästaveln, välgörande ändmål m. m. Tjugofem procent går till Municipalitetet och de återstående tjugofem procenten till statskassan i och för bekostandet av inrättandet av nya skolor, premiering av hästaveln och annat gynnande av denna, inköp av remonter för armén etc.

I provinserna avhållas likaledes kapplöpningar, och bestämmelserna därför reglementeras av de olika provinsregeringarne.

Totalisatorn i Uruguay. Enligt benäget meddelande från den svenska legationen i Buenos Aires försiggår kapplöpningsspelet i Uruguay i huvudsak enligt samma regler som i Argentina. Varje lott kostar 2 pesos guld. Såväl löpningarna som därvid förekommande vadhållningar skötas av jockeyklubben i Montevideo, vilken härför betalar den stadgade patentavgiften. Storleken av denna avgift är mig icke bekant.

Inkomsterna av vadhållningen tillfaller jockeyklubben, vilken använder densamma dels för sina egna behov, dels till premiering av hästaveln och dels för välgörande ändamål.

VII. LÄNDER UTAN STATSLOTTERI.

England.

Enligt benäget meddelande från den svenska legationen i London finnes i England intet statslotteri och ej heller *officiellt* någon totalisator vid kapplöpningar.

Enligt författningar utgivna åren 1836, 1845 och 1846 äro även icke statliga lotterier förbjudna, ävensom försäljning av lotter till något lotteri, inom eller utom landet.

Undantagna härifrån äro endast lotterier anordnade av något sällskap *bona fide* för uppmuntrande av de sköna konsterna.

Aven vadslagning är förbjuden för så vidt den försiggår på gator eller offentliga platser (enligt lag av ²¹/₁₂ 1906), vartill emellertid icke räknas kapplöpningsbanor.

Oaktat såväl lotterier som vad äro förbjudna, så försiggå båda i stor utsträckning. Förbudet mot lotterier kringgås genom bildandet av klubbar, inom vilka sedan lotterier anordnas. Tillvaron av dylika klubbar framgår då och då av den engelska pressen, av vilken man kan finna att stundom parlamentsledamöter och andra män i framskjuten ställning ställa sig som de ledande.

Vadhållning förekommer i stor utsträckning. Den är av helt privat karaktär, icke legaliserad eller ordnad under någon centralbyrå. Dock må man lägga märke till Lloyd's försäkringsbörs, där man i form av försäkring kan ingå avtal som i realiteten äro vad.

Officiell totalisator finnes icke, ej heller är totalisatorspelet belagdt med stämpelskatt. Genom »bookmakers» är emellertid fullständig vadhållning organiserad. Av inkomsten härav går dock intet till staten och ej heller direkt till hästaveln.

Finland.

Enligt benäget meddelande från den svenska legationen i Helsingfors finnes i Finland intet statslotteri, men väl privata lotterier. Förbud mot

lotterier existerar ej håller. Någon totalisator vid kapplöpningar finnes icke för närvarande, fast privata institutioner av dylikt slag planerats, men befinner sig frågan ännu på förberedande stadium.

Ett premieobligationslån å 75 millioner Mark upptogs 1919 av den finska staten. Obligationerna lyda å 50 Mark och inlösas $\frac{1}{12}$ 1926 med 60 Mark. Högsta vinsten är 300000 Mark.

Portugal.

Enligt benäget meddelande från den svenska legationen i Madrid finnes i Portugal intet statslotteri, endast ett av staten erkänt lotteri, vars vinst går till de portugisiska sjukhusen. Dragning varje vecka.

Belgien.

Enligt benäget meddelande från den svenska legationen i Brüssel finnes i Belgien intet statslotteri. Anordnandet av enskilda lotterier är i lag förbjudet. Regeringen kan dock i särskilda fall bevilja tillstånd därtill, vilket emellertid sällan förekommer.

Däremot finnes totalisator såsom jag å annat ställe omtalat.

Förenta Staterna i Amerika. U. S. A.

Enligt benäget meddelande från den svenska legationen i Washington finnes i U. S. A. intet statslotteri. Däremot tycks där förekomma totalisator vid kapplöpningar. De personer, som vinna på vadslagning, betala en viss skatt till staten.

Mexiko.

I Mexiko finnes, enligt benäget meddelande från den svenska legationen, icke något statslotteri, ej heller något premieobligationslotteri. Bestämmelser rörande totalisator saknas. Förmodligen förekommer dock totalisator vid kapplöpningar.

Chile.

Enligt benäget meddelande från den svenska legationen i Buenos Aires förekommer i Chile intet statslotteri. Överhuvudtaget är enligt lagen varje lotteri där förbjudet. Däremot finnes totalisator vid kapplöpningar med ungefär samma bestämmelser som i Argentina och Uruguay. 10 % av insatserna tillbakahållas. Därav går hälften eller 5 % till välgörande ändamål och de återstående 5 % till vederbörande klubb, som föranstaltar löpningarna.

Japan.

I Japan finnes, enligt benäget meddelande från den svenska legationen i Tokyo, intet statslotteri ej håller totalisator vid kapplöpningar.

VIII. BÖR ETT SVENSKT STATSLOTTERI INRÄTTAS OCH I SÅDANT FALL I VILKEN FORM?

Då det gäller att yttra sig om huruvida och i vilken form ett statslotteri i Sverige eventuellt bör inrättas, så torde det vara lämpligt att först taga i betraktande de skäl, som anförts för och emot lotterier överhuvudtaget och att undersöka i vad mån de nu befintliga lotteriformerna kunna betraktas som tillfredsställande.

Det skäl, som framför allt plägar anföras för införandet av lotteri, är den i snart sagt alla folkklasser mycket utbredda lusten att deltaga i lotterispel. Ett begär förutsätter ett behov, och behoven hava oftast berättigade anspråk att bli tillfredsställda. Under mina resor i olika länder för att studera lotteriförhållandena har jag också funnit huru allmänt utbreddt detta begär verkligen är. I sådana länder, där ett statslotteri finnes inrättadt — såsom Holland, Danmark, Tyskland, Norge — har tillgången till statslotterisedlar ingenstädes motsvarat efterfrågan. I regel var det endast med svårighet (och icke alltid), som jag, som dock kunde vända mig till lotteridirektionerna själva, lyckades erhålla en lott till närmast förestående dragning. I Sverige där sedan år 1897 flera penninglotteridragningar årligen varit anordnade har det, mig veterligen, ingen enda gång förekommit att ej alla lotterna blivit utsålda. I länder, där klasslotteri ej förekommer, har man antingen, såsom i Frankrike och Schweiz, tagit sin tillflykt till premieobligationslotterier, eller också, såsom i Sverige och Norge (före 1912) uppsökt utländska klasslotterier. På andra ställen, såsom i England, har lotteriförbudet ledt till lotterier inom s. k. slutna sällskap, professionella vadhållningsbyråar och dylikt.

Härmed sammanhänger också önskvärdheten av att förhindra den export av inhemska pengar, som förekommer genom spel på främmande lotterier.

Ett annat skäl, som talar för lotteriers införande, är den nytta de kunna göra antingen genom att tillföra staten inkomster eller genom att möjliggöra utförandet av allmännyttiga företag. I Sverige har man för

lotterimedel uppfört Kgl. Operan i Stockholm, Dramatiska Teatern, Stadion, Nordiska museet och man håller på att uppföra för dylika medel konserterhus och teatrar i Stockholm, Göteborg och Malmö. Kgl. Teaterns verksamhet är i stor grad baserad på understöd lämnade av lotterimedel. Detta är otvivelaktigt resultat, som visa lotteriernas praktiska nytta för det allmänna, så mycket mera som det härvid är fråga om företag, som knappast, och säkerligen icke på ett så storartadt sätt, kunnat komma till stånd genom understöd av statsmedel eller av enskilda mecenater.

De invändningar, som från olika håll gjorts *emot* lotterier kunna sammanfattas i följande fem kategorier:

1. Lotterier äro, likasom hasardspel överhuvud, omoraliska;
2. Lotterier äro särskilt farliga för de fattigare folkklasserna, som genom inköp av lotter minska förmågan att fylla sina nödvändigaste behov;
3. Genom att locka med höga vinster narrar man människorna att ge sig in i vågsamma och skenbart lockande företag;
4. De ändamål för vilka lotterierna äro inrättade kunna tillgodoses genom andra beskattningsformer;
5. Lotterierna utgöra en oskäligen beskattning av de i lotterierna deltagande personerna.

Låt oss betrakta dessa invändningar var och en för sig. Jag tar dem i motsatt ordning.

5. Att det finnes lotterier, som verkligen utgöra en oskäligen beskattning av deltagarna är otvivelaktigt. Det matematiska värdet av en lott kan stundom gå ned till endast 10 till 20 % av insatsen, så att deltagarna beskattas med 80 till 90 % av kapitalet. Detta är rent ocker. Man bör alltså fasthålla som regel att lotterierna böra vara så inrättade att spelarnas insatser ej oskäligen beskattas.

4. Att de ändamål, för vilka lotteriinkomsterna användas i en hel del fall bättre kunna tillgodoses genom att skaffa medlen på annat sätt är nog riktigt. Särskilt gäller detta då man, såsom i Holland, Danmark, Tyskland och Italien, låter lotterimedlen ingå direkt i statsbudgeten, som säkerligen hellre bör skaffa sig medel från andra skattekällor. En viss spelskatt (stämpelskatt) torde nog vara berättigad, men de huvudsakliga inkomsterna av lotteriet böra helst användas för sådana ändamål, som svårigen kunna tillgodoses genom vanliga beskattningsformer.

3. Mycket höga vinster innebära utan tvivel en viss fara. Detta framhölls också kraftigt vid 1912 års diskussion i norska stortinget, särskilt av förre statsministern G. Knudsen, som ville sätta maximibeloppet till 10000 kronor istället för det föreslagna, och antagna, 50000 kronor.

Svårigheten är att finna detta maximibelopp. Vill man att lotteriet skall hava den framgång, som erfordras för erhållande av den beräknade behållningen, så kan höga vinster ej helt och hållet undvikas. Detta var också det skäl varför det högre beloppet (50000) av stortinget antogs. Bäst torde vara att *experimentellt* leta sig fram till ett lämpligt maximum.

2. Även denna anmärkning är värd att taga noggrannt i beaktande. Det är av stor vikt att lotterierna äro så inrättade att de fattigare folkklasserna icke lockas att över hövan använda sina små besparingar. Särskilt det genuesiska lotteriet har i detta hänseende betänkliga konsekvenser.

Likaså är den delning av lotterna i klasslotterierna i halva, fjärdedels och åttondedels lotter, i Holland t. o. m. tjugondedels lotter, ägnad att locka även de fattigare folkklasserna att delta i lotteriet.

1. Den mycket vanliga invändningen att lotteri och hasardspel äro moraliskt förkastliga vilar, åtminstone delvis, på alldeles oriktiga föreställningar. Hasardspel äro i själva verket ej så ovanliga, som man i allmänhet inbillar sig. Hela människans liv är i mångt och mycket ett hasardspel, om ock sannolikheterna lyckligtvis i de flesta fall äro bättre kända än då det är fråga om ett lotteri. Köpmannen, som till visst pris skaffar sig ett lager varor spelar ett hasardspel, där den som dåligt bedömer sannolikheterna för framtida pris lätt går under. Industrimannen, som anlägger en fabrik för en ny uppfinning, spelar ofta ett mycket vågat spel, studenten, som tänker ägna sig åt en viss ämbetsmannabana, spelar ett hasardspel, där hans framtid är insatsen. Ingen kan frigöra sig från slumpens inflytande. Men det gäller att lära känna slumpens lagar, vilket man tyvärr mycket dåligt gör, därför att man oftast tror att den inga lagar har, under det att i själva verket hela vårt vetande vilar på den grunden.

Till mycket intim kännedom om slumpens lagar kommer man väl knappast genom deltagande i lotterier. Men utan sitt lilla inflytande i detta hänseende är det dock icke, och likställandet av lotterier med hasardspel är i och för sig intet hinder för lotteriets införande.

Detta hindrar ej att det även finnes omoraliska hasardspel, där man på kortare tid än man märker det spelar bort allt vad man äger och har. På sådant sätt bör lotteriet ej inrättas, vilket bäst förhindras genom att ej sätta insatserna för högt och genom att även begränsa antalet lotter.

Sammanfattar jag de synpunkter, som framhållits i dessa resonemang, så bör ett lotteri uppfylla följande fordringar:

a) *Vinsternas* högsta belopp bör på lämpligt sätt begränsas;

- b) *Insatserna* i lotteriet böra vara lagom avpassade. De böra ej vara så låga att vem som helst kan i lotteriet deltaga och ej så höga att de kunna verka förstörande på de deltagandes ekonomi;
- c) Lotteriet bör så inrättas att spelarnas insatser ej oskäligt beskattas;
- d) Behållningen av lotteriet bör vara avsedd för sådana ändamål, som endast med svårighet kunna tillgodoses på annat sätt (genom vanliga beskattningsformer).

Vi skola nu se huru de förhanden varande lotterierna uppfylla dessa fordringar.

Nummerlotterier. Dessa uppfylla, såsom de äro inrättade i Italien och Österrike och på sin tid voro ordnade i Sverige, knappast någon enda av dessa fordringar. Värst torde inverka minimiinsatsernas låghet, i Italien 12 centimes, som tillåter varje skolpojke att deltaga i spelet, samt det fullkomligt obegränsade antalet lotter.

Klasslotterier. I de nuvarande klasslotterierna är villkoret a) ej alltid uppfyllt, men detta mål kan lätt uppnås. Likaså förhåller det sig så med villkoret b). Den bestämmelse, som finnes i de holländska, tyska och danska lotterierna, att ej blott hela, utan även halva, fjärdedels, åttondedels t. o. m. tiondedels lotter kunna köpas, innebär en stark spekulation på småfolkets besparingar. Denna uppdelning av lotterna ligger emellertid ej nödvändigt i klasslotteriets natur, och kan naturligtvis undvikas.

Värre är det med villkoret c). I alla klasslotterier består en oskälig beskattning av spelarna i alla klasser utom den sista. Detta missförhållande utjämnas visserligen något så när genom den sista dragningen. Men huru går det för de spelare, som avbryta spelet förut? I de flesta fall på grund av bristande tillgångar. De kunna ej tvingas att fortsätta och ej håller hindras att spela så länge som de gjort. Detta fel hos klasslotterierna är, så vidt jag kan se, oundvikligt.

Önskemålet d) är icke uppnått av de nuvarande klasslotterierna, men kan naturligtvis vinnas genom ändrade bestämmelser om lotterivinstens användning.

Premieobligationslotterier. De högsta vinsterna äro här visserligen bra högt tilltagna (millionvinster i Tyskland och Frankrike, tre à fyra-hundratusen kronor i Sverige), men insatserna äro ock höga. Överhuvudtaget finns det intet hinder, att inrätta ett premieobligationslån så att villkoren a), b), c), äro i princip uppfyllda.

Däremot kan vid premieobligationslotterier icke villkoret d) direkt uppfyllas. Då spelarens insats alltid i dessa lotterier någon gång återbetalas, så giva dessa lotterier icke direkt någon vinst, utan spelvinster betalas av lotteriägaren själv. Fördelen av ett premieobligationslotteri är den att lotteriinnehavaren under en viss tid förfogar över ett visst kapital, varå räntan utgår som lotterivinster. Något direkt överskott kunna sådana lotterier aldrig förskaffa.

Totalisatorlotterierna. De för handen varande lotterierna av detta slag uppfylla något så när de uppställda villkoren. Vad som torde behöva kompletteras är bestämmelserna om maximiinsatserna, som för närvarande lätt kunna kringgås (helt enkelt genom att köpa många insatser till maximipris).

Totalisatorn är det enda lotteri, där man något så när, på förhand, kan bedöma sannolikheten för de olika numrens vinstmöjligheter.

Enkla lotterier. De förhanden varande lotterierna av detta slag uppfylla visst icke i allmänhet de gjorda villkoren. Man kan emellertid uppställa sådana enkla lotterier, att dessa önskemål bli principiellt tillgodosedda.

Resultatet av denna granskning är således att nummerlotterierna äro långt ifrån att uppfylla de principiella fordringar, som böra uppställas för ett lotteri.

Även klasslotterierna hava åtminstone ett stort fel, som näppeligen kan avhjälpas, utan att frånga dessa lotteriers naturliga beskaffenhet. Däremot kunna totalisatorlotterier och enkla lotterier och i någon mån premieobligationslotterier så anordnas att de ovan föreslagna önskemålen bliva tillgodosedda. De sistnämnda dock med en viss reservation.

Främst bland dessa, i teoretiskt avseende, står totalisatorn, där man kan — särskilt med användning av *M. Ollers* sinnrika biljettsystem — med ganska god framgång bedöma utsikterna för de olika händelsernas inträffande. Man får här en god övning i »konsten att gissa», som människan såväl behöver lära sig. Tyvärr lämpar totalisatorn sig ej för ett statslotteri. Bland annat därför att det är svårt att säga vad man i sådant fall egentligen skulle gissa på. Man skulle eventuellt kunna inrätta ett totalisatorlotteri så att frågan vore att gissa på väderleken en viss dag eller månad. För närvarande anser jag mig emellertid ej kunna föreslå ett statslotteri av denna form, även om det i en framtid skulle kunna realiseras.

Annorlunda ställer sig saken om frågan är om lotteri för vissa bestämda ändamål. Med hänyn till de synpunkter som ovan refererats rörande hästavelns betydelse för vårt land, synes mig totalisatorn väl hava sin plats i sammanhang med kapplöpningar och travtävlingar, om lämpliga bestämmelser införas.

Det återstår således (om man ej vill ställa upp helt och hållet nya lotteriformer) för ett statslotteri att välja på antingen premieobligationslotterier eller enkla lotterier (mer eller mindre utvidgade).

Premieobligationslotterierna i den form de förekomma i de båda sista svenska obligationslånen äro knappast att rekommendera för ett eventuellt svenskt statslotteri. Dels skulle man härigenom icke få några medel att tillgodose de många och viktiga kulturella ändamål, som kunna tillfredsställas genom andra lotteriformer. Dels äro de ej håller såsom statslån i längden att rekommendera. Visserligen giva de i form av spelvinster en god ränta åt de lottinnehavare, som verkligen erhålla en vinst, men för det stora flertalet av deltagare äro de en dålig penningplacering. Detta förklarar också att lånen endast med svårighet hava kunnat placeras. Ej håller det tyska "Sparprämienanleihe" är i detta avseende att rekommendera. Här lämnas visserligen en god ränta på de insatta medlen, men räntan betalas först efter en lång tid, och antalet personer, som under en längre tid kunna lägga undan sina besparingar, är aldrig mycket stort. Lånet kunde ej håller emitteras i den avsedda omfattningen. Däremot äro den franska statens premieobligationslån just av den form, som lämpar sig för dylika låneformer. Vid sidan av lotterivinsterna erhålla deltagarna en god, årligen utfallande ränta å sina medel. Skattefrihet å räntor och vinster göra obligationerna dessutom populära. Dylika obligationslån komma säkerligen även för framtiden, och ej blott under nuvarande exceptionella förhållanden, att bli mycket eftersökta som penningplacering.

Emellertid kan man, lika litet om dem som om de svenska premielånen, säga att de kunna tjänstgöra som eller direkt utvidgas till ett verkligt statslotteri. För ett sådant är det nödvändigt icke blott att årligen, eller rättare flera gånger årligen, lotteridragningar anordnas, utan även att man årligen flera gånger må släppa ut nya lotter. Men det skulle ej löna sig att årligen, ännu mindre flera gånger om året släppa ut premielån på 100 millioner i obligationer å 50 kr. stycket. Bortsedt från att endast en begränsad del av den publik, som har anspråk på lotterispel, därvid skulle kunna tillgodoses, skulle man finna att lånen ej kunna placeras.

För att medelst premielån inrätta ett statslotteri, vore man tvungen att betydligt minska obligationernas storlek. Antag till 10 kronor, analogt

med de schweiziska premielånen. Låt oss se huru ett dylikt statslotteri skulle kunna vara inrättadt.

Vi kunna antaga att varje lån består av en million obligationer à 10 kronor pr styck betalbara inom 12 år. Efter en viss övergångstid, som vi ej behöva för tillfället närmare beskriva, kan man småningom uppnå ett normalt tillstånd med lotteridragningar under var och en av årets 12 månader. När ett visst lån, t. ex. januariobligationerna, löpt ut, så utsläppes ett nytt lån på samma belopp. Man skulle på detta sätt på ett *stående* statslån på 120 millioner kronor, å vilket räntorna utgå som vinster, som genom lotteridragningar komma obligationsinnehavarna till del för varje månad. Efter 12 år återbetalas insatsen. På detta sätt skulle ett förträffligt stående statslån erhållas och ett mycket väl ordnadt lotteri kunna uppstå. Detta lotteri skulle mycket lätt fås att uppfylla de tre första av de ovan uppställda villkoren på ett statslotteri. Men det fjärde villkoret vore omöjligt att uppfylla. Lotteriet skulle i själva verket icke ha någon behållning alls. Lotteriets hela uppgift skulle bli att ge staten hyggliga villkor för ett stående lån. Detta är nog bra. Men kan det målet ej hållre nås på annat sätt? Och huru går det med de kulturella uppgifter, som nu tillgodoses medelst lotteri, och som det vore svårt att förverkliga genom direkta anslag från staten?

Av *enkla lotterier* kan emellertid ett statslotteri sammansättas, så att de fyra ovan uppställda lotterifordringarna bliva uppfyllda. Man kan därvid använda de erfarenheter man har haft av dylika lotterier i Norge och i Sverige. En del modifikationerna i de för de svenska och norska lotterierna gällande bestämmelserna torde vara av behovet påkallade.

Lottpriset, som nu i de svenska lotterierna är 11 kronor (med stämpel) bör hållre, såsom i Norge, avrundas till 10 kronor (fortfarande inklusive stämpel). Fjärdedels, åttendedels eller tiondedels lotter böra ej få förekomma av förut angivna skäl. Däremot kan det ifrågasättas huruvida man ej, såsom i Norge även bör införa halvlotter à 5 kronor. Bäst torde vara att låta antalet av dylika halvlotter bestämmas för varje år av K. M:t vid lotteriplanens uppgörande.

Vinsternas storlek och fördelning bör icke vara densamma vid de olika lotterierna under ett år. Dels för att undvika enformighet, dels och framför allt för att skaffa sig erfarenhet om lämpligaste formen för en lotteriplan. Denna vinstfördelning torde böra bestämmas av K. M:t för ett år i sänder.

Vinstsumman bör ej sättas lägre än till 65 % av insatsernas summa. Detta är något större än vinstsumman i de nuvarande svenska teaterlotterierna, och en del utländska klasslotterier (se tabell 1), men är lägre än i det norska statslotteriet, där 70 % av insatserna utgå som vinster. Emellertid äro de norska vinsterna icke skattefria, såsom nedan föreslås för det svenska statslotteriet.

Angående fördelningen av de återstående 35 % torde en viss del böra anslås till staten såsom *stämpelskatt*. Visserligen har staten direkt nytta av den lotteribehållning, som går till kulturella ändamål — och i Norge belägger man därför icke lotterna med särskild stämpelskatt till staten — men under förutsättning att lotterivinsterna bliva skattefria, torde en särskild stämpelskatt i alla fall vara på sin plats. Den nuvarande stämpelskatten på de svenska lotterierna uppgår till 9.00 % (1 krona av 11 inbetalda kronor). Med bibehållande härav torde stämpelskatten å lotterisedlar kunna sättas till 9 % av insatsen.

Vad beträffar *omkostnader för direktion och kollektörer* uppgå de för de nuvarande svenska lotterierna till 4½ % av insatsen. I Norge har detta belopp hitills varit 5 % av insatsen. Såsom jag emellertid, under tryckning av detta betänkande, har erfarit, är man nu i Norge i begrepp att betydligt utvidga det norska lotteriet enligt de grunder, som finnas framställda i det lagförslag, som finnes avtryckt i slutet av denna skrift. Den Norske Creditbank, som handhaver det norska statslotteriet, anför rörande sina kostnader för detta utvidgade lotteri att »de förutsättningar, som på sin tid gjorde sig gällande vid fastställandet av omkostnaderna till 5 % av insatserna hålla icke längre stånd efter den sista tidens våldsamma stegringar i administrationsutgifterna och ökningar i kommissionärernas provision. Under hänsyn härtill och till en utvidgning i det omfång, som nu är i fråga, finna vi oss böra begära en godtgörelse av 6 %». Efter tämligen långa underhandlingar fick man slutligen procentsatsen nedsatt till 5½ %. När fråga är om inrättandet av ett svenskt statslotteri, som till sitt omfång torde komma att icke så litet överstiga det norska statslotteriet, även i dess utvidgade form, så torde ett belopp av 6 % av insatserna för omkostnaderna vara väl motiveradt. Lämpligast torde vara att sätta dem till *högst* 6 %, och låta ett blivande överskott användas till bildandet av en reservfond, som eventuellt skulle kunna användas till pensionering av lotteriets personal.

De återstående 20 procenten av insatserna utgör *lotteriets vinst* och böra anslås till sådana kulturella ändamål, som endast med svårig-

het kunna tillgodoses genom direkta anslag av stat och kommun eller på annat sätt.

I Norge går 25 % av insatserna till vissa kulturella ändamål, men man bör beakta att där någon stämpelskatt icke förekommer.

Vinsterna böra vara skattefria. Då nämligen spelarna äro beskattade med 35 % av sina insatser, så är en ytterligare beskattning oskälig. Den skulle för resten lätt inbjuda till lagbrott. Det antal personer, som i vårt land eller annorstädes verkligen uppgiva sina lotterivinster till beskattning torde, såvidt jag erfarit, vara ganska litet. Skulle man anse att dylik beskattning bör införas, så måtte man minska såväl stämpelskatten, som anslaget till bestämda ändamål, om en oskälig beskattning skall kunna undvikas.

Förutom de 20 % av insatserna, som skulle tillkomma lotteriet såsom behållning, må man också räkna med den behållning, som uppkommer därigenom att samtliga vinster icke inom bestämd tid (lämpligen, såsom nu, inom ett år efter dragningen) av vinnarna utlösas. Vi hava på sidan 41 funnit att dessa preskriberade vinster inom Sverige torde uppgå till bortåt 3 % av insatssumman. Även i Norge uppgå dessa bortglömda vinster ungefär till samma procentuella belopp. Huru stort detta belopp är i utländska lotterier har jag icke kunnat, annat än antydningssvis, utröna. Med ett ordnadt kollektörsystem torde det bliva något lägre än i Sverige och Norge, men kommer dock sannolikt att uppgå till bortåt 1½ % av insatserna, ett icke ringa belopp, över vilket lämpligen K. M:t torde böra förfoga i sammanhang med fördelningen av den övriga behållningen. I Norge går dessa preskriberade vinster till samma ändamål som det övriga överskottet.

Vad slutligen *lotteriets storlek* beträffar, så har man god ledning av erfarenheten från de svenska och norska lotterierna. Den totala insatssumman i det nyutvidgade norska lotteriet uppgår till 24 millioner (norska) kronor. Totalsumman för de beviljade lotterierna åren 1922 och 1923 i Sverige är 16,500000 kr. per år. Ett statslotteri med en insatssumma av 24 millioner kronor skulle utan minsta svårighet kunna omsättas och sannolikt skulle allmänheten med nöje emottaga ett dubbelt så stort lotteri, alltså å 48 millioner. Det torde emellertid knappast vara lämpligt att starta med ett så stort statslotteri, utan bättre är att nöja sig, till att börja med, med en totalsumma av 24 millioner kronor, alltså något större än de nu brukliga teaterlotterierna, men att i en lotterilag överlämna åt K. M:t att, om så behöves, öka omsättningssumman till högst 48 millioner kronor.

Fördelar man lotterierna på 12 dragningar om året skulle till en början varje dragning innehålla 200000 lotter. Maximiantalet lotter skulle uppgå till 400000 per lotteri.

Lotteriets årliga behållning skulle uppgå till följande belopp, allteftersom man sätter antalet lotter per dragning till 200000, 300000 eller 400000:

Antal lotter	Stämpelskatt	Årlig behållning
200000.....	2,160000 kr.	4,800000 kr.
300000.....	3,240000 »	7,200000 »
400000.....	4,320000 »	9,600000 »

Mera preciseradt ser mitt förslag till statslotteri ut på följande sätt:

FÖRSLAG TILL STATSLOTTERI.

1) Lotteriet består av 12 enkla lotteridragningar om året, som äga rum under var och en av årets 12 mån. (ex. den 15:de i varje månad).

2) Till varje enkelt lotteri säljas högst 400000 lotter till ett pris av 10 kronor per lott. K. M:t kan varje år bestämma om någon del av dessa lotter må försälas såsom halvlotter till ett pris av 5 kronor per halvlott.

3) Vinstsumman i lotteriet uppgår till 65 % av insatsernas summa.

4) Vinsternas storlek och fördelning anges varje år av K. M:t efter förslag av lotteridirektionen.

5) Av summan av insatserna i varje lotteri går 9 % till statsbudgeten såsom stämpelskatt, 6 % till lotteriets omkostnader och 20 % till sådana kulturella ändamål, som endast med svårighet kunna tillgodoses på annat sätt. Fördelningen av denna behållning av lotteriet, ävensom av preskriberade lotterivinster, sker varje år genom K. M:t efter förutgjorda ansökningar.

6) Lotterivinsterne äro skattefria.

Vid sidan av detta lotteri — men icke som statslotteri utan som efter ansökan beviljadt enskildt företag — föreslår jag totalisatorlotteri i huvudsaklig överensstämmelse med M. Joseph Ollers totalisator vid de

franska kapplöpningarna. Totalisatorn skulle få användas endast vid hästkapplöpningar, men ej vid andra idrottstävlingar. Inkomsten av detta lotteri skulle gå huvudsakligen till befrämjande av den svenska hästaveln, men även till understöd åt idrotten i allmänhet. Härigenom skulle man vinna att den del av inkomsten av det svenska statslotteriet, som annars skulle komma idrotten till godo, skulle frigivas och kunna användas till andra kulturella ändamål, utan att idrotten därigenom skulle behöva bli lidande.

Då K. M:t redan för vissa bestämda ändamål beviljat enkla lotterier med dragningar under åren 1922 och 1923, 10 dragningar vardera året (se sid. 38—39), så är det tydligt att ett eventuellt svenskt statslotteri icke kan starta tidigare än år 1924 i Januari. Skulle före denna tidpunkt ytterligare dylika dragningar, förlagda till tiden efter den 1 Januari 1924, för bestämda ändamål beviljas, så synes mig härvid den reservationen böra göras att, för den händelse ett svenskt statslotteri före dessa dragningar blir anordnad, den genom koncessionen projekterade behållningen må utanordnas av statslotteriets inkomster för motsvarande år, i den proportion lotteriets behållning sådant medgiver.

Tillägg.

Under tryckningen inkommet lagförslag rörande utvidgning av det nuvarande norska statslotteriet.

Utkast til lov om utvidelse av det med hjemmel i lover av 2den mai 1912, 21de juli 1916 og 9de august 1918 oprettede pengelotteri.

I.

§ 1. Med Kongens tilladelse kan innskuddssummen i det med hjemmel i lover av 2den mai 1912, 21de juli 1916 og 9de august 1918 oprettede pengelotteri forhøjes med inntil kr. 14,400000 årlig utover de i nevnte lover fastsatte grenser.

Det årlige antall treknings kan settes til 12.

§ 2. Overskuddet ved den i § 1 omhandlede utvidelse fordeles således:

A.	1.	Til Norges Blindeforbund til fremme av det praktiske blindearbeide kr.	100000
	2.	Til Det norske Studentersamfund, Kristiania, til forøkelse av dets byggefond.....	» 250000
	3.	Til disposisjon for Finansdepartementet til innkjøb og innredning av Wergelandsveien nr. 2 i Kristiania (»Grotten»)	» 250000
	4.	Til Norges Landsforbund for Idrett til anlegg av idrettsplasser	» 500000
		Hvert av beløpene under 1—4 utbetales i løpet av et tidsrum av ikke under 1 og ikke over 3 år efter lotteriets utvidelse.	
	5.	Til Statens Forskningsfond til forøkelse av dets kapital	» 1,000000
	6.	Til Nansenfondet til forøkelse av dets kapital	» 1,000000
	7.	Til fremme av Vanføresaken.....	» 900000
	8.	Til gjennomførelse av en pensjonsordning for sykepleiersker	» 1,000000
	9.	Til byggefond for Kunstakademiet i Kristiania	» 1,000000
	10.	Til et fond til fremme av musikklivet	» 1,250000
	11.	Til fremme av Skogsaken	» 1,250000
		Hvert av beløpene under 5—11 utbetales i løpet av et tidsrum av ikke under 3 og ikke over 5 år efter lotteriets utvidelse.	
B.		Resten av overskuddet tilfaller følgende formål:	
	1)	Til fremme av Boligsaken, halvparten.	
	2)	» » » Kolonisasjonsarbeidet, halvparten.	

De nærmere bestemmelser om anvendelsen av de under A. 7—11 og under B. omhandlede andeler av overskuddet treffes av Kongen med Stortingets samtykke.

§ 3. Foreldede gevinster tilfaller de i § 2 B., 1 og 2 omhandlede formål med en halvpart hver.

II.

Denne lov treder ikraft straks.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING.

	sid.
Skrivelse till Statsrådet och chefen för Kungl. handelsdepartementet	I
I. OLIKA SLAG AV LOTTERIER	1
II. KLASSLOTTERIER	4
Holland	4
Danmark.....	7
Tyskland.....	15
Ungern	22
Österrike.....	23
Spanien	25
Reflexioner angående klasslotteriet	25
III. ENKLA LOTTERIER	29
Sverige	29
Norge	42
Brasilien.....	54
Argentina	55
Uruguay	59
IV. NUMMERLOTTERIER.....	60
Italien	60
Österrike.....	62
V. PREMIEOBLIGATIONSLOTTERIER.....	64
Sverige	64
Frankrike	66
Tyskland.....	69
Schweiz	72
Belgien	75
VI. TOTALISATORLOTTERIER	77
Frankrike	77
Danmark.....	80
Tyskland.....	82
Sverige	84
Österrike	86

	sid.
Ungern	88
Belgien	91
Argentina	91
Uruguay	92
VII. LÄNDER UTAN STATSLOTTERI ..	93
England	93
Finland ..	93
Portugal	94
Belgien	94
U. S. A.	94
Mexiko ...	94
Chile	95
Japan	95
VIII. BÖR ETT SVENSKT STATSLOTTERI INRÄTTAS OCH I SÅDANT FALL I VILKEN FORM?	96
Tillägg: Lag om utvidgning av det norska statslotteriet	106

